

Handlingsprogram og Økonomiplan 2022-2025 med årsbudsjett 2022

HOL
KOMMUNE

INNHOOLD

1. Rådmannens innledning	4
Handlingsprogram.....	5
1.2. Status for kommunale planer	6
2 Status og rammebetingelser	8
2.1. Status for nøkkeltall.....	8
2.2. Demografi og økonomiske rammebetingelser	12
Økonomisk ramme	21
Lånegjeld og renteutgifter.....	24
3 Visjon og tema i kommuneplanens samfunnsdel	27
Definisjoner	28
Samfunnskvaliteter.....	29
3.1. Befolkning og bolig.....	29
3.2. Folkehelse	30
3.3. Kultur og frivillighet.....	31
3.4. Natur, miljø og friluftsliv	33
Livsløp	34
3.5. Hol som oppvekstkommune	34
3.6. Hol som helse- og omsorgskommune	36
Arbeid og næringsutvikling	38
3.7. Eksisterende næringer	38
3.8. Ny næringsutvikling og innovasjon	39
Infrastruktur.....	40
3.9. Samferdsel.....	40
3.10 Teknisk infrastruktur.....	41
3.11 Samfunnssikkerhet og beredskap	43
4. Organisasjonen Hol kommune.....	44
5. Tjenesteområdene.....	48
Sentraladministrasjonen.....	49
Kultur og oppvekstetaten.....	54
Barnehagetjenesten	54
Grunnskoletjenesten.....	55
Skolefritidsordning (SFO)	55
Kulturtilbudet	56
Helse - og omsorgsetaten	64

Administrasjon	65
Koordinerende enhet	66
Legetjenesten	66
Hjemmetjenesten	67
Miljøterapi-tjenesten	67
Institusjonstjenester	68
Psykisk helse og rus	68
Helsestasjonstjenester	69
Fysioterapi –, ergoterapi-tjenester og Friskliv	69
Plan for kostnadstilpasning 2022-2025 ref. formannskapetets sak 78/21:	75
Teknisk etat	77
Investeringer som forslag til økonomiplan	83
Økonomiske oversikter	84
Driftsbudsjett 2022-2025	84
Investeringsbudsjett 2022-2025	87
Vedlegg	89
Kommunale gebyrer og betalingssatser	89

Forsidebilde: Skarveskolen på Rallarvegen

Foto: Hol kommune

1. RÅDMANNENS INNLEDNING

Hol kommunes visjon er *Hol kommune skal være en trygg og god kommune å vokse opp og bo i, med vekst i folketallet, der arbeidsmarkedet er variert og hele kommunen er i bruk.* (vedtatt i juni 2018).

I handlings- og økonomiplanen blir visjonen konkretisert i planer og prioriteringer for alle som bor, oppholder seg og arbeider i Hol kommune. Strammere økonomiske rammer gjør at ikke alt kan prioriteres. Formannskapet har i sak 78/2021 vedtatt et Strateginotat som oppfølging av strategikonferansen 2021, og forberedelse til denne økonomiplanen. Det er vedtatt strategier for å bedre driftsresultatet, og lagt en økonomiplan. Dette er grunnlaget for budsjett 2022 med økonomiplan 2023-2025.

Folketall

SSB sine prognoser viser et stabilt folketall for Hol kommune, der aldersgruppen over 80 år vil vokse mest de neste årene. Aldersgruppen 0-5 er stabil i folketall, mens aldersgruppen 6-15 år kan variere noe i folketall de neste årene.

Oppvekst for barn og unge

Det har vært endringer på kulturområdet og i barnehage – og skolestruktur de siste 10 årene for å tilpasse innbyggernes behov, barnetall og kommunens ressursbruk. Tilfredsheten er generelt god med barnehagetjenesten i kommunen. Kostra-resultater har vist at barnehage – og skoletjenestene har utgjort mindre i totale netto driftsutgifter enn sammenlignbare kommuner.

Helse og omsorg

Det forventes en dramatisk økning i de eldre aldersgruppene fra 66 år og oppover de neste 20-30 årene. Dette vil kreve tilpasninger (økning av ressurser for å møte behovene) til de økonomiske rammebetingelsene. Estimer for Hol kommune viser at vi ligger på 93 ansatte i hjemmetjeneste/institusjon, mens tallene for 2019 antyder behov for 117 årsverk. Dette vil basert på estimerte tall for Hol Kommune (www.ressursportalen.no) stige til et behov for 154 årsverk i 2030 og til 189 årsverk i 2040. Kommunen har i dag relativt mye større utgifter til helse – og omsorgstjenester sammenlignet med landssnittet og Kostragruppe 3, og må gjøre organisatoriske grep for å tilpasse kostnadsnivået. Noe av årsaken til differansen kan ligge i at vi har to dalfører og har avdelinger to steder der andre kommuner har en. Det ble i 2021 igangsatt et prosjekt for å belyse og utvikle organisering av fremtidens helse- og omsorgstjenester («Sammen om endring»).

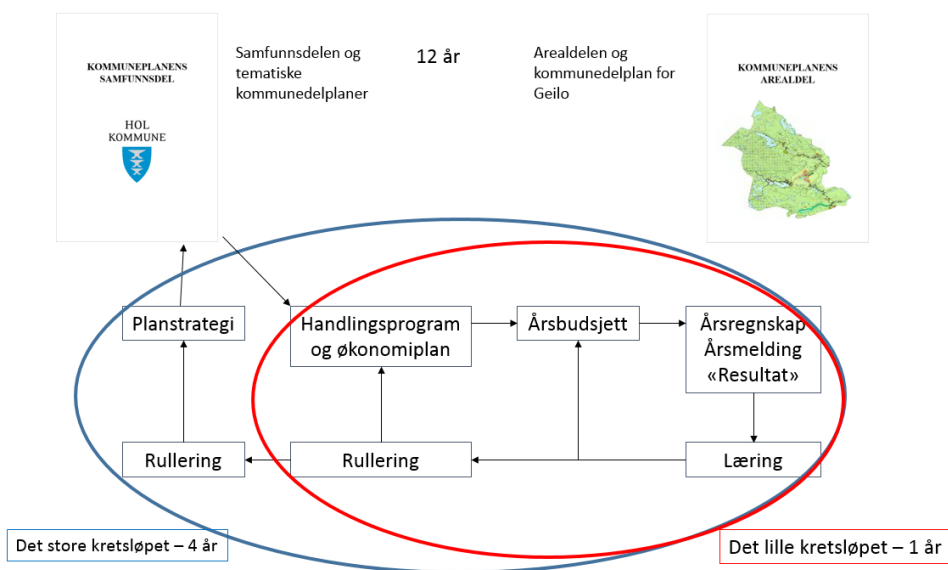
Infrastruktur

Trafikksikkerhetstiltak ved Geilo skole – og idrettsområde, og ny bru over Geilo stasjon er de to største pågående investeringsprosjekter i kommunens regi. Vann – og avløpsanlegg vil være pågående arbeider for å sikre god kvalitet på dette for kommunens innbyggere, fritidsboende og gjester.

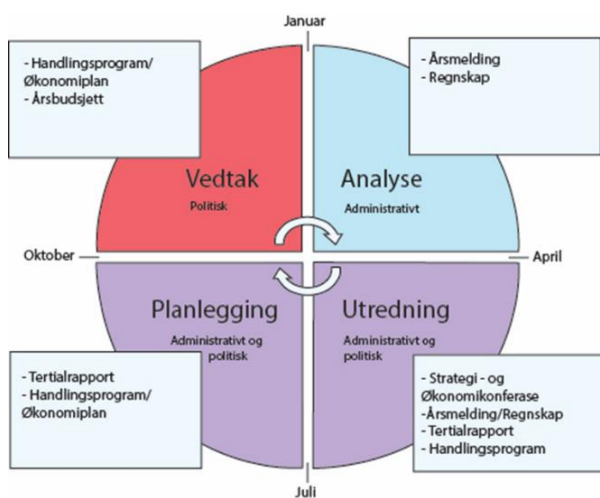
Handlingsprogram

Handlingsprogram med økonomiplan 2022-2025 er et strategi – og tiltaksdokument med tilhørende økonomiplan. Det er bygd opp med kobling mellom planemaene som er vedtatt i kommuneplanens samfunnsdel, vedtatt handlingsprogram 2021-2024, vedtak i kommunestyret og andre nasjonale og regionale føringer. Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp, jfr. Kommuneloven § 14-4. Økonomiplanen kan inngå i eller utgjøre kommuneplanens handlingsdel.

Det er en nær sammenheng mellom kommuneplanen, handlingsprogrammet og økonomiplanen. Dette kan illustreres slik:

Årshjulet for økonomiplanarbeidet i kommunen illustrerer samarbeidet mellom administrasjonen og politikerne for arbeidet med økonomiplanen gjennom året:

1.2. STATUS FOR KOMMUNALE PLANER

Status planstrategi: Planstrategien ble vedtatt i kommunestyresak 3/21.

Kommuneplaner

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i K-sak 46/18 den 20.6.2018.

Kommuneplanens arealdel skal revideres, med oppstart 1.kvartal 2022. Kommunedelplan for Geilo skal innarbeides i arealdelen.

Vedtatte planer

Plan	Tjenesteområde	Vedtaksdato	Vedtaksreferanse
Kommunal planstrategi	Alle	4.2.2021	K-sak 3/21
Kommuneplanens samfunnsdel	Alle	20.6.2018	K-sak 46/18
Kommunedelplan for kultur	KO	24.06.2015	K-sak 45/15
Kommunedelplan for skole og barnehage	KO	24.01.2019	K-sak 10/19
Kommunedelplan for trafiksikkerhet 2019-2031	P&U	19.06.2019	K-sak 45/19
Handlingsplan for stier og løyper 2017-2021	P&U	27.09.2017	K-sak 54/17
Hovedplan kommunal veg 2012-2021	TE	13.05.2014	Administrativt delegert vedtak 12/05175-2
Hovedplan vannforsyning 2016-2028	TE	31.08.2016	K-sak 68/16
Hovedplan avløp og vannmiljø 2016-2028	TE	30.11.2016	K-sak 95/16
Hovedplan for kommunal eiendomsforvaltning 2016-2028	TE	19.06.2019	Revidert, K-sak 44/19
Handlingsplan for folkehelse 2021-24	P&U	17.6.2021	K-sak 48/21

Planer som skal revideres/rulleres/utarbeides (Planstrategi 2020-2023, vedtatt i Kommunestyret 4.2.21)

Plan	Tjenesteområde	Planlagt vedtak (år)
Kommuneplanens arealdel	P&U	2023
Kommunedelplan for naturmangfold	P&U	2021
Kommunedelplan for helse og omsorg	HO	2023
Temaplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv	KO og PU	2021*
Kommunal ROS-analyse	Beredskapsrådgiver	2022
Klima- og energiplan	P&U +	2022
Beitebruksplan	P&U	2021*
Kulturminneplan	KO	2021*
Hovedplan kommunal veg 2012-2021	TE	2022
Hovedplan vannforsyning 2016-2028	TE	2022
Hovedplan avløp og vannmiljø 2016-2028	TE	2022
Hovedplan for kommunal eiendomsforvaltning 2016-2028	TE	2021*
Boligstrategi	P&U	2021*
Næringsstrategi	P&U	2022

(Jfr. Planstrategien, fra kommuneplan, til temaplan og strategier. Gjeldende planer i hyperkopleing).

* Under arbeid og planlegges ferdigstilles i 2021.

2 STATUS OG RAMMEBETINGELSER

2.1. Status for nøkkeltall

Befolkningsutvikling i kommunen er en sentral rammebetingelse. Etter andre kvartal 2021 var det 4449 personer bosatt i kommunen. Dette er en økning med 15 personer fra årsskiftet. Flere fakta for nøkkeltall vises her.

Befolkning

Kilde
[Befolkning, Statistisk sentralbyrå](#)

Forventet utvikling

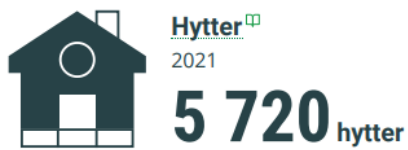
Kilde
[Regionale befolkningsframskrivinger, Statistisk sentralbyrå](#)

Bolig

Kilde
[Boliger, Statistisk sentralbyrå](#)

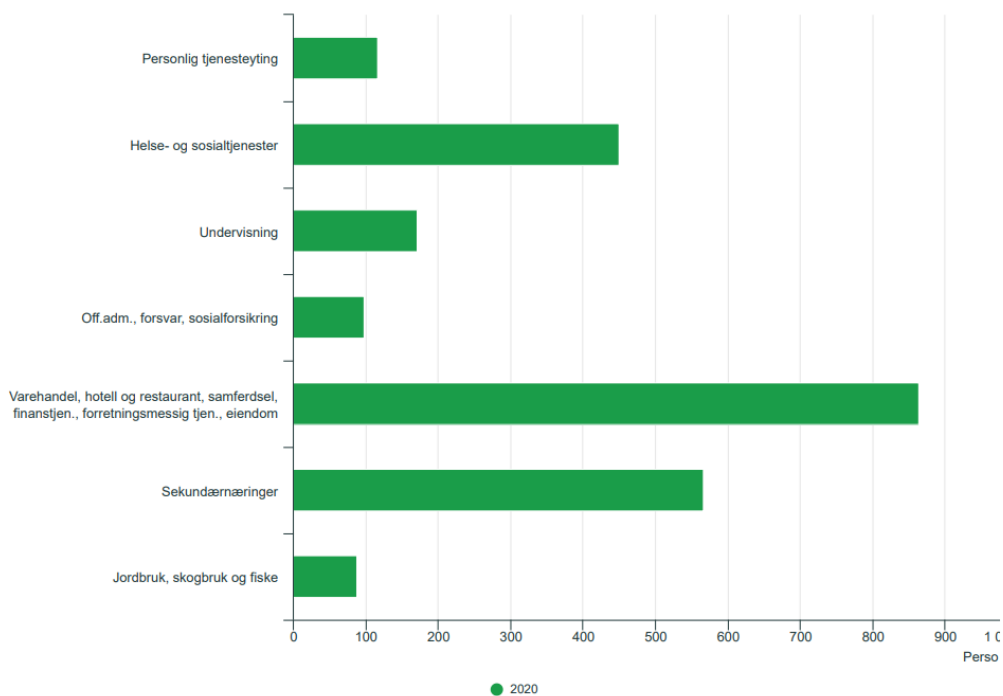
Kilde
[Bygningsmassen, Statistisk sentralbyrå](#)

Kilde
[Landbrukseiendommer, Statistisk sentralbyrå](#)

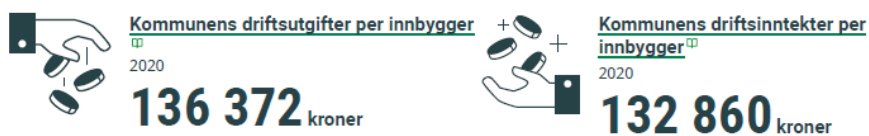
Arbeid og utdanning 2020

Hva innbyggerne jobber med

Kommunens økonomi

Finansielle nøkkeltall

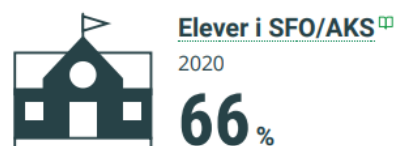

Kilde
[Kommuneregnskap, Statistisk sentralbyrå](#)

Barn og utdanning

Kilde
[Barnehager, Statistisk sentralbyrå](#)

Kilde
[Elevar i grunnskolen, Statistisk sentralbyrå](#)

Kulturtilbud i kommunen

Helse og omsorg: 2020-statistikk

Andel innbyggere som 80 år som bruker hjemmetjenester: 40,3%

Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på sykehjem: 7,8 %

Utgifter pr oppholdsdøgn i institusjon: 5 735 kr

Kilde: [KOSTRA Helse- og omsorgstjenester Hol - SSB](#)

Religion

Medlemmer i Den norske kirke [□]

2020

72,5 prosent

Medlemmer i andre tros- og livsynssamfunn [□]

2020

7,1 prosent

Kilde

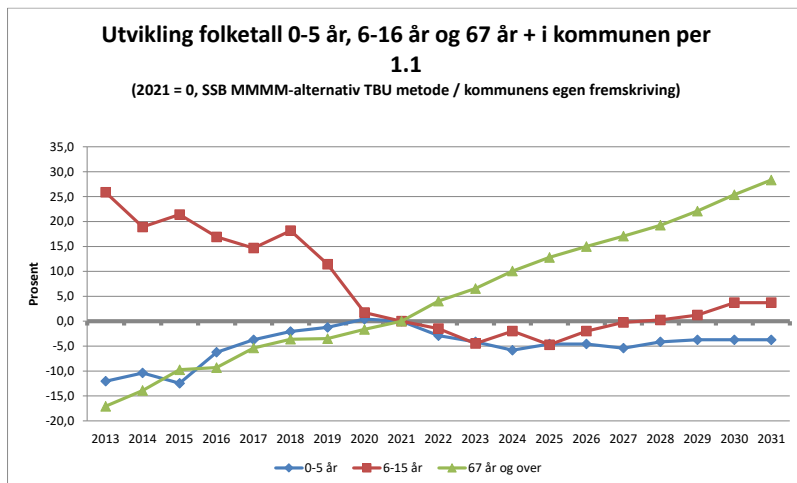
[Den norske kirke, Statistisk sentralbyrå](#)

Mer statistikk om religion i Norge finner du på vår [faktaside om religion](#).

Flere nøkkeltall finnes på ssb.no/kommunefakta.

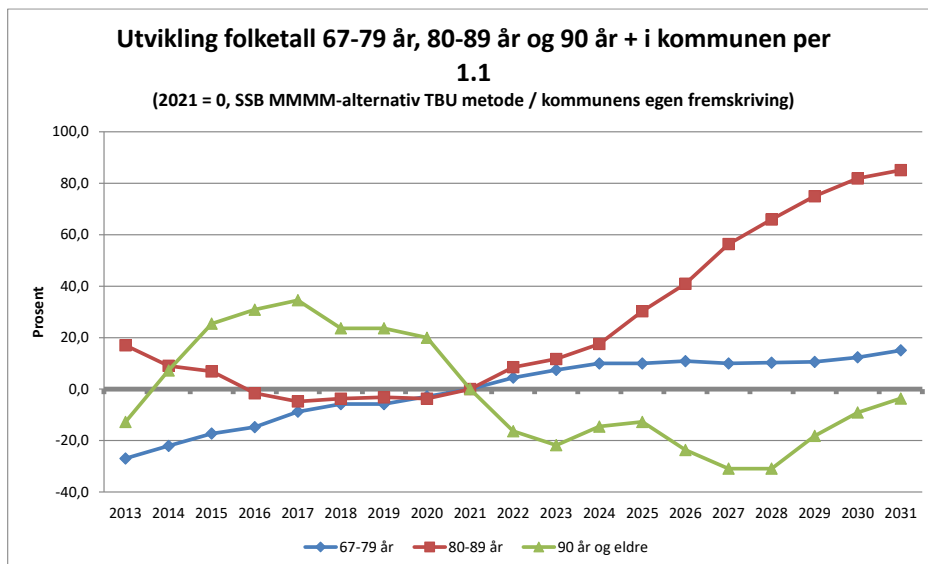
2.2. Demografi og økonomiske rammebetingelser

Befolkningssammensetningen er avgjørende i forhold til inntekter gjennom rammetilskudd og dimensjonering av tjenestetilbud. Diagrammet viser forventet utvikling i folketall fra 2013 til 2030 i ulike aldersgrupper.

Kilde: KS Demografimodell, SSB

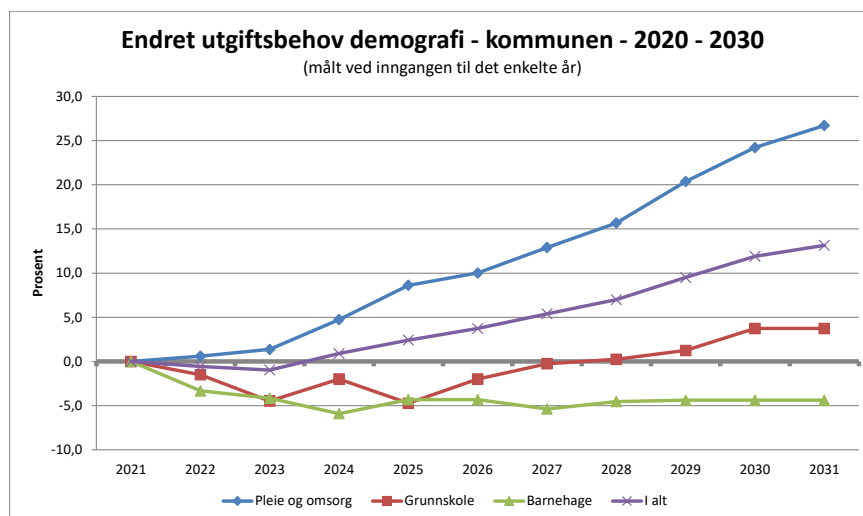
De store endringene vil komme i aldersgrupper over 67 år, og da særlig i aldersgruppene over 80 år. Dette vises i figuren under. I årene 2021-2024 er det største vekst i aldersgruppen 67-79 år, mens fra 2025 vil aldersgruppen 80 + øke mest.

Kilde: KS Demografimodell, SSB

Den store økningen i aldersgruppen 80 år og eldre vil medføre et økt utgiftsbehov i pleie – og omsorgssektoren. For Hol kommune er prognosen at utgifter i omsorgssektoren kan øke

med 25 % de neste 10 årene. For grunnskole – og barnehagesektoren er det mindre endringer.

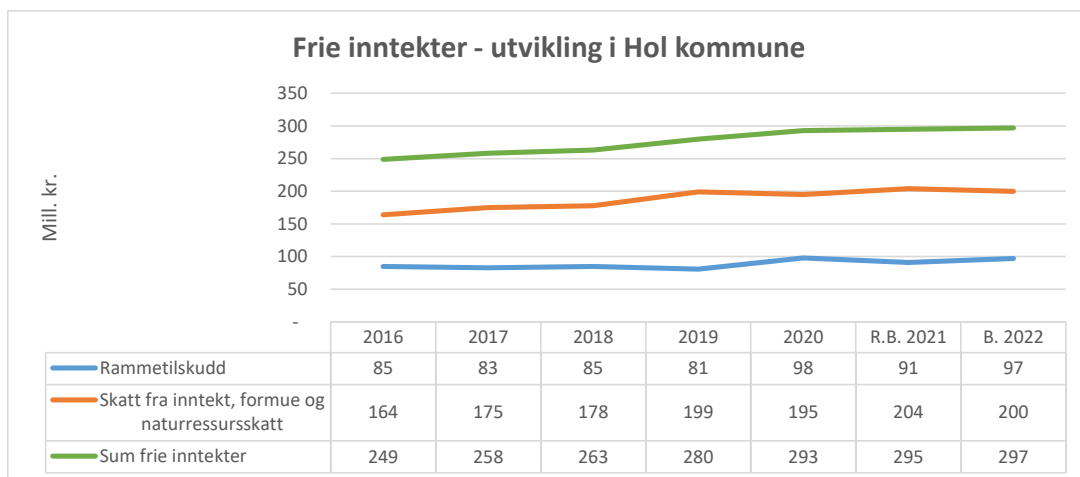
Frie inntekter

De frie inntektene til kommunene består av rammetilskudd og skatteinntekter¹. Disse inntektene, samt naturressursskatt legges til grunn ved grupperingen av kommuner i KOSTRA (kommune-stat-rapportering). Hol kommune er i Kostragruppe 3, definert som *små kommuner med middels bundne kostnader per innbygger og høye frie disponible inntekter*.

Befolkningsutvikling har betydning for inntektsrammen som kommunen blir tildelt fra staten. Fra 2020 til 2021 kan de frie inntektene bli redusert med 2,4 mill. kr fordi det forventes ca 30 færre barn i grunnskolealder. Selv om det forventes tilsvarende økning i aldersgruppen 67-89 år, så utgjør det en netto reduksjon i innbyggertilskuddet.

Skatt og rammetilskudd utgjør om lag 50 % av Hol kommunes totale driftsinntekter, og har i gjennomsnitt økt med 4 % pr år fra 2016-2020. Figuren under viser utviklingen, samt budsjett for 2021 og 2022.

¹ Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Grønt hefte.

Figuren viser utviklingen for henholdsvis rammetilskudd og skatteinntekter fra 2016 til budsjettert nivå i 2021 og 2022.

Inntekter som Hol kommunes budsjett avhenger av utover statens inntektsramme, er gebyrinntekter for kommunale tjenester, eiendomsskatt, konsesjonskraftsinntekter, refusjoner fra staten, overføringer og tilskudd fra andre kommuner, fylke og stat.

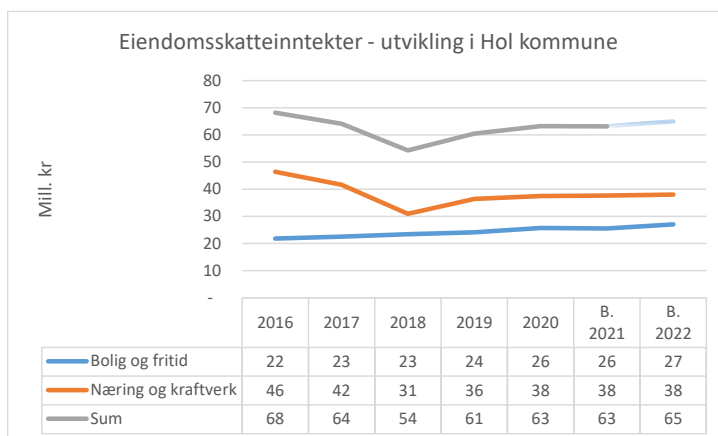
Kommunale gebyr og betalingssetser

Oversikt over gebyrer og betalingssetser blir vedlagt økonomiplanen. Utgangspunktet er at avgifter og betalingssetser på tjenesteområder hvor det etter lovverket er adgang til det, skal fastsettes ut fra mål om selvkost. Avgiftsendringer skal foreslås med sikte på jevn utvikling, og eventuelle overskudd settes på selvkostfond og skal utjevnes innenfor 5 år som er lovens krav.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatt er den eneste skatteinntekten som kommuner har full råderett over. Figuren under viser utviklingen i inntekter fra eiendomsskatt i Hol kommune fra 2016, da den ble utvidet til å gjelde bolig – og fritidseiendommer, til budsjettert nivå i 2022.

Fra 2016 til 2020 er det totalt 4,9 mill. kr i reduserte eiendomsskatteinntekter, der 8,9 mill. kr i reduserte inntekter er fra kraftverk og linjenett, mens skatt fra bolig og fritidseiendommer er økt med 4 mill. kr.

Den maksimale eiendomsskattesats for bolig og fritidsbolig er 4 promille. I Hol er gjeldende skattesats 3 promille for disse eiendomstypene.

I budsjettet for 2022 forutsettes det at skattesatsen for bolig – og fritidseiendommer videreføres med 3 promille. Det forutsettes videre at det gjøres en kontorjustering med 3 % for taksten. Dette er oppfølging av HØP 2021, vedtakspunkt 2 d). Med disse forutsetningene vil eiendomsskatt fra bolig- og fritidseiendom utgjøre om lag 27 mill. kr.

For næringseiendommer, nettanlegg og kraftproduksjonsanlegg forutsettes 7 promille i skattesats. Eiendomsskattelisten for kraftverk blir distribuert til kommunene i slutten av november, men signalene fra LVK er at det må forventes en reduksjon i eiendomsskattegrunnlaget for 2022 i forhold til 2021. Dette fordi inntektsåret 2020 med lavere kraftpriser erstatter 2015 som utgår i grunnlaget. Det forutsettes derfor 1 mill. kr lavere eiendomsskatt fra kraftverk i 2022 enn det som er bokført i 2021.

Det er forventet 6 mill. kr i eiendomsskatt for linjenett. For eiendomsskatt på næringseiendommer er det budsjettert med 6 mill. kr. Til sammen er det budsjettert med 65 mill. kr i eiendomsskatteinntekter. Dette er vist i tabellen:

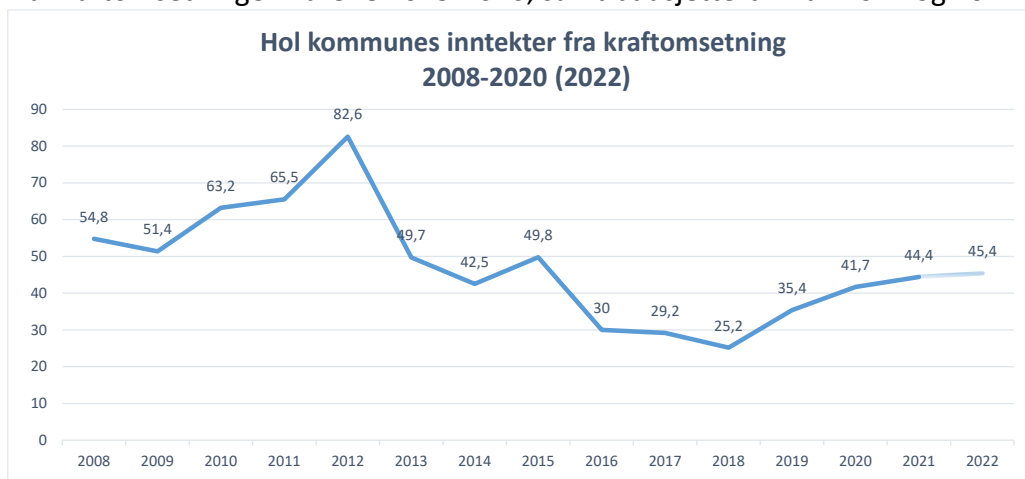
Eiendomsskatt:	Budsjett 2021	Foreløpig R. 2021	Budsjett 2022
Kraftverk	24 500 000	26 350 905	25 300 000
Linjenett og fiber/tele	6 500 000	6 693 102	6 600 000
Næringseiendommer	6 000 000	6 091 210	6 100 000
Bolig og fritid	25 500 000	26 243 720	27 000 000
Sum	62 500 000	65 378 936	65 000 000

Kommunestyret fikk følgende informasjon i budsjettbehandlingen 2.12.21: Skattegrunnlagene for vannkraftverk til bruk for utskrivning av eiendomsskatt neste år ble distribuert til kommunene den 26. november. For Hol kommune blir eiendomsskattegrunnlaget for vannkraftverk ytterligere redusert, til 21,3 mill. kr. På grunn av den seie distribusjonen av grunnlaget vil administrasjonen forberede en revidert budsjettsak i mai/juni 2022. Det blir sannsynligvis også endringer i regnskapsførte inntekter fra kraftomsetning som må justeres inn i budsjettet for 2022.

Kraftomsetning

Inntekter fra energibransjen har stor betydning for Hol kommune. Det er Ustekveikja Energi AS som ifølge avtale forvalter og omsetter kommunens andelskraft, konsesjonskraft og produksjonskraft i egne kraftverk. Kraftrettighetene blir forvaltet i henhold til sikringsstrategi for tre år om gangen. Kraftinntektene vil variere fra år til år, men sikringen gjør at dette er forutsigbart ved budsjettering og oppfølging. Figuren viser netto inntekter

fra kraftomsetningen i årene 2013-2020, samt budsjettert nivå i 2021 og 2022.

For 2022 er det budsjettert med 48,1 mill. kr i henhold til gjeldende budsjettanslag fra Ustekveikja Energi vedrørende kraftinntekter fra konsesjons – og andelskraft. Av dette er det påregnet 3,5 mill. kr i skatteutbetaling, samt 2,2 mill. kr i honorar til UKE. Kommunen forventer 3 mill. kr i overføringer fra Ørteren kraftverk KF. Netto kraftomsetning er dermed budsjettert til 45,4 mill. kr årlig i 2022-2025. Dette er med forbehold om sikringsgrad, områdepriser og skatteutgifter.

Overføringer og tilskudd

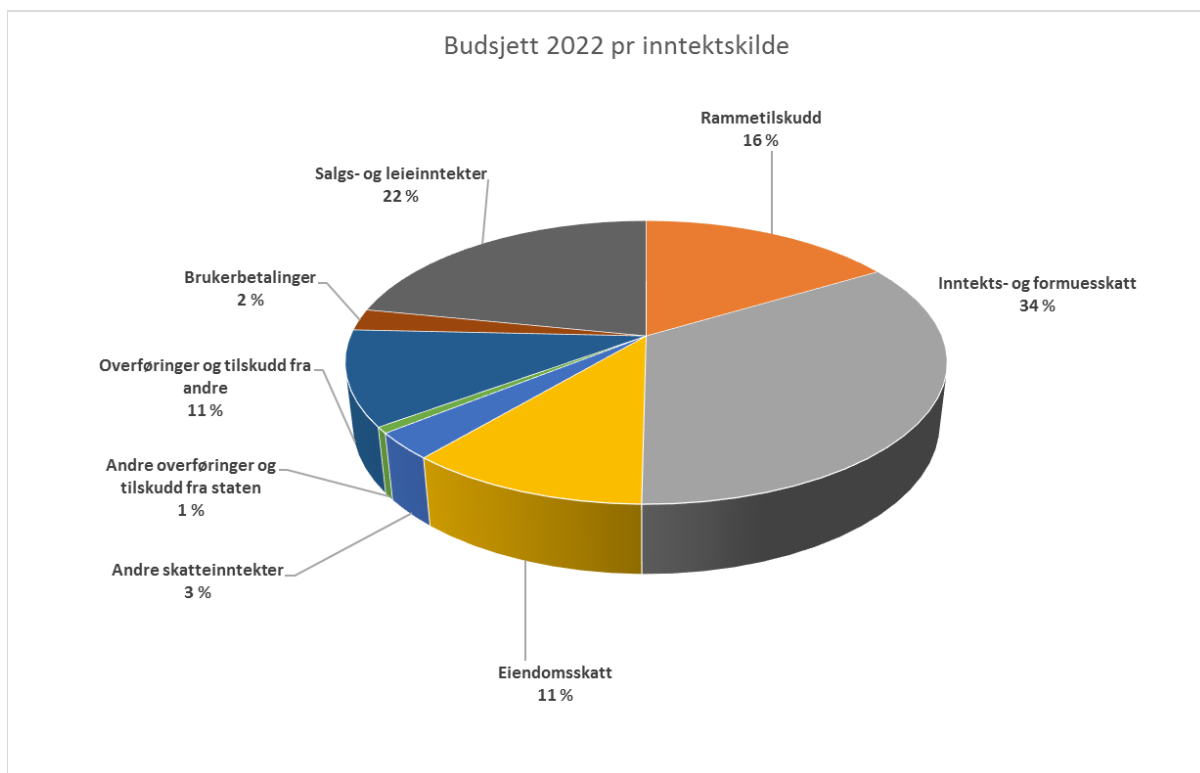
Det budsjetteres med refusjoner fra staten for helse – og omsorgstjenester til blant annet ressurskrevende brukere. Forutsetningen for denne refusjonen endres i statsbudsjett i forhold til innslagspunkt for beløp som kommunen kan kreve tilbake.

Innen oppvekstsektoren budsjetteres det med refusjon for videreutdanning til lærere, og drift av skolen ved Geilomo barnesykehus.

Refusjoner for sykemeldte er budsjettert, fordi man også budsjetterer med vikarbruk.

Kommunens samlede driftsinntekter i budsjettet er totalt 593 millioner kroner, som vist i økonomiske oversikter. Dette fordeler seg slik pr inntektskilde:

Inntekts- og formuesskatt, samt rammetilskudd utgjør de frie inntektene og er 297,7 mill. kr. Dette utgjør 50 % av kommunens budsjett. I forhold til 2021-budsjettet er inntektsfordelingen lik.

Statsbudsjettet 2022

Regjeringen presenterte statsbudsjettet for 2022 den 12.10.22.

I statsbudsjettet for 2022 er anslaget på frie inntekter 297,7 mill. kr for Hol kommune. Dette er sammensatt av skatteinntekter på formue og inntekt, samt rammetilskudd. De frie inntektene er sammensatt slik (hele kroner):

Innbyggertilskudd (likt beløp pr. innb.)	116 268 000
Utgiftsutjevningen	4 455 000
Overgangsordning Inntektsgarantiordning	-206 000
Saker med særskilt fordeling (helsestasjon og skolehelsetj. 657', barnevernsreform 118')	775 000
Rammetilskudd før inntektsutjevning	121 291 000
Netto inntektsutjevning	-33 700 000
Sum rammetilskudd	87 700 000

Skatt på formue og inntekt	210 000 000
Sum skatt og rammetilskudd	297 700 000

Kilde: KS prognosemodell av 15.10.21 og 12.11.21

Regjeringens foreslåtte tilskudd pr. innbygger er kr 26 134, som er en økning fra 24 761 kr i 2021. Antall innbyggere i Hol kommune pr. 1.7.2021 var 4449. Dette er grunnlaget for innbyggertilskuddet.

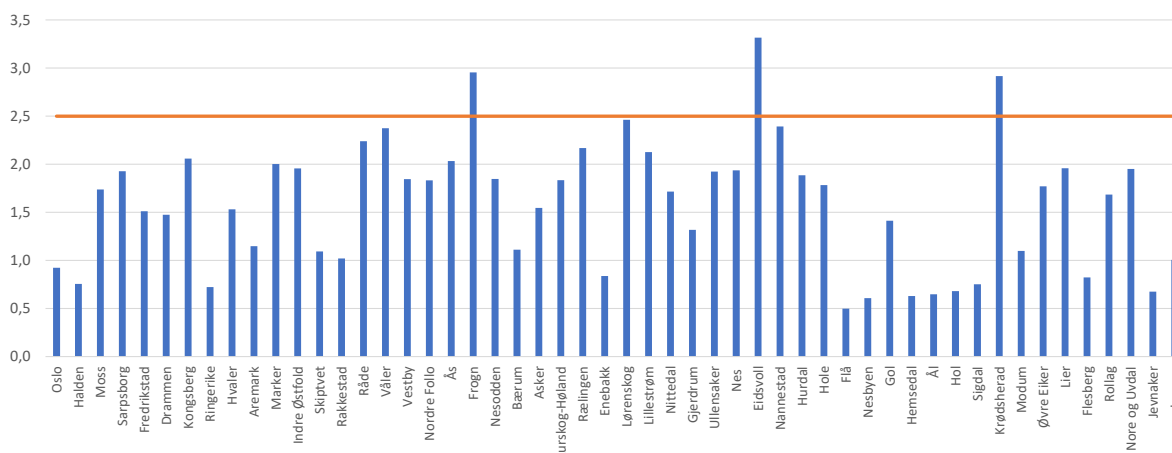
Skattøren 2022

Den kommunale skattøren angir hvilken andel av skatt på alminnelig inntekt for personlige skattytere som tilfaller kommunesektoren. Det foreslås at den kommunale skattøren for 2022 reduseres med 1,2 prosentpoeng til 10,95 prosent. Grunnen til reduksjonen i skattøren er at det ventes relativt høy vekst i skattegrunnlagene på grunn av gode vekstutsikter i norsk økonomi.

Skatteanslaget for Hol kommune bygger på disse forutsetningene, og anslås til 210 mill. kr for 2022. Inntektsutjevningen gjør at Hol kommune trekkes 60 øre pr krone over landsgjennomsnittet for å utjevne skattenivået. Prognosen tilsier at Hol kommune skatteinntekter er 34 % over landsgjennomsnittet, som vil innebære en omfordeling av skatteinntektene fra Hol kommune til fellesskapet på 33,7 mill. kr som trekkes fra rammetilskuddet. *Rammetilskuddet er budsjettert med 87,7 mill. kr etter skatteutjevningen.*

Inntektssystemet inneholder også vekstkommunetilskudd, distriktstilskudd og regionsentertilskudd. Hol kommune mottar ingen av disse i 2022, i likhet med tidligere år. Dette er hovedsakelig grunnet gjennomsnittlige skatteinntekter de tre siste år som for Hol sin del er over 120 prosent i gjennomsnitt av landsgjennomsnittet.

Fra 2021 til 2022 er det på landsbasis en nominell vekst i kommunenes frie inntekter på 1,5 prosent (fra anslag på regnskap). Kommunene i Viken anslås samlet sett å få en nominell vekst i de frie inntektene på 1,7 prosent. Hol kommunes vekst anslås til 0,7 %.

Figur: Anslag vekst regnskap fra 2021 til 2022 for kommunene i Viken.

Med en kommunal deflator for 2022 beregnet til 2,5 % har flere kommuner en realnedgang. Årsak til ulik utvikling er demografiske endringer og utslag gjennom kostnadsnøkler og tilskudd. *Anslaget på frie inntekter for Hol kommune i 2022 er en vekst i skatt og rammetilskudd på 0,7 %, det vil si lavere enn forventet lønns – og prisvekst i kommunesektoren.*

Pris – og lønnsvekst for kommunesektoren (kommunal deflator) for 2022 er anslått til 2,5 %. Lønnsveksten er anslått til 3,2 %.²

	Anslag RNB 2021	Anslag 2021 i statsbudsjettet for 2022	Anslag 2022
Deflator	2,7	3,3	2,5
<i>Herav lønnsvekst</i>	<i>2,7</i>	<i>2,8</i>	<i>3,2</i>

Regjeringens satsingsområder for 2022

- Flere barnehagelærere i grunnbemanningen. Ambisjonen er at 50 % av de ansatte i barnehagen skal være barnehagelærere innen 2025.
- Tiltak for barn og unges psykiske helse
- Barnevernsreformen fra 2022, som gir kommunen økt faglig og økonomisk ansvar. Kompensasjonen fordeles gjennom rammetilskuddet til kommunene.
- Ressurskrevende tjenester: kompenseres med 80 % over innslagspunktet som øker til 1 520 000 kr. Dette er en reell innstramming i kommunenes budsjetter.

Øvrige momenter i statsbudsjettet av betydning

- Inntektsgradert foreldrebetaling i SFO på 3. og 4. trinn (øker rammetilskuddet)
- Økonomisk tilsyn med private barnehager overføres fra kommunene til Utdanningsdirektoratet. Dette medfører reduksjon i rammetilskuddet.
- En ekstra skoletime naturfag i grunnskolen
- Økt basistilskudd til fastleger
- Økte sosialhjelpsutgifter som følge av redusert dagsats for tiltakspenger – kompensasjon gjennom rammetilskuddet
- Rusreformen kompenseres gjennom rammetilskuddet

² Kilde: Statsforvalter informasjon om regjeringens forslag til statsbudsjett 2022.

Tilleggsnummer/endringer i regjeringen Støres framlegg til statsbudsjett for 2022

Den 8. november 2021 la regjeringen Støre frem sitt tilleggsnummer til Statsbudsjettet 2022. Regjeringen Støre foreslår en økning i kommunenes frie inntekter med 2,0 mrd. kroner. For Hol kommune er dette sammensatt slik (kilde: KS prognosemodell, SSB):

Tilleggsnummer til statsbudsjett 2022	Beløp (hele tusen kr)
Økt rammetilskudd 2 mrd. kroner fordelt etter kostnadsnøkkel i utgiftsutjevningen	1 660
Redusert makspris i barnehage	220
Redusert pensjonspåslag private barnehager	-118
Ekstra naturfagtime innføres ikke	-69
rh immunisering, overføring av oppgave fra spesialisthelsetjenesten	1
Redusert rammetilskudd som følge av økt skatteanslag	-2 073
Rammetilskudd per grunnskole	1 500
Redusert innbyggertilskudd som følge av nytt tilskudd per grunnskole	-1 030
Sum	92

Som tabellen viser så vil Hol kommune trolig få økte frie inntekter med 92 000 kr, etter at det er tatt hensyn til inntektsutjevning som følge av økt skatteanslag. Dette endrer ikke vesentlig på det opprinnelige anslaget for frie for kommunen for 2022.

Pensjonskostnader

Dette beregnes ut fra lønnsvekst, rentenivå, uføreandel og levealder.

I 2021 ble det frigjort premiereserver til kommunene fra KLP, på grunn av endringer i offentlig tjenestepensjon. Hol kommune har fått tilbakeført 31,9 mill. kr som kun kan brukes til å betale pensjonspremie.

KLP har beregnet pensjonspremien for Hol kommune i 2022 til 29,8 mill. kr, etter at 10,2 mill. kr er trukket fra for tilbakeført premiereserve. Det er beregnet et premieavvik (reduisert kostnad til fratrukk) på 5,9 mill. kr, og et akkumulert premieavvik (kostnad) på 7,5 mill. kr. Dette gir en pensjonskostnad på 31,4 mill. kr.

KLP beregner at pensjonskostnaden utgjør 14,03% av pensjonsgrunnlaget (lønn). Hol kommune har valgt å budsjettere med 16 % pensjonskostnad, fordi det erfaringsmessig er fornuftig å ta høyde for uforutsette ekstra lønns – og pensjonskostnader.

Statens pensjonskasse (SPK) har estimert årspremien for Hol kommune i 2022 til 5,6 mill. kr.

Økonomisk ramme

Mange av de største inntektskildene utsatt for endringer i lovverk, statsbudsjett og forventede kraftpriser. Dette gjør at kommunens inntekter er utsatt for variasjon fra år til år. Det har vært større driftsutgifter enn driftsinntekter de siste årene. Dette er bakgrunnen for å vurdere kommunens utgiftsnivå i forhold til tilhørende Kostra-gruppe.

Formannskapet har i sak 78/21 vurdert nivå for driftsbudsjett med utgangspunkt i strategikonferansen 22. april 2021, og videre analyse av Kostra-resultater. Formannskapet har gitt innspill om å se på muligheten for å redusere utgiftsrammen til 550 mill. kr. Dette er en reduksjon på 35 mill. kr i nominelle kroner, men i realiteten er det en større reduksjon med hensyn til lønns- og prisvekst. Med en antatt lønns- og prisvekst på 2,7 % vil driftsutgiftene trolig øke til 600 mill. kr i 2022 dersom man ikke gjør endringer. I realiteten bør det derfor gjøres innsparinger i størrelsesorden 50 mill. kr dersom man skal redusere utgiftsnivået til 550 mill. kr.

Ved en plan om omstilling og reduksjon i utgiftsrammen bør man vektlegge omstillingen mest der det er størst avvik mellom Hol kommune og tilhørende Kostragruppe (nr.3), og trolig størst handlingsrom. Det er størst avvik i utgifter innen Helse og omsorgssektoren mellom Hol og kostragruppe 3.

Driftsutgifter for tjenestenes i forhold til kommunens totale driftsutgifter for 2020 kan oppsummeres i tabell for de største tjenestene i Kostra-statistikken (ssb.no).

De største tjenestene har følgende avvik i kroner pr innbygger:

Netto driftsutgifter pr. innbygger (1000 kr)	Hol-20	Kgr. 3-20	Landet u. Oslo-20	Avvik Hol-Kgr.3 i prosent
Utgifter helse - og omsorgstjenester pr. innbygger	46 403	36 810	29 132	26 %
Grunnskole pr innbygger 6-15 år	181 873	155 390	116 610	17 %
Barnehage pr innbygger 1-5 år	195 907	172 744	167 862	13 %
Beredskap (f. 339)	2290	1397	828	64 %
Gater og veier pr. innbygger	3500	2 074	1 219	69 %

Kostra-resultater viser at helse – og omsorgstjenester har 26 % avvik i kostnad både i totale driftsutgifter, og pr innbygger. Barnehage – og skoletjenestene utgjør mindre i totale netto driftsutgifter enn sammenlignbare kommuner, men har relativt større kostnader pr. innbygger. Beredskap har hatt over 60 % større driftsutgifter pr innbygger enn landssnittet. Driftsutgiftene for gater og veier gjenspeiler også avskrivningskostander for denne tjenesten, som følge av store investeringer i sektoren de siste årene i Hol.

Omstilling tar tid, og det bør beregnes justeringer over 4-års perioden i økonomiplanen. Det er hensiktsmessig med en gradvis justering av omstillingstakten for innsparing.

Tabellen viser hvordan omstillingen kan gjøres for 50 mill. kr pr år med 10 % endring i første året, og så en raskere omstillingstakt.

	Omstillingstakt	10 %	25 %	30 %	35 %
Sektor	Omstilling i kr	År 1	År 2	År 3	År 4
Administrasjon	402 265	40 226	100 566	120 679	140 793
Sum Kultur og oppvekst	14 621 270	1 462 127	3 655 317	4 386 381	5 117 444
Sum helse og omsorg	28 167 330	2 816 733	7 041 832	8 450 199	9 858 565
Teknisk	6 809 136	680 914	1 702 284	2 042 741	2 383 197
Sum	50 000 000	5 000 000	12 500 000	15 000 000	17 500 000

Tabellen viser at sum omstilling kr 50 000 000 fordeles over fire år. I år 1 gjøres 10 % av omstillingen (5 mill. kr), mens den øker til 12,5 mill. kr i år 2, 15 mill. kr i år 3 og 17,5 mill. kr i år 4.

Økonomiplanen pr etat med disse justeringene blir slik for årene 2022-2025 i forhold til formannskapetets vedtak i sak 78/21:

Økonomiramme pr. etat		Budsjett 2021	Øk. Plan 2022	Øk. Plan 2023	Øk. Plan 2024	Øk. Plan 2025
Sentraladministrasjonen	Inntekter	12 199 000	11 983 000	11 986 000	11 937 000	11 937 000
	Utgifter	70 590 500	68 292 274	68 679 934	67 387 821	67 367 707
	Netto driftsramme	58 391 500	56 309 274	56 693 934	55 450 821	55 430 707
Kultur og oppvekst	Inntekter	30 759 000	30 657 000	30 657 000	30 657 000	30 657 000
	Utgifter	149 469 000	147 895 873	145 722 683	144 916 619	144 185 556
	Netto driftsramme	118 710 000	117 238 873	115 065 683	114 259 619	113 528 556
Helse og omsorg	Inntekter	35 770 000	33 980 000	33 300 000	32 924 000	32 924 000
	Utgifter	208 576 400	204 976 367	200 093 468	200 551 201	199 142 835
	Netto driftsramme	172 806 400	170 996 367	166 793 468	167 627 201	166 218 835
Teknisk etat	Inntekter	72 059 000	71 999 000	71 999 000	71 999 000	71 999 000
	Utgifter	108 557 000	106 426 086	105 404 716	105 064 259	104 723 803
	Netto driftsramme	36 498 000	34 427 086	33 405 716	33 065 259	32 724 803
Netto sum		386 405 900	378 971 600	371 958 800	370 402 900	367 902 900

Denne økonomiplanen legges til grunn for administrasjonens arbeid.

For å klare å omstille driften i forhold til de gitte økonomiske rammene, er følgende strategier lagt til grunn i budsjettarbeidet:

Hol kommune skal tilpasse tjenestenes innenfor inntektsrammen ved:

- Fokus på økonomistatus i hele organisasjonen:
  - o Administrativt ved god budsjettkontroll, kommunikasjon og rutiner
  - o Politisk ved god informasjon, rapportering og velbegrunna vedtak
- Godt nok er standard for tjenestene våre, ikke optimalt og best mulig. Det må skilles mellom:
  - o *Må* (lovhjemlet)
  - o *Bør* (faglig/etisk standard, men vurdere ressursbruken)
  - o *Kan* (tilleggstjenester som kan reduseres eller fjernes)
- Vurdere tjenestenivået og organisering av tjenestene med formål om:
  - o God effektivitet ved å gjøre de riktige tingene riktig
  - o God organisering og ressursbruk av personellet i forhold til tilgjengelig fagkompetanse
  - o God organisering av tjenestene i forhold til tilgjengelige ressurser
- Investeringsprosjekter skal vurderes med formål
  - o om innsparinger i driftsutgifter (funksjoner, personalressurser, vedlikehold, renhold)
  - o vurdere offentlig-private samarbeid eller anleggsbidrag der det er formålstjenlig

Tiltak for å tilpasse tjenestene innenfor vedtatt økonomiramme:

- Ansettelsesutvalg
- Månedlig oppfølging og rapportering av driftsregnskap i lederteam og formannskap
- Rullering av tjenestebeskrivelser/vurdere nivå for kommunale tjenester
- Organisasjonsutviklingsprosess «Sammen om endring» (prosjekt i Helse og omsorgsetaten 2021/2022)
- Politiske arbeidsgrupper:
  - o Gjennomgang av organisering og drift av kultur og fritid, ref. HØP 2020 pkt. 19
  - o Turnus – og ferieordning, ref. HØP 2020 pkt. 21
  - o Gjennomgang av organisering og ressursbruk av Hol brannvesen, ref. HØP 2020 pkt. 26

Lånegjeld og renteutgifter

For investeringslån knyttet til bygg og anlegg er løpetiden 25-30 år. Lån knyttet til investeringer for vann/avløpsnett har løpetid 40 år og er selvkostfinansierte. I dette ligger at kapitalkostnadene knyttet til investeringer belastes gebyrsatsene for vann og avløp. Det blir også ilagt en kalkulatorisk rentekostnad som representerer en alternativ avkastning kommunen går glipp av ved at kapital er bundet i anleggsmidler. Den kalkulatoriske rentekostnaden beregnes med utgangspunkt i anleggsmidlenes restavskrivningsverdi og en kalkylerente. Kalkylerenten er årsgjennomsnittet av 5-årig SWAP-rente + 0,5 prosentpoeng og skal dekke rentekostnader for disse lånene.

Lånegjeld

Se eget kapittel for investeringer.

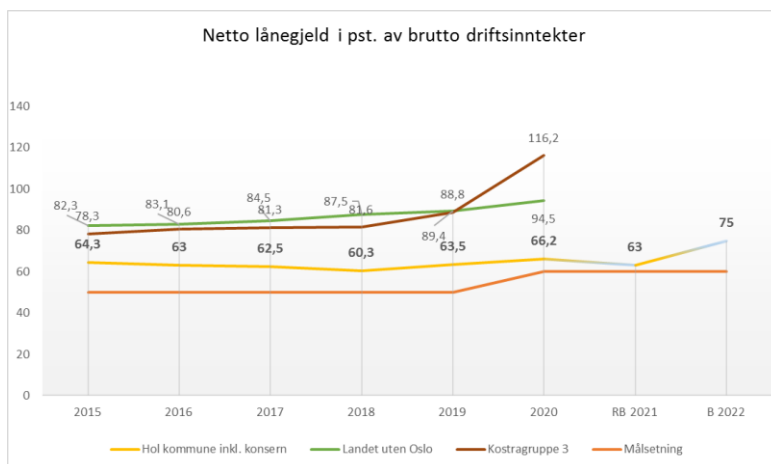
Bokført lånegjeld forventes å være om lag 455 mill. kr ved utgangen av 2021, inkludert låneopptak på om lag 16 mill. kr i 2021. Av dette utgjør startlån 31,1 mill. kr og lånegjeld for Kleivi næringspark 1,9 mill. kr.

Det er planlagt følgende for lånegjeld i 2022 jfr. formannskapetets innstilling til investeringsbudsjett:

- Låneopptak for 13,5 mill. kr til investeringsformål
- Låneopptak for 31,5 mill. kr til gebyrfinansierte tjenester
- Låneopptak for 3,8 mill. kr i tilskudd til andres investeringer (Hol kyrkje og orgel i Geilo kulturkyrkje)
- Låneopptak for overførte investeringsprosjekter (ca 50 mill. kr, egen sak i kommunestyret)
- Låneopptak med 3 mill. kr i Husbanken til startlån for videreformidling
- Avdragsutgifter for 22 mill. kr i driftsbudsjettet i tråd med betalingsplanene i kommunalbanken og KLP-banken.
- Avdrag i Husbanken med 1,75 mill. kr i investeringsbudsjettet
- Kleivi Næringspark avdrag i driftsbudsjettet med 0,7 mill. kr.

Med dette kan den totale lånegjelden være om lag 520- 530 mill. kr ved utgangen av 2022, avhengig av finansieringsbehov. Av dette er startlån i størrelsesorden 33 mill. kr og lånegjeld for Kleivi næringspark 2 mill.kr.

I Kostra-statistikken blir kommunens gjeldsbelastning vist ved netto lånegjeld. Dette er definert som langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser) fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler. Netto lånegjeld kan bli 447 mill. kr, dvs. 75 % av driftsinntektene. Dette vises i figur med prognose for 2021 og 2022.

Renteutgifter

På alle lån som kommunen tar opp enten til investeringsformål eller til videreutlån må også renteutgiftene betjenes. Renteutgiftene dekkes ikke gjennom rammetilskuddet. Kommunalbanken har varslet renteøkning basert på anslag fra Norges Bank og markedsrenter. Tabellen viser forventet renteutvikling:

ÅR	Norges Bank-anslag hentet fra Pengepolitisk rapport 3/21				Bank margin-påslag på Nibor	Oppdatert 23.09.2021	Bank margin-påslag på Nibor	Budsjettert lånerente ved bruk av NB anslag	FRA Markedet, (NIBOR 3 MND)	Budsjettert lånerente ved bruk av markedsrenter
	NB anslag styringsrente	NB anslag påslag i pengemarkedet	NB anslag 3 mnd Nibor	Oppdatert 23.09.2021						
2022	0,86	0,35	1,21	0,60	1,10	0,6	1,81	1,10	0,6	1,70
2023	1,40	0,35	1,75	0,60	1,58	0,6	2,35	1,58	0,6	2,18
2024	1,65	0,35	2,00	0,60	1,78	0,6	2,60	1,78	0,6	2,38
2025	1,70	0,35	2,05	0,60	1,81	0,6	2,65	1,81	0,6	2,41

Det er budsjettert med følgende rentesats og renteutgifter:

År	Rentesats	Renteutgift
2022	1,81 %	7 mill. kr
2023	2,4 %	8 mill. kr
2024	2,6 %	9 mill. kr
2025	2,65 %	9 mill. kr

Kommunens lån har i hovedsak Per tiden-rente som følger markedsrenten, med unntak av låneopptaket i 2019 som er bundet til fastrente 1,96 % i tre år.

Disposisjonsfond

Disposisjonsfondet kan være i størrelsesorden 70 mill. kr ved utgangen av 2021, dersom det avsettes 14 mill. kr som er planlagt for 2021. Det er budsjettert med netto avsetning på om lag 4 mill. kr til disposisjonsfond 2022. Disposisjonsfondet vil dermed kunne bli om lag 74 mill. kr eller 12 % i forhold til brutto driftsinntekter i 2022.

Økonomiske handlingsregler

Handlingsreglene ble vedtatt i Økonomireglement for Hol kommune, kommunestyresak 25/20.

Handlingsregel 1: Netto driftsresultat

Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene blir brukt som et mål på kommunens økonomiske handlefrihet. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) anbefaler at denne indikatoren over tid bør ligge på minst 1,75 %.

Handlingsregel 2: Disposisjonsfond

Disposisjonsfondet gir et bilde av kommuneøkonomiens soliditet. Fylkesmannen anbefaler et disposisjonsfond på minimum 5 % av brutto driftsinntekter. Hol kommunes målsetning er å ha et disposisjonsfond som er større enn 10 % av driftsinntektene.

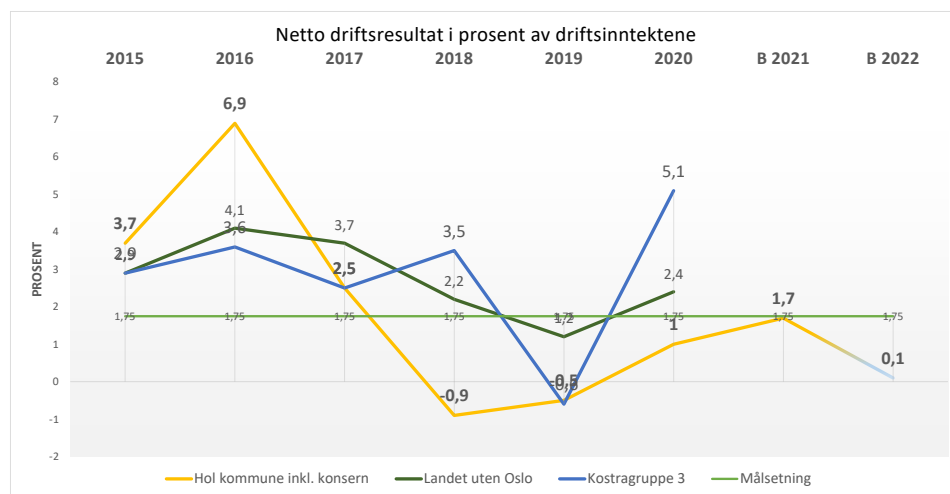
Handlingsregel 3: Netto lånegjeld

Netto lånegjeld beskriver gjeldsbelastningen. Den defineres i KOSTRA som langsiktig gjeld fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler.

Økonomiske handlingsregler oppsummeres slik jfr. Formannskapetets innstilling:

Nøkkeltall	Mål 2021-2024	Vedtatt Budsjett 2022	Ansvar
Netto driftsresultat målt i forhold til brutto driftsinntekter	> 1,75 %	0,14 %	Alle
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	> 10 %	12 %	Alle
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter	< 60 %	75 %	Alle

Utviklingen i netto driftsresultat vises i grafikken:

3 VISJON OG TEMA I KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Kommunens innbyggere synes det er godt å bo og vokse opp i Hol. I konkurransen med byene og andre kommuner, ønsker vi å fremstå som en attraktiv bo- og arbeidskommune. Vi er en stolt nasjonalparkkommune og et fantastisk reisemål, men først og fremst skal Hol være et sted man vil bo og leve «det gode liv». Hol kommune ønsker å beholde de som bor og vokser opp her, og være attraktiv for nye innbyggere. Kommunen har et godt utgangspunkt for en positiv befolkningsutvikling. Innsatsen må legges i gode og varierte arbeidsplasser og et godt botilbud.

Visjonen for Hol kommune i perioden 2018-2030 er:

Hol kommune skal være en trygg og god kommune å vokse opp og bo i, med vekst i folketallet, der arbeidsmarkedet er variert og hele kommunen er i bruk.

Visjonen peker ut retning for de 11 utvalgte plantemaene:

Samfunnskvaliteter	1. Befolkning og bolig 2. Folkehelse 3. Kultur og frivillighet 4. Natur, miljø og friluftsliv
Livsløp	5. Hol som oppvekstkommune 6. Hol som helse- og omsorgskommune
Arbeid og næringsutvikling	7. Eksisterende næringer 8. Ny næringsutvikling og innovasjon
Infrastruktur	9. Samferdsel 10. Teknisk infrastruktur 11. Samfunnssikkerhet og beredskap

Til hvert plantema er det definerte strategier fra Samfunnsdelen 2018-2030. Ut fra disse er det laget tiltak som gjelder de fire neste årene for å følge opp strategier og mål. Definisjon av visjon, mål, strategi og tiltak gis på neste side.

Definisjoner

Visjon kan defineres³ som et mentalt bilde av en fremtidig, ønsket tilstand/situasjon. En rettesnor om hvor Hol kommune vil være, eller av den posisjon som Hol kommune vil ha om noen år.

Mål eller målsetning er en klart formulert tanke, ide eller intensjon om en ønsket framtidig tilstand eller slutt punkt et individ eller organisasjon planlegger å oppnå. Mål er det ønskede sluttresultatet, mens plan, oppgaveløsning og strategi er framgangsmåten som brukes for å oppnå målet.

Strategi beskriver både hvor man vil på lang sikt, og hvordan man kommer dit. Strategi er målrealisering, det man tenker å gjøre i en plan eller retning for å oppnå målene.

Tiltak er en beskrivelse av en eller flere handlinger, og hvordan man bruker ressursene som skal gjøre Hol kommune i stand til å nå fastsatte mål. Tiltakene er gitt innenfor en fireårsperiode, som er handlingsprogrammets tidsrom. Tiltak i handlingsprogrammet kan bli konkretisert og spesifisert i økonomiplanen.

KOSTRA: Kommune-Stat-Rapportering. KOSTRA er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal virksomhet. Informasjonen skal gi bedre grunnlag for analyse, planlegging og styring.

Ansvarsområdene

Ansvar	Etat / avdeling
TE	Teknisk etat
KO	Kultur og oppvekstetaten
P&U	Plan og Utviklingsavdelingen
HO	Helse og omsorg
FHG	Folkehelsegruppa
Fellestj.	Fellestjenester

---

³ Definisjonen er hentet fra Handlingsprogram 2017-2020.

Samfunnskvaliteter

3.1. Befolkning og bolig

MÅL: Minst 5.000 innbyggere i kommunen i 2030.

Strategier:

1. skape trivelige og gode bomiljø gjennom helhetlig og samordnet areal- og transportplanlegging.
2. bidra til at det er tilgjengelige boliger og tomter på Geilo og i alle grendene gjennom kommunal tilrettelegging og samarbeid med private grunneiere.
3. avsette tilstrekkelig sentrumsnære arealer til boligutvikling for fremtiden. I tettsteds- og bygdesentra skal boligbygging prioriteres fremfor andre utbyggingsformål.
4. være pådriver for iverksettelse av vedtatte reguleringsplaner for boligområder.
5. opprettholde og aktivt følge opp boplikt som et verktøy for å sikre at boliger forblir på markedet for fastboende. Herunder skal det vurderes å oppheve slektskapsunntaket.
6. samarbeide regionalt om profilering av Hallingdal som bosted.
7. ha gode boligsosiale tilbud for å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet med å mestre egne boforhold.

Prioriterte tiltak	22	23	24	25	Ansvar
Boligsatsing i revisjon av arealdel/kommunedelplan for Geilo jfr boligstrategi	X				P&U
Utrede og avklare om slektskapsunntaket i boplikten skal opphøre	X				P&U
Rehabiliter kommunale boliger slik at de kan benyttes som rekrutteringsboliger ved utlysning av kommunale stillinger	X	X			TE
Igangsette tilflytningsprosjektet «Heime i Hol» (ref. HØP 2021-24) og vurdere økonomiske virkemidler for å tiltrekke og beholde yngre innbyggere. (Ref. tidligere bostøtte for unge).	X				P&U

3.2. Folkehelse

MÅL: En aktiv befolkning med høy livskvalitet

Strategier:

1. ivareta et trygt og inkluderende oppvekstmiljø.
2. ivareta folkehelseperspektivet i all kommunal planlegging, inkludert arealdisponering.
3. satse på forebyggende helsetjenester, som for eksempel friskliv og læring og mestring, i kommunen.
4. delta aktivt i regionalt folkehelsearbeid.
5. benytte frivilligsentralen for å kunne tilby et bredere spekter av fritidsaktiviteter.

Kommunal folkehelsegruppe (FHG) ivaretar oppdraget om å ha oversikt over helsetilstanden i befolkningen, prioritere tiltak for bedring av folkehelsen, evaluere tiltakene og formidle relaterte saker til kommunale organ.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	22	23	24	25	Ansvar
Utvide Frisklivstilbudet	X	X			HO
Opprette utstyrssentral for utlån til fritidsaktiviteter	X				Fellestj.
Vurdere alternative kollektivtilbud både interkommunalt og lokalt.	X				P&U/TE
Implementere FIT evalueringsverktøy (helse- og omsorg)	X				HO
Etablere ungdomsarenaer/møteplasser hvor ungdom medvirker i prosessen jfr handlingsplan for folkehelse	X				P&U
Prosjekt - videreutvikle Slåttahøl-området som sentrumsnært friluftsliv- og aktivitetsområde jfr handlingsplan for folkehelse	X				KO/P&U

Prioriterte aktiviteter innen folkehelse er også:

- Støtte opp om gode aktivitetstiltak, ment for å få innbyggere til å møtes og holde seg aktive (bokkafe, turorientering mv).
- Tilby eldre innbyggere møteplass, aktivitet og sosialt samvær på velferdssentre eller lignende møteplasser.
- Bidra til å utvikle anlegg til idrett og fysisk aktivitet gjennom kommunale tilskudd med bakgrunn i prioritert økonomiplan
- Vurdere alternative kollektivtilbud både interkommunalt og lokalt. Må ses i sammen med Natur, miljø og friluftsliv (eget punkt) og Trafikkanalyse under punkt Samferdsel

3.3. Kultur og frivillighet

MÅL: Et rikt kultur- og organisasjonsliv som kjennetegnes av bredde, mangfold, frivillighet og dugnadsånd

Strategier:

1. legge til rette for at fritidsaktiviteter og fysisk aktivitet skal være lett tilgjengelig og tilpasset ulike behov og brukergrupper med et mangfold av sosiale møteplasser.
2. støtte og stimulere utvikling av kulturbaserte næringer.
3. legge til rette for formidling og ivaretagelse av kommunes historie.
4. stimulere til enda større frivillig innsats i kulturlivet og organisasjonsarbeidet.
5. legge til rette for at kulturminner og kulturmiljø nyttes i reiselivsnæringa og som ressurs i lokalmiljøene.
6. samordne kulturarbeid på regionalt og lokalt nivå.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	22	23	24	25	Ansvar
Implementere Temaplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv	X	X	X	X	KO
Rehabiliter og utvikle Fekjo kulturminnepark i samarbeid med frivillige	X	X			KO
Utvikle Geilo samfunnshus til et barn – og ungdommens hus og møteplass. Prosjektet skal involvere barna/ungdommen i planlegging og gjennomføring, ha fokus på deres behov og ønsker samt bærekraft og gjenbruk. Frivillige bør også involveres. (Ses i sammenheng med investeringsprosjekt 034).	X				KO/TE
Styrke kvaliteten i kulturskolen gjennom faglig utviklingsarbeid i samarbeid med Høyskolen i innlandet og Norsk kulturskoleråd.	X				KO
Utvikle en tydeligere profil på kulturtjenester med mål om økt kvalitet på informasjon om tilbud og tjenester	X				KO

Prioriterte aktiviteter innen kultur og frivillighet er også:

- Gjennom frivilligsentralen skal Hol kommune i samarbeid med frivillige og lag/ organisasjoner prioritere å videreutvikle kulturtilbud, lavterskel aktivitetstilbud, sosiale møtearenaer og integrering av flyktninger.
- Avklare muligheter for status som regional privatarkiv i samarbeid med Buskerud museum og Viken fylkeskommune

-
- Kulturformidling og arrangement skal brukes som virkemiddel for å skape attraksjonskraft.
  - Aktivt bruke kulturminner, museer og folkeminne i formidling samt i nærings- og stedsutvikling.
  - Formalisere samarbeid mellom barnehage, skole og helse om bruk av kulturskolen som lokalt ressurscenter i utvikling og drift av kommunale tjenestetilbud
  - Utvikle skolebibliotektilbudet i ett samarbeid mellom bibliotek og skole.

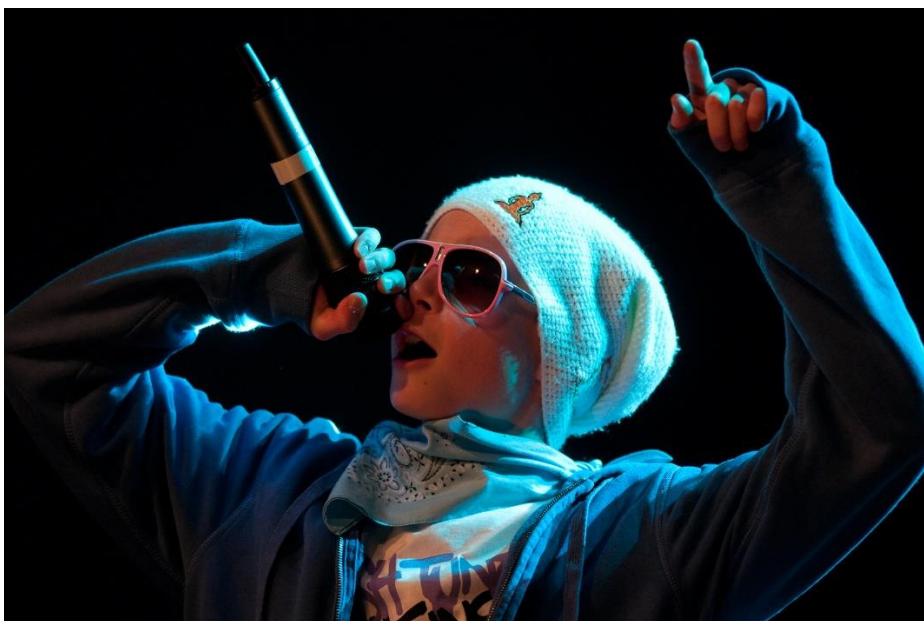

Foto: Kulturskolen i Hol kommune.

3.4. Natur, miljø og friluftsliv

Mål: Ivareta natur, miljø og landskap, som grunnlag for bolyst og trivsel, rekreasjon, næring og arbeid.

Strategier:

1. bevare naturen og landskapet på en måte som gjør at kommende generasjoner får like stor nytte og glede av det som vi gjør i dag. Kommunen skal bidra til å bremse bortfallet av inngrepsfrie naturområder og ha fokus på ivaretagelse av leveområder for vilt.
2. bevare nærfriluftsområdene slik at innbyggerne har kort vei til naturen. Stier og skiløyper sikres mot nedbygging i arealplan.
3. ha differensiert tilrettelegging for friluftsliv, fra store naturområder uten menneskelige inngrep, til nærfriluftsområder og områder med høy grad av tilrettelegging for å sikre alle muligheter til å drive friluftsliv.
4. sikre lokalbefolkningens tilgang til jakt og fiske gjennom fortsatt kommunalt eierskap i fjelleiendommer.
5. bidra i kampen mot global oppvarming ved å satse på lokale tiltak og holdningsarbeid.
6. jobbe for å redusere utslipp av klimagasser ved å satse på mer bruk av bane, både til person- og godstrafikk og å redusere lokal biltrafikk. Vi skal påvirke nasjonalt og legge til rette lokalt.
7. redusere og forebygge lokal forurensning.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	22	23	24	25	Ansvar
Utarbeide kommunedelplan for naturmiljø	X				P&U
Mulighetsstudie - alternativt kollektivtilbud for ungdom, eldre m.m	X				P&U
Oppdatere kommunens viltkart	X				P&U
Fremlegge forslag til hvordan kommunen kan legge til rette for strømsparende tiltak i boliger, fritidsboliger og næringer, inkludert rådgiving om tiltak og mulige støtteordninger.	X				P&U

Prioriterte aktiviteter innen natur, miljø og friluftsliv er også:

- Holdningsskapende prosjekter for klima og miljø i skole og barnehage (gå/sykle-aksjon til skolen m.m.)
- Effektivisere kommunal transport for å redusere forbruk og utslipp i Hol kommunes virksomheter.
- Legge til rette for økt andel elektriske biler
- Utarbeide strategi for ladestasjoner
- Slåttahølen – Oppstart høst 2021.
- Frist for ferdigstilling kommunedelplan for naturmiljø er 1. april, jfr avtale med Miljødirektoratet. På grunn av å få med resultater av kartlegginger gjort i 2021.

Livsløp

3.5. Hol som oppvekstkommune

MÅL: Hol kommune vil være en kommune der alle barn og unge mestrer livene sine gjennom læring, tilhørighet og inkludering i hele oppveksten.

Strategier:

1. arbeide systematisk i barnehager og skoler for et inkluderende læringsmiljø med faglig høy kvalitet på innhold og aktivitet.
2. imøtekomme barn og unges behov gjennom forebyggende arbeid, tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid.
3. gjennom strategisk kompetansestyring sikre at alle medarbeidere har kompetanse som dekker gjeldende statlige krav og kompetanse det ellers er behov for.
4. ha skoler der det er tilstrekkelig elevgrunnlag, og nærskoleprinsippet skal gjelde. Barnehagestrukturen skal sikre forutsigbarhet og gjøre at det blir en naturlig overgang til den skolen som er nærmest hjemmet. Virksomhetene skal ha tidsriktig utstyr, bygg og uteområder.
5. sørge for å ha et bredt fritidstilbud til barn og unge med god tilgjengelighet som sikrer at alle har mulighet til å delta.
6. arbeide med bevisst ressursutnyttelse i forhold til tjenestekvaliteten i alle virksomheter.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	22	23	24	25	Ansvar	Budsjetthenvising
Utvikle uteområder ved Geilo barne- og ungdomsskole	X	X	X		KO/TE	P143
Prosjektering av nytt barneskolebygg ved Geilo barne- og ungdomsskole, basishall og utvidelse av arealene til NTG, ref. HØP 2019 vedtakspunkt 34.	X	X	X		KO/TE	P143
Videreføre «foreldreskole», (Digital dømmekraft), gjennomføres på flere klassetrinn og i barnehage	X	X			KO	
Samarbeid med Ombudet for barn og unge i Viken om mobbeforebyggende arbeid på tvers i kommunen, for å sikre retten til et trygt og godt oppvekstmiljø. <i>Sammen for et inkluderende oppvekst – og læringsmiljø 2021/22-2025.</i> Partnerskap mot mobbing.	X	X	X	X	KO	
Implementere og jobbe bevisst med nye rutiner for tilpasset opplæring og arbeide for å få til et tolærersystem i sentrale fag fra høsten 2021.	X	X			KO	
Digitale hjelpemidler på småtrinnene, som skissert i Prosjektplan «Nettbrett i skolene i Hol	X	X			KO	Investerings-tiltak P001

Kommune», for å utvikle digitale ferdigheter, nå mål i Fagfornyelsen og tilpasset opplæring.						
Fortsette med det regionale prosjektet Inkluderende barnehage – og skolemiljø	X	X			KO	
Arbeide med fagfornyingen i skolene, nye læreplaner fra høsten 2020 og 2021	X	X			KO	
Følge opp den nye leseplanen og implementere den. I tillegg skal barnehage, skole og bibliotek samarbeide om leseglede, lesing/leseprosjekt.	X	X			KO	
Prosjekt – Samordning av hjelpetjenester for barn og unge- sikre tverrfaglig innsats og god oppfølging av barn og unge på tvers av etater og instanser.	X				HO/KO	
Rekruttere kvalifisert personell for å arbeide med barn/elever med store hjelpebehov. Disse må også kunne gå inn i koordinatorroller i HO (koordinerende enhet).	X	X			KO *	
Vurdere felles ledelse og drift for barnehageavdelingene i Hovet og Holet barnehager. Avklares før barnehageåret 2022/23.	X				KO	

Prioriterte aktiviteter innen oppvekst er også:

- Sikre at barn og unge med psykiske utfordringer får et godt tilbud både i skoletiden og i fritiden. (Sosiallærer, kommunepsykolog, helsestasjon)

Olympiske leker i Geilo barnehage. Foto: Hol kommune

3.6. Hol som helse- og omsorgskommune

MÅL: Innbyggere og gjester i Hol kommune skal føle trygghet for egen helse og velferd.

Strategier:

1. vektlegge tidlig innsats, helsefremming og forebygging for god helse i befolkningen.
2. ha et helse- og omsorgstilbud som er koordinert og fokuserer på helhet, brukermedvirkning og egenmestring.
3. ha en framtidrettet utvikling av tjenestetilbudet med fokus på investering i egnede bygg, velferdsteknologi og innovasjon. Kompetanse og infrastruktur skal utvikles for på rett måte å kunne møte den demografiske utvikling.
4. aktivt delta i utvikling av regionalt samarbeid innen helse og omsorg.
5. involvere egne tjenesteytere i organisasjonsutvikling for å sikre kvaliteten og brukeropplevelsen av tjenestene de skal gi.
6. arbeide for at de eldre skal bo lengst mulig i egen bolig. Bruk av velferdsteknologi og Smarthus er en forutsetning.
7. ha økt fokus på psykisk helse. Utvikling av tjenestene skal skje med medvirkning av brukere.
8. sikre at barn får hjelp i sitt nærområde.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	22	23	24	25	Ansvar	Budsjett-henvisning
Organisasjonsutviklingsprosjekt for helse og omsorg: ferdiggjøring og implementering	x	x				Budsjettmidler er innarbeidet for 2022
Implementering av verktøy og drift av prosjekt «Trygg oppvekst» - Bedre kartlegging, koordinering og tverrfaglig innsats for risikoutsatte barn – BTI. Prosjektlederstilling.	x				HO/KO	Statlige Prosjektmidler
Barnevernsreformen: Avklare integrering av barnevern på helsestasjonen	x	x			HO	Behøver tiltaksmidler
Være en aktiv aktør i Hallinghelse og regionalt samarbeid i forhold til tjenesteinnovasjon, utviklingsprosjekt, kompetanse, ressursdeling, oppfølging av avtaler og andre nødvendige samhandlingstiltak. (Felles koordineringstjenester; kommuneoverlege, psykolog, logoped, velferdstekn. etc.)	x	x	x	x	HO	Påvirker og gir en økning budsjett
Annet interkommunalt samarbeid (HOF). F.eks. VINN, Miljøretta helsevern, Helseboka m.v.	x	x	x	x	HO	Behøver tiltaksmidler
Kartlegging, planlegging, implementering og gjennomføring av Leve hele livet. St.meld 15-kvalitetsreform for eldre (prosjekt 2019-2023).	x	x			HO	Behøver tiltaksmidler

«Bygg og bo»: utarbeide en helhetlig plan for utvikling av, og investering i bygg til helse- og omsorgsformål (omsorgsplasser, sykehjemsplasser, pasientbehandling, personalbaser) på kort og lang sikt. Ses i sammenheng med organisasjonsutviklingsprosjekt.	x				HO/TE	
Opprettholde og samordne gode dagsenter samt lavterskel tilbud for aktivitet og sosiale møteplasser i samarbeid med frivillige.	x	x	x	x	HO	
Økende bruk av velferdsteknologi og med fokus på hverdagsrehabilitering-, mestring, og e-helse.	x	x	x	x	HO	Ikke avsatt egne midler i budsjett
Sertifisere og videreføre Geilotun og Høgehaug som Livsgledehem.	x	x	x	x	HO	Ikke avsatt egne midler i budsjett
Videreutvikle bruk av Nyby app som verktøy (ses i sammenheng med Leve Hele Livet og Frivilligsentralen).	X					Behøver tiltaksmidler

Prioriterte aktiviteter innen helse og omsorg er også:

- Eventuelle pålagte arbeidsoppgaver i forbindelse med koronapandemien
- Øke kapasitet og kompetanse innen den samlede helse- og omsorgstjenesten.
- Å videreutvikle gode pasientforløp, koordinering og samhandling og samarbeidsteam for innbyggere med sammensatte helseutfordringer.
- Helhetlig pårørendetilbud samt fokus på barn som pårørende.
- Øke brukerinvolvering i utarbeidelse og videreutvikling av tjenestetilbud.
- Styrke og utvikle psykiske helsetjenester.
- Øke ledernes kompetanse i kvalitetsforbedringsarbeid.

Arbeid og næringsutvikling

3.7. Eksisterende næringer

MÅL: Styrke de eksisterende næringer og bidra til utvikling og nyskaping i støttenæringer

Strategier:

1. være tydelig på sin rolle som tilrettelegger og samarbeidspartner for næringslivet, samt jobbe mer utadrettet.
2. sikre og videreutvikle et urbant Geilo sentrum som bygdesentrum og handelssentrum. Ved fremtidige behov for arealer til nye handelsetableringer skal regulerte områder i sentrum tas i bruk. Geilo skal også videreutvikles som bærekraftig reisemål, nasjonalparklandsby og arrangementssentrum.
3. samarbeide med næringsaktørene i reiselivet om utvikling av Geilo/ Hol som destinasjon. Det vektlegges at det ligger stort potensial i utvikling av næringer knyttet til Hol som nasjonalparkkommune og Geilo som nasjonalparklandsby.
4. videreføre arealpolitikk for varme og kalde senger som bærende prinsipp for forvaltning av næringsarealer.
5. bidra til å opprettholde og videreutvikle landbruksnæringene, og støtte utvikling av nye tilleggsnæringer basert på lokale natur- og kulturressurser og nyskapende drift. Det er viktig med et landbruk i aktiv drift som opprettholder kulturlandskapet.
6. praktisere streng håndheving av konsesjoner i landbruket for å sikre aktiv gårdsdrift.
7. være nasjonalparkkommune under merkevaren Norges nasjonalparker. Måltrettet arbeid skal stimulere og bidra til lokal verdiskapning og næringsutvikling med grunnlag i merkevaren.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	22	23	24	25	Ansvar	Budsjett-henvisning
Prosjekt med oppfølging av bruk av næringsbygg turistbedrift i henhold til prinsippsak varme /kalde senger	X				P&U	
Kreve tydelige og realistiske visualiseringer av utbyggingsområder i plandokumenter.	X	X	X		P&U	
Utarbeide næringsstrategi som grunnlag til revisjon av arealplaner	X				P&U	
Følge opp Handlingsplan for Hol nasjonalparkkommune og iverksette nødvendige tiltak for å oppfylle kriteriene for nasjonalparkkommuner under merkevaren Norges nasjonalparker	X	X	X		P&U	

Prioriterte aktiviteter innen eksisterende næringer er også:

- Tilby kurs-/fagsamling for bedrifter som innehar salgs – og skjenkebevilling for alkohol innen kommunen.
- Næringsstrategi oppstart 2021 avsluttes i 2022
- Handlingsplan for Hol nasjonalparkkommune, to faste møter i året med nasjonalparkkoordinator

3.8. Ny næringsutvikling og innovasjon

MÅL: Kommunen skal kjennetegnes av et mangfoldig arbeids- og næringsliv, med utvikling av nye næringer og interessant arbeid til alle.

Strategier:

1. ha ressurser og kompetanse innen næringsutvikling.
2. arbeide målrettet for nye, varierte arbeidsplasser i kommunen. Det skal tilrettelegges for gründere, og kommunen skal være en aktiv medhjelper i oppstartsfase, veilede om statlige tilskuddsordninger og kurs mm.
3. stimulere til etablering av flere næringsfellesskap og kompetanseklyster.
4. samarbeide med Hallingdal – Numedal for nye, varierte arbeidsplasser i hele arbeidsregionen.
5. sikre tilgjengelige arealer for næringsutvikling i nye næringer.
6. være offensiv overfor offentlige og private interessenter som kan etablere større virksomheter og arbeidsplasser i kommunen.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	22	23	24	25	Ansvar
Synliggjøre tilgjengelige, regulerte områder avsatt til næringsutvikling i Hol kommune gjennom ny næringsstrategi	X				P&U
Legge til rette for kontorklynger i hele kommunen	X	X			P&U
Kommunen skal ta en aktiv rolle i samarbeid med Fagskolen i Viken og privat sektor for å etablere flere bransjeprogrammer innen relevante næringer; kommunal og privat sektor.	X	X			P&U

Infrastruktur

3.9. Samferdsel

MÅL: Effektiv, trygg og miljøvennlig transport til og fra, og innad i kommunen.

Strategier:

1. arbeide for å styrke og effektivisere internttransporten i hele kommunen og regionen gjennom å arbeide for en satsing på et bedre kollektivtilbud og etablering av gang- og sykkelveier.
2. arbeide for enklere og kortere reisevei til kommunen med utbedring av vei og bane mellom øst og vest.
3. legge til rette for en enklere og mer effektiv persontransport til Geilo sentrum uten å øke biltrafikken. Det skal arbeides med alternative transportløsninger, tilrettelagte gang- og sykkelveger og alternativer for trafikkavviklingen.
4. være Trafikksikker kommune.

Prioriterte tiltak	22	23	24	25	Ansvar	Budsjetthenvising
Etablering av avkjørsler og parkeringsplasser til Geilo skole- og idrettsområde jf. HØP 2019, K-sak 90/18	X	X	X		TE	P143
Realisering av trafikksikkerhetstiltak Geilo skole og samfunnshus i henhold til vedtatt detaljreguleringsplan ref. HØP 2019	X	X	X		TE	P143
Gjennomføre tiltak i reguleringsplan for Geilo sentrum, trafikkavvikling	X				TE	P110/117
Utarbeide analyser for trafikkavvikling på RV 7 og FV 40 på Geilo	X				P&U	

- Trafikkanalyse arbeidsgruppe nedsettes høsten 2021 sammen med Viken FK, Statens Vegvesen, Bane Nor og Visit Geilo

3.10 Teknisk infrastruktur

MÅL: Hol kommune skal ha en effektiv og miljøvennlig infrastruktur.

Strategier:

1. være en pådriver for fiberutbygging for både bolig og næring.
2. planlegge, etablere og vedlikeholde veier og gang-/sykkelveier, slik at de har en dimensjon og standard som er tilpasset trafikkgrunnlaget og som bedrer tryggheten og trafiksikkerheten både for kjørende, syklende og gående.
3. sikre tilstrekkelig, stabil og effektiv vannforsyning med god drikkevannskvalitet til alle kommunens abonnenter, gjennom nyanlegg og planmessig drift og vedlikehold.
4. sikre at kommunalt avløp til enhver tid fungerer på en effektiv og miljøvennlig måte, gjennom nyanlegg og planmessig drift, vedlikehold og rehabilitering.
5. som planmyndighet ivareta tilfredsstillende infrastrukturbehov i arealplaner, og gjennomføring av tiltak i nødvendig rekkefølge bl.a. gjennom rekkefølgekrav. Det skal også sikres forholdsmessig og rettferdig kostnadsfordeling knyttet til felles infrastruktur, gjennom utbyggingsavtaler.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	22	23	24	25	Ansvar	Budsjetthenvising
Vann-, avløps- og renovasjonsanlegg i forbindelse med avkjørsler til Geilo skole – og idrettsområde jf. HØP 2019, K-sak 90/18	X	X	X		TE	Prosjekt 142
Etablere reservevasskilde på Geilo	X	X	X		TE	Ny Inv.
Oppgradere etablert vannforsyning, Geilo <ul style="list-style-type: none"> - Høydebasseng Haugeplass - Forsyningsledning til Vestlia 	X	X	X		TE	Ny Inv.
Digitalisering av forbruksregistrering for bedre kontroll av vannlekkasjer	X	X	X	X	TE	Ny Inv.
Oppgradering av Geilo RA for bedre kapasitet og effektivitet		X	X		TE	Ny Inv.
Oppgradering av Hol RA for bedre kapasitet og effektivitet				X	TE	Ny Inv.
Oppgradering av Ustaoset RA for bedre kapasitet og effektivitet				X	TE	Ny Inv.
Sanering og renovering alt avløpsnett	X	X	X	X	TE	Prosjekt 96
Digitalisering av avløpsnett for bedre kontroll av innlekkasje		X	X	X	TE	Ny Inv.

Prosjektere tiltak for å få kontroll med avløpsrensing i Hol / Holsåsen	X	X			TE	Ny Inv.
Utvidelse av returpunkt for avfall	X	X			TE	Prosjekt 131
Rehabilitering av kommunale boliger	X	X	X		TE	Prosjekt 034

Prioriterte aktiviteter innen teknisk infrastruktur er også:

- Sikre utbygging av infrastruktur gjennom rekkefølgekrav i reguleringsplaner.
- Innarbeide og gjennomføre utbyggingsavtaler for utbygging av infrastruktur
- Revidere Hovedplaner for VA og vei

Foto: Hol kommune. Vøllo næringsområde under bygging.

3.11 Samfunnssikkerhet og beredskap

MÅL: Et trygt og beredt samfunn

Strategier:

1. forebygge uønskede hendelser gjennom kommunal ROS-analyse.
2. være forberedt på å takle uønskede hendelser og kriser gjennom beredskapsarbeid.
3. arbeide for å beholde politi og nødetater med tilstrekkelig beredskap i kommunen.
4. gjøre de rette klimatilpasningstiltakene for å møte fremtidens utfordringer med våtere og mer ekstremt vær.
5. ha samfunnssikkerhet som gjennomgående fokusområde i all kommunal planlegging og saksbehandling.

Prioriterte tiltak/aktiviteter	22	23	24	25	Ansvar	Budsjett-henvisning
Planlegge og prosjektere beredskapssenter, ref. K-sak 43/19	X	X			TE / Beredskapsrådgiver	P092
Bygge ny brannstasjon/beredskapssenter iht. vedtatte planer		X	X		TE	P092
Revisjon av risiko – og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse)	X				Beredskapsrådgiver	
Etablere beredskapslager for kommunalteknisk drift, evt. interkommunalt	X	X			TE	

Prioriterte aktiviteter innen samfunnssikkerhet og beredskap er også:

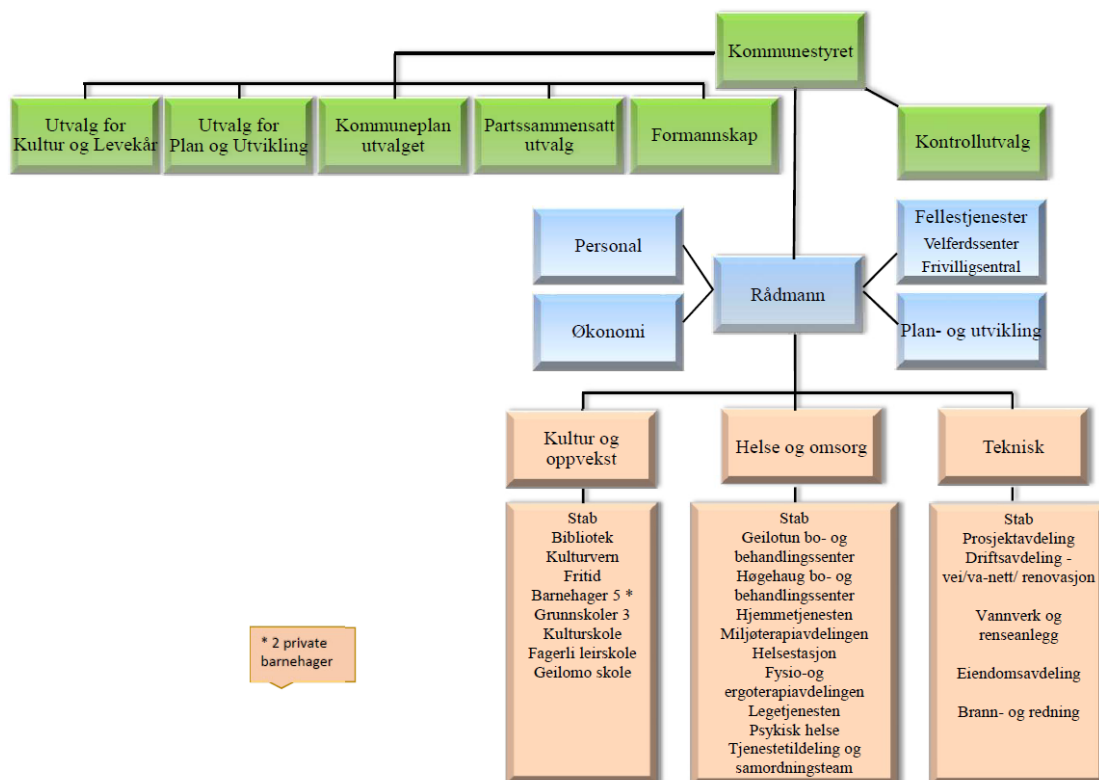
Oppfølging av ROS-analysen, vedtatt 31.10.18 når det gjelder

- Kriseplaner og sektorplaner for beredskap
- Tettere regionalt plansamarbeid for beredskap
- Lokale øvelser – tilpasset behov og prioritet
- Sektorvis kompetanseheving innen beredskap
- Forebyggende arbeid og tiltak – tilpasset klimautfordringene
- Påse at Hol kommune er riktig dimensjonert for å håndtere uønskede hendelser

Utover dette er regionale beredskapssamlinger og samhandlingsøvelser viktige aktiviteter.

4. ORGANISASJONEN HOL KOMMUNE

Organisasjonskart

I arbeidsgiverstrategien er det presentert mål for arbeidsgiverpolitikken, og gitt retning og føringer for prioriteringene innenfor arbeidsgiverområdet. Det er vedtatt 3 områder for arbeidsgiverstrategien; omdømmeutvikling, effektivt og synlig lederskap og rekruttering.

Kommunen må ha et kontinuerlig fokus på organisasjonsutvikling og kvalitetssikring og med tilstrekkelig, egen juridisk kompetanse. Lederteam utvides derfor med en HR- og kvalitetsleder med det strategiske ansvaret for HR, kvalitet og sikkerhet (ref. formannskapets innstilling).

MÅL: Utvikle et godt omdømme som arbeidsgiver

Strategier for å nå målet:

1. være en synlig arbeidsgiver med mange spennende jobbmuligheter som må kommuniseres ut i arbeidsmarkedet. Kommunens kommunikasjonsstrategi vil være en viktig del av arbeidet med å bygge et omdømme som en attraktiv og etterspurt arbeidsgiver. Det vil skje både i form av hva som skal kommuniseres ut, hvordan vi skal gjøre det, en også hvordan vi former våre interne læringsarenaer.
2. parallelt med utviklingen og implementeringen av KS læring, utvikle et todelt opplæringsprogram for alle ansatte. Første del av programmet skal være en felles introduksjonsdel som alle nyansatte skal gjennomføre. Her skal den nyansatte få innblikk i blant annet Hol kommunes verdigrunnlag, organisering, organisasjons-kultur, personalhåndbok og hva det vil si å være ansatt i en kommune.
i del to av opplæringsprogrammet tilpasse den enkelte ansattes fagområde.

Effektiv og synlig lederskap

MÅL: Utvikle et helhetlig og utfordrende lederskap

Strategier for å nå målet:

1. være innovativ og omstillingsdyktig. Omstilling vil i årene som kommer være en kontinuerlig prosess med fokus på bedre tjenester og mer effektiv forvaltning. Det betyr i praksis at vi må jobbe på nye måter. Det er derfor avgjørende at organisasjonen jobber med innovasjon i egen organisasjon.
2. Lederopplæring og utvikling av kjernekompetanse.
3. ta i bruk KS læring som et verktøy/plattform for både intern og ekstern læring. ved bruk av KS læring skal Hol kommune utvikle egne nettkurs eller ta i bruk nettkurs som er utviklet av andre kommuner.
4. i samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene vurdere ulike tiltak som skal bidra til reduksjon av sykefraværet. Virkemidlene som vil bli tatt i bruk kan være de løpende prosessene som skjer i regi av KS, NAV og IA-avtalen.
5. arbeide aktivt med utvikling av heltidskultur og alternative arbeidstidsordninger. Bidra til å fremme lettere rekruttering gjennom mer attraktive arbeidstidsordninger, større stillinger og tilstedeværelse. Etablere et aktivt samarbeid i dette arbeidet med de berørte arbeidstakerorganisasjoner, Fagforbundet og NSF.
6. Videre oppfølging av Innovasjonsløft Hallingdal – «God helse i meningsfylt arbeid», gjennom prosjektet «Nær vær – vær nær.»

7. Arbeide videre med oppfølging av medarbeiderundersøkelsen 10-Faktor, dvs. etablere en felles beslutning om hvilke faktorer som skal arbeides ned og hvilke tiltak som skal følge det opp og skape eierskap.

Hol kommunes målsetning er å øke nærværet, det vil si å redusere sykemeldinger og egenmeldte fravær, samt å utvikle heltidskultur blant de ansatte.

Arbeidsmiljøutvalget har i sak 4/21 vurdert differensiering av fraværsmål mellom avdelingene i kommunen. Bakgrunnen er at sykefraværet varierer mellom sektorer. Det er tradisjonelt større fravær i f. eks. helse – og omsorgssektoren enn i administrativ sektor. Arbeidsmiljøutvalget gjorde vedtak om differensierte fraværsmål mellom avdelingene. Ved å samle disse pr sektor gir det følgende mål:

Sektor	Resultat 2020	Mål 2022	Ansvar
Administrasjonen	4,6 %	< 3 %	Alle
Barnehagesektoren	10,9 %	< 8 %	Alle
Skolesektoren og kultursektoren	4,5 %	< 5%	Alle
Pleie og omsorg	10,6%	< 8%	Alle
Helsetjenester	5,1 %	< 6 %	Alle
Tekniske tjenester	7,2 %	< 6%	Alle

Rekruttering

MÅL: Beholde og rekruttere arbeidskraft

Strategier for å nå målet:

1. opprettholde tidligere målsetting med en lærling pr. 1000 innbygger. KS arbeider for å styrke yrkesopplæringens status, bedre mulighetene for yrkeskvalifisering og realisere samfunnskontraktens ambisjoner om flere lærlinger i kommunal sektor (KS' eierstrategi).
2. kommunen være en aktiv pådriver mot videregående skole, ungdomstrinnet i grunnskolen og opplæringskontoret for å nå ut til mulige lærlingekandidater.
3. sammen med de øvrige Hallingdalkommunene og Valdresregionen arbeide aktivt med videre- og etterutdanning for medarbeidere i kultur- og oppvekst bl.a. i samarbeid med Høgskolen på Vestlandet.
4. foreta en kartlegging av kommunale etater sitt kompetansebehov, både på kort og lang sikt.

Organisasjonens hovedutfordringer

Virksomhet/område	Behov	Strategier	Tiltak
Alle avdelinger	<p>Generell kompetanseutvikling</p> <p>Redusere sykefravær</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Interne læringsarenaer • Videreutdanning • Innovativ og omstillingsdyktig <p>Beholde og rekruttere grunnbemanning.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kurs gjennom KS læring • Definere behov og løsninger <p>Prøve ut høyere grunnbemanning (faste vikarer) i de største virksomhetene.</p>
Omsorgstjenestene	<p>Sikre kvalifisert personell til helse og omsorgstjenestene</p> <p>Sikre nok og rett kompetanse til rett sted og rett tid</p> <p>Utvikle kompetanse mellom annet innen kvalitetsforbedring, velferdsteknologi, saksbehandling og innovasjon</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rekruttering • Beholde • Alternative turnusordninger • Heltidskultur • Kompetanse-planer • Kompetanse-utvikling og bruk av kompetanse på tvers ut i fra behov • Desentralisert opplæringsstilbud 	<ul style="list-style-type: none"> • Opprettholde lærlingeordningen • Utvikle gode praksisordninger for praksiskandidater • Bruke og videreutvikle e-læring • Etter- og videre-utdanning av ufaglærte • Etter- og videre-utdanning av faglærte og høgskoleutdannede • Desentralisert sykepleier-utdanning, oppstart høst 2022, på Torpomoen. • Lederutvikling • Kommunalt og regionalt nettverksarbeid • Gjennomføre prosjekt «Sammen om endring», organisasjonsstruktur
Kultur- og oppvekst	<p>Videreføre strategisk kompetansestyring (kartlegge, beholde, rekruttere, utvikle, mobilisere, avvikle).</p> <p>Forbedre rekrutteringsstrategien i forhold til utfordringer i barnehage og skole i årene fremover.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kompetanse for kvalitet videreføres • Samarbeid med Høgskolen på Vestlandet om videre- og etterutdanning 	<ul style="list-style-type: none"> • Styrerutdanning, rektorutdanning • Videreutdanning av lærere (jf.krav 2025) • Barnehagelærerutd. • Spes. ped., sos.ped., psykisk helse • Lærerspesialistutdanning • Andrespråkspedagogikk • Etterutdanning alle medarbeidere • Rekruttere og informere på høgskoler

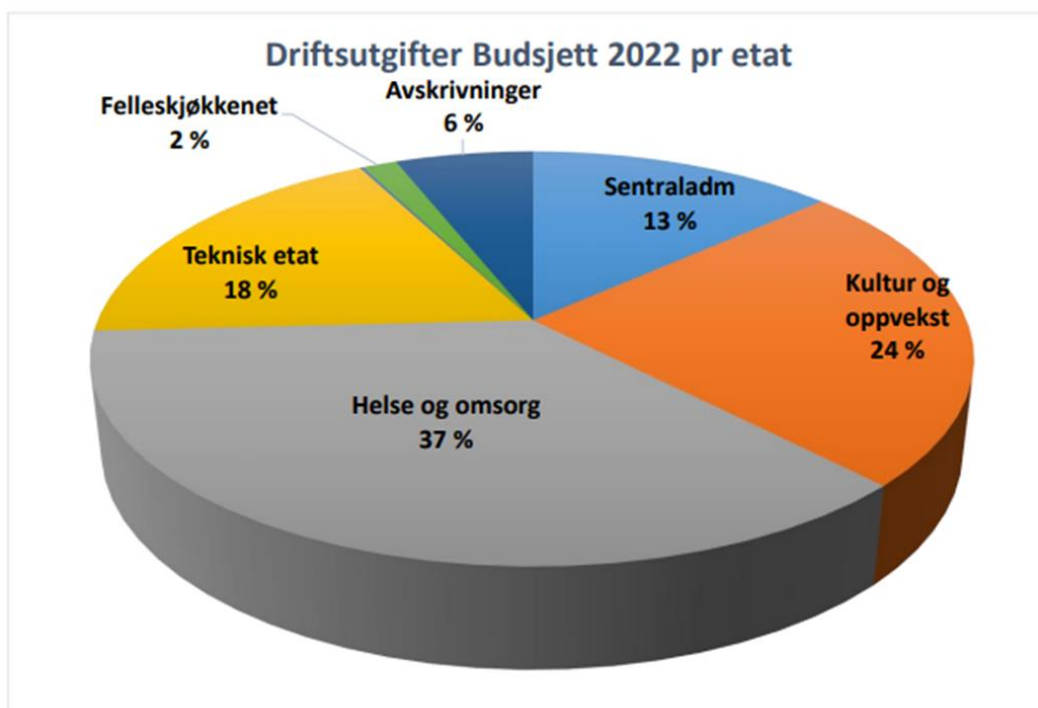
5. TJENESTEOMRÅDENE

Økonomiforvaltningen i Hol kommunes driftsbudsjett og regnskapsføring er organisert i følgende sektorer:

1. Sentraladministrasjonen
2. Kultur og oppvekst
3. Helse og omsorg
4. Teknisk etat

I tillegg er kommunen tilknyttet to kommunale samarbeid med Ål kommune: Kleivi næringspark og Felleskjøkkenet. Kleivi næringspark administreres av et valgt styre som utarbeider budsjettforslag. Budsjettet og regnskapet føres i Hol kommune under ansvar 1080. Felleskjøkkenet for Hol og Ål kommune er lokalisert på Høgehaug bo- og behandlingssenter. Budsjettet og regnskapet føres i Hol kommune under ansvar 8030.

De totale driftsutgiftene i kommunens budsjett (606,2 mill. kr) er fordelt slik pr etat i budsjettet:

I forhold til budsjettfordelingen for 2021 er andelen for Helse og omsorgsbudsjettet økt med 2 prosentpoeng, mens teknisk etat og kultur – og oppvekstbudsjettene er redusert med 1 prosentpoeng. Det øvrige er likt.

Sentraladministrasjonen

Målgruppe:

- Innbyggere, ansatte, folkevalgte, samarbeidspartnere, kunder og leverandører

Tjenester:

Avdelingen Fellestjenester er kommunens servicetorg og 1. linje for henvendelser.

Tjenestene er postmottak, politisk sekretariat, valgsekretariat, koordinering av frivilligsentral og velferdssenter, og eierskapssekretariat.

Avdeling for plan og utvikling er byggesaksmyndighet, forbereder saker for reguleringsplanlegging, overordnet planlegging (samfunnsplanlegging), næringsrådgiving, utmarksforvaltning, og følger opp miljøvern. Landbruks- og skogbruksforvaltning er også tilknyttet plan og utvikling.

Økonomi og lønnsavdelingen er ansvarlig for regnskapsføring, fakturering, lønnsutbetaling, innkreving av sykelønnsrefusjoner, er eiendomsskattekontor og forbereder budsjett og økonomisaker for politisk behandling.

Personalavdelingen er rådgivende i personalsaker, tilsettinger, arbeidsavtaler, forbereder saker for arbeidsmiljøutvalg og partssammensatt utvalg.

Sentraladministrasjonen er organisert i avdelinger med tilhørende ansvarsnummer i budsjett og regnskap. Tabellen viser dette samt antall årsverk:

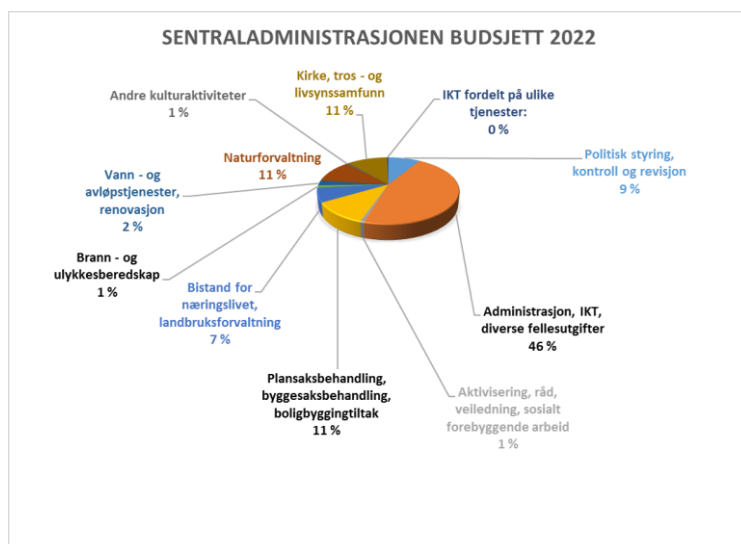
Ansvar	Avdeling	Antall årsverk 2020	Antall årsverk 2021	Årsverk i budsjett 2022
1010	Fellestjenester og rådmann	13,2	12,1	13,1
1020	Personalavdeling	2	2,1	2,1
1030	Økonomiavdeling	3,7	3,9	3,9
1032	IKT	1	2	2
1040	Plan og utvikling	14	15	15
Sum	Sentraladministrasjonen	34,2	35,1	36,1

Kilde: Visma BI

Driftsbudsjett pr. funksjon for Sentraladministrasjonen:

Funksjon	Sentraladministrasjonen	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Regnskap 2020	Endring 22-21
100	Politisk styring	4 505 000	4 972 000	4 022 377	-9 %
110	Revisjon og kontrollutvalg	1 188 000	1 067 000	1 018 608	11 %
120	Administrasjon og IKT	29 772 900	27 821 500	21 965 311	7 %
121	Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen	-	-	2 574	
130	Administrasjonslokaler	3 000	3 000	1 350	0 %
180	Diverse fellesutgifter (Eldreråd, til formannskapetets disp.)	148 000	153 000	60 882	-3 %
202	Grunnskole	-	-	194 495	
234	Aktivisering	512 000	466 000	22 913	10 %
242	Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	- 33 000	- 33 000	224 019	0 %
281	Ytelse til livsopphold	-	-	53 281	
285	Tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde	0	0	0	
301	Plansaksbehandling	6 128 000	3 776 000	2 410 690	62 %
302	Byggesaksbehandling og eierseksjonering	712 000	- 188 000	891 820	-479 %
303	Kart og oppmåling	-	-	216 570	
315	Boligbygging og fysiske bomiljøtiltak	425 000	425 000	372 138	0 %
320	Kommunal næringsvirksomhet	347 000	339 000	709 596	2 %
325	Tilrettelegging og bistand for næringslivet	2 979 000	3 097 000	3 330 702	-4 %
329	Landbruksforvaltning	1 200 000	1 144 000	1 773 690	5 %
338	Forebygging av branner og ulykker	74 000	69 000	101 548	7 %
339	Beredskap mot branner og andre ulykker	692 000	652 000	901 432	6 %
345	Distribusjon av vann	355 000	470 000	491 113	-24 %
353	Avløpsnett og innsamling av avløpsvann	828 000	480 000	489 861	73 %
354	Tømming av slamavskillere, septiktanker o.l.	248 000	219 000	244 475	13 %
355	Renovasjon	165 000	238 000	263 923	-31 %
360	Naturforvaltning og friluftsliv	7 141 000	7 029 000	8 602 477	2 %
370	Bibliotek	-	-	74 962	
383	Kulturskole	-	-	48 541	
385	Andre kulturaktiviteter	495 000	894 000	410 646	-45 %
390	Den norske kirke	6 919 000	6 737 000	6 544 000	3 %
392	Tilskudd tros- og livssynssamfunn	200 000	200 000	347 256	0 %
393	Gravlunder, krematorier	-	-	100 000	
Flere	IKT fordelt på ulike tjenester:	207 000	207 000	1 072 180	0 %
	Totalt	65 210 900	60 237 500	56 515 392	8 %

Budsjettet illustreres slik pr funksjonsgruppe:

Administrasjon og IKT utgjør 46 % og øker i forhold til 2021-budsjettet. Plansaksbehandling utgjør større andel enn tidligere år.

Beskrivelse av funksjoner og større endringer.

Funksjon	Innhold	Kommentarer til endringer fra 2021 til 2022
100	Politisk styring	Reduksjon grunnet ingen valg i 2023.
110	Kontroll og revisjon	Økning jfr. budsjett for Viken kommunerevisjon og kontrollutvalgssekretariat.
120	Administrasjon	Administrativ ledelse: justert budsjett ref. regnskap Økonomi: Lønns – og prisvekst Personal og fellestiltak: Økning i lønnsmidler ref. formannskapetets innstilling Informasjon: Lønns – og prisvekst IKT: Økning med 10 % for IKT Hallingdals budsjett
130	Administrasjonslokaler	Ingen endring
180	Diverse (Eldreråd, formannskapetets disp.)	Reduksjon jfr. regnskapstall.
234	Aktivisering	Økte avskrivningskostander, ellers ingen endring.
242	Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	Ingen endring.
285	Tjenester utenfor kommunalt ansvarsområde (Ikke-kommunale vegger)	Hardangerviddatunellene AS støttes med tilskudd kr 500 000 i årene 2022-2025, bevilges fra kraftfondet, ref. punkt 16 i kommunestyrevedtaket.
301	Plansaksbehandling	Økning grunnet flere ansatte for reguleringsplaner. Inkludert kr 600 000 for revisjon av arealplanen.
302	Bygging-delning og seksjoneringssaker	Ingen endring utover ordinær lønnsøkning (selvkosttjeneste).
315	Boligbygging og fysiske bomiljøtiltak (kommunale boligfelt)	Ingen endring.
320	Kommunale fjelleiendommer Og annen eiendom	Prisjustering av kontrakter.
325	Næringsforvaltning og næringsstøtte	Reduksjon i tilskudd til Kleivi næringspark. Inkludert 1 mill. kr i næringsstøtte.
329	Landbruksforvaltning	Lønns- og prisvekst. Hol kjøper 30% skogbrukssjef stilling fra Ål kommune
339	Beredskap mot brann og ulykker	Ingen endringer utover ordinær lønnsøkning. Ål kommune kjøper 30 % beredskapsressurs fra Hol kommune.
360	Naturforvaltning og friluftsliv	Lønns – og prisvekst. Tilskudd til sti – og løypelag på samme nivå som i 2021.
385	Andre kulturaktiviteter (Frivilligsentralen)	Inkludert refusjon/øremerket tilskudd til frivilligsentraler kr 440 000.
390	Den norske kirke	Tilskuddet økt med kommunal deflator, jf. vedtak i kst.
392	Tilskudd tros- og livssynssamfunn	Ingen endring.

Prioriteringer innenfor budsjettet i sentraladministrasjonen:

Det er to poster i budsjettet for sentraladministrasjonen i 2022 i forhold til 2021 som har større endringer. Det ene er 10 % økning for IKT-tjenester jfr. budsjett for IKT Hallingdal. IKT- kostnadene øker i forhold til den digitale utviklingen med nye systemer og moduler, og økte lisensavgifter. IKT-Hallingdal opplever utfordringer med rekruttering og å beholde kompetanse i organisasjonen, og forventer lønnsendringer for å opprettholde kompetanse i organisasjonen.

Budsjettet for plansaksbehandling har økt for å ta høyde for konsulenttenester for revisjonen av kommuneplanens arealdel.

Tilskudd til Den norske kirke er økt med kommunal deflator, jfr. HØP 2019, vedtakspunkt 5. Tilskudd til sti – og løyper er beholdt på samme nivå som i 2021 og HØP 2021, ref. vedtak i HØP 2020. I tabellen vises tilskudd som er innarbeidet i budsjettet for sentraladministrasjonen:

Tilskudd	2022	2023	2024	2025
Regionrådet	kr 750 000	750 000	kr. 750 000	kr. 750 000
Den norske kirke	Kr 6 919 000	Kr 7 048 000	Kr. 7.259 000	7 470 000
Andre trossamfunn	Kr. 200.000	Kr. 200.000	Kr. 200.000	Kr. 200.000
Visit Geilo AS	Kr. 1 500 000	Kr. 1 500 000	Kr. 1 500 000	Kr. 1 500 000
Næringsstøtte Hol kommune (finansieres fra Kraftfondet)	Kr 1 000 000	Kr 1 000 000	Kr 1 000 000	Kr 1 000 000
Kleivi Næringspark	Kr 410 000	Kr 410 000		
Hallingdal etablerersenter	Kr 215 000	Kr 215 000	Kr 215 000	Kr 215 000
Hardangerviddatunellene AS	Kr 500 000	Kr 500 000	Kr 500 000	Kr 500 000
Sti- og løypetilskudd	Kr. 5 000 000	Kr. 5 000 000	Kr. 5 000 000	Kr. 5 000 000
Grunneierkompensasjon stier og løyper	Kr. 1 100 000	Kr. 1 100 000	Kr. 1 100 000	Kr. 1 100 000
Sum	17,6 mill. kr	17,6 mill. kr	17,5 mill. kr	17,5 mill. kr

I investeringsbudsjettet er det budsjettert med følgende tiltak, jfr. formannskapets innstilling og vedtatt i kommunestyret (beløp i tusen kroner):

Tiltak nummer	Tittel	2022	2023	2024	2025
Investeringsprosjekt 005	Tilskudd til rehabilitering Hol kyrkje	3 mill. kr	2 mill. kr		
Investeringsprosjekt 012	Tilskudd til orgel i Geilo kulturkyrkje	800'			
Investeringsprosjekt 1010-150 (P.012)	Hol kyrkjegard – minnelund og gravplass			150'	1 mill. kr
Investeringsprosjekt 1010-151 (P.012)	Investering minnelunder Hovet, Dagali og Skurdalen		300'	400'	

Følgende tiltak er ikke innarbeidet i budsjettet:

Tiltak nummer	Tittel	2022	2023	2024	2025
Driftstiltak 1010-152	Rådgiver fellestjenester/politisk sekretariat	844'	844'	844'	844'

Plan for kostnadstilpasning 2022-2025 ref. formannskapets sak 78/21:

I forhold til Kostra-gruppe 3, bør administrasjonstjenestene gjøre kostnadstilpasninger med 0,4 mill. kr i fireårsperioden. Følgende tiltak kan gjøres for å tilpasse kostnadene:

Høsten 2021 er servicetorgene samlokalisert på kommunehuset. Dette vil gi ressursbesparelser innenfor perioden ved bedre fleksibilitet i bemanningen. Utover i planperioden vil det trolig bli pensjonsavganger der stillinger må vurderes om de skal erstattes, og til hvilket formål dette bør være.

IKT-kostnadene kan trolig reduseres ved å redusere antall lisenser/nivået for lisensene til ansatte i organisasjonen.

Kultur og oppvekstetaten

Målgruppe:

- Barn og unge med rett til barnehageplass og skoleplass
- Barn og unges tilbud om skolefritidsordning, kulturskole og fritidstilbud
- Bibliotek, kino og kulturtilbud for innbyggere og gjester

Barnehagetjenesten⁴

Formål

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Med utgangspunkt i rammeplan for barnehagen skal samarbeidsutvalget for hver barnehage fastsette en årsplan for den pedagogiske virksomheten, jf. Lov om barnehager § 2.

Status

Det er 5 barnehager i kommunen. I tillegg gis tilskudd til 2 private barnehager.

Resultat

Ref. årsmeldingen: foreldreundersøkelsen viser at tilfredsheten er bedre enn nasjonalt gjennomsnitt. Det er relativt høyere andel barnehagelærere i forhold til grunnbemanning i Hol kommune enn i Kostragruppen.

Tabellen viser antall barn pr. barnehage pr. år 2016-2021.

Barnehage	2021	2020	2019	2018	2017	2016
	pr. 08.10.21					
Hovet	8	7	10	9	10	9
D/S	8	9	8	5	10	9
Hol	36	36	37	32	32	30
Vestlia	40	39	40	43	37	39
Geilo	64	69	67	67	54	54
Sum kommunale	156	160	162	156	143	141
Småtroll	10	11	12	10	9	8
Trollklubben	18	17	17	18	17	15
Sum private	28	28	29	28	26	23
Totalt barn i barnehage	184	188	191	184	169	164

⁴ Kilde: [Vedtekter](#) for de kommunale barnehagene i Hol kommune, vedtatt 31.01.18 i kommunestyret.

Grunnskoletjenesten⁵

Formål

Grunnskoleopplæring i Hol drives i tråd med Opplæringslova og Læreplanverket Kunnskapsløftet. Det er departementet som gir forskrifter for fag, setter mål for opplæringen, angir minstetimetall som elever har rett til å få i de ulike fagene og for gjennomføring av opplæringen. Departementet gir også forskrifter om aktiviteter som ikke er opplæring i fag. Lærerne skal ha relevant faglig og pedagogisk kompetanse.

Status

Det er 4 skoler i kommunen, Dagali og Skurdalen oppvekstsenter, Geilo barne- og ungdomsskole og Hallingskarvet skole. Geilomo skole er statlig finansiert.

Tabellen viser elevutviklingen ved skolene i Hol kommune fra 2016 til 2021:

Skole	2021	2020	2019	2018	2017	2016
	pr. 08.10.21					
Dagali og skurdalen oppvekstsenter	13	14	13	23	18	20
Geilo barne- og ungdomsskole	321	317	339	353	394	395
Hallingskarvet skole	61	60	62	71	64	74
Sum elever	395	391	414	447	476	489

Skolefritidsordning (SFO)⁶

SFO er et frivillig tilsyns- og omsorgstilbud for barn fra 1. – 4. trinn og for barn med særskilte behov fra 1.-7. trinn. SFO finnes ved alle våre kommunale skoler. Mer informasjon finnes på kommunens hjemmeside. Høsten 2020 ble det utarbeidet nye vedtekter for SFO. Det blir samtidig innført

⁵ Les mer på kommunens nettside med [tjenestebeskrivelse for barne – og ungdomsskoler](#)

⁶ Kilde: [Vedtekter for SFO i Hol kommune](#), behandlet i UKL i sak 5/15.

---

mulighet for redusert foreldrebetaling i henhold til statlige retningslinjer. Det vil være ubetydelig reduksjon i skoleåret 2021/2022, men dette er uforutsigbart og avhengig av antall barn med vedtak.

Det er totalt 109 barn som benytter SFO i Hol kommune i 2021, fordelt på Geilo (77), Hallingskarvet (25) og Dagali og Skurdalen (7). Det er økning med 17 barn fra 2020, hovedsakelig på Geilo skoles sfo.

Kulturtilbudet

Formål

Forskning viser at satsing på kulturfeltet er en avgjørende faktor for å lykkes med tilflytting og å skape attraksjonskraft. Kulturfeltet skal arbeide for et rikt og variert kulturliv som skal bidra til å skape en attraktiv kommune der folk vil bo. Arbeidet med å oppgradere arealer tilgjengelig for det frivillige kulturlivet må intensiveres. Disse er ikke godt nok tilpasset de økede kvalitetskravene som gjør seg gjeldende for fritids- og kulturaktiviteter.

Kulturskolen skal «gi opplæring av høy faglig og pedagogisk kvalitet.» Kulturskolen er en sentral del av det sammenhengende nasjonale utdanningstilbudet som kan kvalifisere elever til opptak i høyere kunstfaglig utdanning. Kulturskolen skal også være et lokalt ressurscenter og en samarbeidende aktør i grunnopplæringen og for kulturlivet i kommunen. Det er 156 elever ved kulturskolen pr. 1.11.2021. I 2020 var det 122 elever (ref. årsmelding 2020).

Formålet med tjenesten Fritid er å fremme meningsfull aktivitet og mestring gjennom kulturell virksomhet, aktiv formidling og ved å stille arealer og utstyr til disposisjon for barn og unge mellom 0 – 20 år. Tjenesten skal virke forebyggende. Barn og unge trenger areal og møteplasser i nærmiljøet sitt der de kan være sammen med venner, være med og påvirke innholdet i tilbudet og der det er trygge voksne med kunnskap og forståelse til stede. Det må legges til rette for selvorganiserte aktiviteter i takt med endringer i barne- og ungdomskulturen.

Folkebibliotekene har som oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon. Folkebiblioteket skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt. Hovedbiblioteket på Geilo og filialen i Hol skal være kombinasjonsbibliotek og derav tilby skoler medieinnhold og bistand i forhold til dette. Rollen som skolebibliotek og tilbudet rettet mot barn og unge skal prioriteres.

Kulturvern/Hol bygdearkiv samler inn, dokumenterer og formidler kunnskap om materielle og immaterielle kulturminner med hovedfokus på lokal historie.

Etaten er delt inn i avdelinger med tilhørende ansvarsnummer i budsjett og regnskap. I tabellen vises budsjettansvar, avdeling og antall årsverk pr. avdeling.

Ansvar	Avdeling	Antall årsverk 2020	Antall årsverk 2021
2000	Kultur og oppvekst administrasjon	6,20	6,20
	Fagerli leirskole	3,80	4,40
2011	Vestlia barnehage	13,10	13,50
2012	Geilo barnehage	20,40	20,80
2015	Hol barnehage	10,10	11,80
2016	Hovet barnehage	4,20	4,20
2022	Dagali og Skurdalen oppvekstsenter, barnehage og skole	9,20	9,8
2023	Geilo barne- og ungdomsskole	68,30	69
2024	Hallingskarvet skole	14,12	14,14
2030	Geilomo skole	7,50	5,5
2040	Hol kulturskole	4,55	4,3
2050	Hol folkebibliotek	3,73	3,73
2052	Kultur, idrett og friluftsliv	4,45	3,8
2053	Kulturarv (ref. nytt org.kart- ikke vedtatt foreløpig)	1	1
	Sum faste og midlertidige årsverk	170,7	172,2

* Antall faste og midlertidig årsverk (ikke vikarer) pr. oktober 2020 og 2021
Regional IKT-fagkoordinatorstilling med 1 årsverk er inkludert i administrasjonen.

Kultur og oppvekstetaten har en fordeling av budsjettmidler som følger:

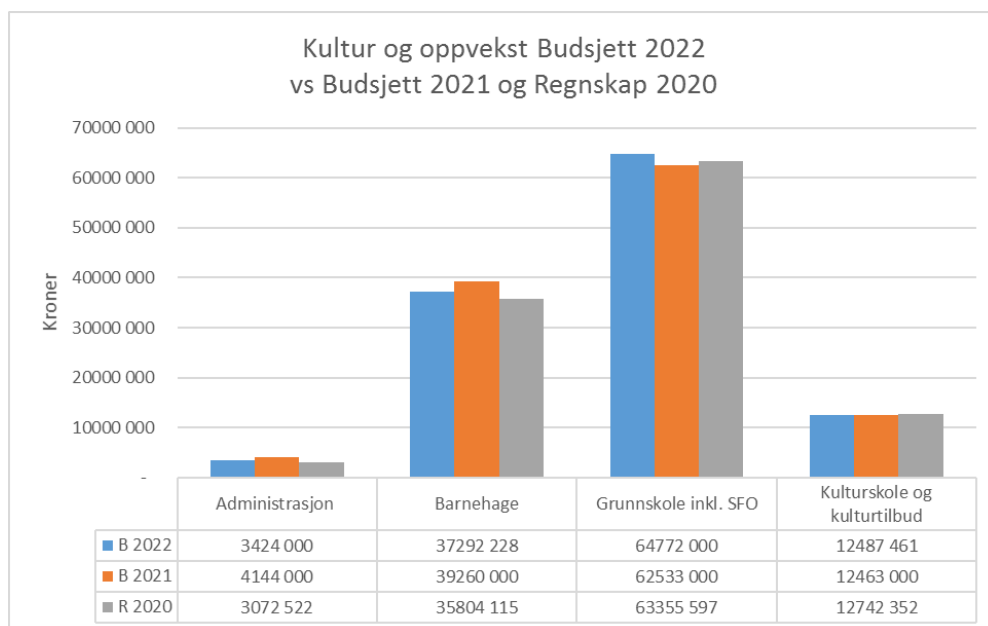
Kultur og oppvekst budsjett	B 2022	B 2021	R 2020	Endring 22-21	Andel 2022
Administrasjon	3 424 000	4 144 000	3 072 522	-17,4 %	2,9 %
Barnehage	37 292 228	39 260 000	35 804 115	-5,0 %	31,6 %
Grunnskole inkl. SFO	64 772 000	62 533 000	63 355 597	3,6 %	54,9 %
Kulturskole og kulturtilbud	12 487 461	12 463 000	12 742 352	0,2 %	10,6 %
Sum	117 975 689	118 400 000	114 974 586	-0,4 %	100,0 %

Driftsbudsjett pr funksjon for Kultur – og oppvekstetaten:

Funksjon	Kultur - og oppvekst	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Regnskap 2020	Endring 22-21
100	Politisk styring	-	80 000	80 000	
120	Administrasjon	3 424 000	4 064 000	2 992 522	-16 %
201	Barnehage	32 466 228	34 404 000	31 779 106	-6 %
202	Grunnskole	59 925 000	57 779 000	58 826 183	4 %
211	Styrket tilbud til førskolebarn	4 826 000	4 856 000	3 986 659	-1 %
213	Voksenopplæring	1 000 000	1 000 000	1 038 370	0 %
215	Skolefritidstilbud	2 057 000	1 772 000	2 083 839	16 %
221	Barnehagelokaler og skyss	-	-	38 350	
222	Skolelokaler	690 000	682 000	530 273	1 %
223	Skoleskyss	1 100 000	1 300 000	876 932	-15 %
231	Aktivitetstilbud til barn og unge	2 265 000	2 259 000	2 211 155	0 %
234	Aktivisering	-	-	154 064	
365	Kulturminneforvaltning	940 000	1 117 000	1 010 350	-16 %
370	Bibliotek	2 737 461	2 697 000	2 490 985	2 %
373	Kino	- 26 000	-	165 257	
375	Museer	744 000	837 000	706 279	-11 %
377	Kunstformidling	253 000	253 000	209 730	0 %
380	Idrett og idrettsanlegg	1 130 000	1 080 000	1 190 100	5 %
383	Kulturskole	3 061 000	2 967 000	3 328 849	3 %
385	Andre kulturaktiviteter	1 326 000	1 196 000	1 229 997	11 %
386	Kommunale kulturbygg	57 000	57 000	45 586	0 %
	Totalt	117 975 689	118 400 000	114 974 586	-0,4 %

I tabellen er statlige midler og bruk og av fond medberegnert, derfor er summen ulik netto driftsramme i skjema 1B.

Beskrivelse av tjenester og endringer i budsjett:

Funksjon	Innhold i tjenesten	Kommentar til endring fra 2021 til 2022
100	Politisk styring	Flyttet til sentraladministrasjonen
120	Administrasjon IKT	Ingen endring utover generell lønnsvekst, Logoped er flyttet i budsjettet til grunnskoletjenesten.
201	Barnehagetilbud	Reduksjon jfr. regnskapstall
202	Grunnskoletilbud: opplæringstilbud, kontaktlærer, kontordrift ved skoler, undervisningsmateriell, den kulturelle barnehage- og skolesekken og PP-tjeneste	Økning grunnet flere ansatte som følger opp enkeltelever med vedtak.
211	Styrket tilbud til førskolebarn (PPT og språklige minoriteter)	Ingen endring
213	Grunnskoleopplæring voksne	Ingen økning.
215	Skolefritidstilbud	Økning grunnet flere ansatte som følger opp enkeltelever med vedtak.
222	Skolelokaler (drift av leirskoleanlegg her)	Ingen vesentlig økning.
223	Skoleskyss	Ingen vesentlig endring
231	Aktivitet barn og unge. Aktivitet og kulturell virksomhet samt prosjektbasert ungdomsarbeid for barn og unge mellom 0 og 17 år	Ingen endring
365	Kulturminneforvaltning	Liten reduksjon jfr. Kulturminneplan som snart er avsluttet.
370	Bibliotek	Ingen endring.
373	Kino	Kinodrift i balanse
375	Museum	Ingen vesentlig endring.
377	Kunstformidling i musikk, teater, film	Tilskudd – ingen endring
380	Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg	Tilskudd og spillemiddeltilskudd ref. formannskapetets innstilling.
383	Kulturskoletilbud til innbyggerne i kommunen	Pris – og lønnsvekst
385	Andre kulturaktiviteter, kulturkonsulent, og tilskudd til øvrige kulturbygg, bygdearkiv	
386	Kommunale kulturbygg / samfunnshus	Ingen endring

Prioriteringer innenfor budsjettet

Lovpålagte tjenester i skole og barnehage er innarbeidet i budsjettet for 2022-2025. Støtte til barn med vedtak om spesialundervisning og tidlig innsats (bl.a. 2-lærersystem) er innarbeidet i rammetallene. Det er 395 elever totalt i Hol. Det er 49 som har vedtak om spesialundervisning, dvs. 12,4 % av alle elevene. Flere av disse har vedtak på 1 til 1 og vil antakeligvis ha dette i hele grunnskoleløpet. Andelen som får spesialundervisning er redusert, men omfanget av vedtakene er større. Ved Geilo barne- og ungdomsskole er det for inneværende skoleår 42 av 321 elever som får spesialundervisning med pedagog. Ved samme skole er det inneværende skoleår 28 elever som får særskilt norskopplæring. Av disse har 9 elever både særskilt norskopplæring og spesialundervisning. Dette fører til at skolen overstiger lovpålagt minimumskrav til lærertetthet.

Ved Hallingskarvet skole er det skoleåret 2021/2022-8 elever med særskilt norskopplæring. Det er totalt 7 elever med spesialundervisning fra 1.-7. klasse.

Fagfornyningen er prioritert i budsjettet ved innkjøp av læremidler både digitalt og lærebøker. Det er budsjettet med 791 000 kr totalt for 2022, 410 000 kr for 2023 og 380 000 kr i 2024 til dette formålet.

I den største barnehagen i Hol, Geilo barnehage, er det 40 barn som er tospråklige.

Det er stor arbeidsinnvandring i kommunen, noe som gjør at antall elever med vedtak om undervisning i særskilt norsk er høyt. Det er satt i gang et opplæringstilbud som er et viktig tiltak i forhold til tilpasset opplæring, «Mestringsfabrikken», ved den største skolen i kommunen. Hensikten er å tilpasse undervisningen for alle, dvs. å gi et tilbud hvor flere mestrer. Det er også satt i gang et tilpasset opplæringstilbud for 1.trinns elevene ved en av skolene. Dette gjør at disse elevene får en tryggere og mer tilrettelagt opplæring som også kan bidra til at man reduserer tilmelding til PPT (pedagogisk-psykologisk tjeneste) som igjen kan føre til spesialundervisning.

Utfordringer - kostnader grunnet statlige retningslinjer og påbud uten overføring av midler:

Lovpålagte oppgaver

- Fremmedspråklige (særskilt norsk) – antall 33, flere av disse har også vedtak om spesialundervisning.
- Barn med rett til spesialundervisning (med vedtak)
- Barn med rett til spesialundervisning – kostnader til helsemessige utfordringer (assistent)
- Ad hoc-tiltak barnehage og skole som krever 1:1-bemanning, treningsrom og ressurser til opplæring og oppfølging. Disse kan komme midt i året uten at det er budsjettet med det.
- Flere barn med helt andre utfordringer (bl.a. diagnoser, psykisk helse, traumer etc..)
- Større andel barn i barnehagen med spesialpedagogiske tiltak (tidlig innsats)
- Tidlig innsats- 1.-4-trinn, tettere bemanning, to-lærersystem
- Ressursbruk for elever med midlertidig fritak fra ordinær undervisning.
- Tettere bemanning i barnehagene
- Grunnskoleopplæring for voksne- (kostbar avtale da det er få elever, lovpålagt tjeneste)
- Reduserte inntekter

- Redusertbetaling i SFO
- Gratis kjernetid i barnehage for 2-åringer, i tillegg til 3-5-åringer vil også føre til reduserte inntekter.

Kostnader ulike tiltak – statlige retningslinjer- påbud

- Seniorpolitiske kostnader: Lærer over 60 år –12,5 % reduksjon av undervisnings-tiden, i tillegg til kommunens fra oktober 2021, 10 dager fri i året.
- Plantid i barnehagene (4 timer i uken pr. pedagog pluss pålagt møtevirksomhet i forbindelse med ansvarsgruppemøter etc.)
- Leksehjelp
- Fagfornyning - nye læreplaner i skolen, ikke nok ressurser til nye læremidler.
- Masterutdanning for lærerne – høyere lønnskostnader totalt
- Videreutdanning lærere innen 2025 (delfinansiert)
- Nedsatt leseplikt for nyutdannede nytilsatte lærere. Dette skaper både belastning på tidsressurser og lønnskostnader.
- Private barnehager- økte kostnader de siste årene.

Utfordringer - statlige retningslinjer, pålegg som utløser mye tidsressurser, Indirekte kostnader

- Arbeid med § 9 A- læringsmiljø (på nyåret 2021 kom det tilsvarende lov for barnehagene)
- Arbeid med fagfornyning
- Arbeid med innføring av rammeplan i barnehage og kulturskole
- Krevende arbeid i forbindelse med barnehagetilsyn, skole og spesialundervisning
- Veiledning av nye lærere av ledelsen ved skolene
- Krav til mer dokumentasjon, rapportering og oppfølging
- Ressursbruk for elever med midlertidig fritak fra ordinær undervisning
- Flere barn med helt andre utfordringer (bl.a. diagnoser, psykisk helse og fremmedspråk)

Ovennevnte punkter viser at etaten står foran store utfordringer de neste årene, og det kreves stadig flere ressurser for å imøtekomme kravene.

På bakgrunn av ovennevnte utfordringer vil ulike tiltak bli foreslått (se neste side).

Kultur

Innen kulturfeltet er rekruttering og faglig kvalitet på tjenestene en oppgave det må fokuseres på. På bibliotekene vil det handle om tilrettelegging for barn og unge med særlig fokus på lesing i samarbeid med skole (ny leseplan). Biblioteket har fått prosjektmidler til en midlertidig stilling for dette satsningsområdet.

I kulturarv vil perioden preges av ferdigstilling av Kulturminneplan for Hol og implementering av denne planen.

Det er påpekt fra flere hold at behovet for fritidsklubber er stort. Innen idrett og friluftsliv skal kommunedelplan for feltet vedtas og implementeres i løpet av planperioden.

Følgende er innarbeidet i budsjettperioden 2022-2025 jfr. formannskapetets innstilling (beløp i tusen kroner):

Tiltak nummer	Tittel	2022	2023	2024	2025
2021-106	Nettbrett i grunnskolen (investering)	394'	289'	253'	
2022-111	Spillemidler Geilo IL, ny konkurranseløype	50'			
2022-112	Spillemidler Geilo IL ny asfaltert løype		100'		
2022-110	Spillemidler Geilo IL oppgradering skistadion			50'	
2022-113	Hol stadion, spillemiddeltiltak, finansieres fra disposisjonsfondet med forutsetning om fullfinansiering	500'	250'		

Følgende tiltak er ikke innarbeidet:

Tiltak nummer	Tittel	2022	2023	2024	2025
2022-103	Økt bemanning i grunnskolene	1 100'	1 100		
2022-104	Spesialpedagog i barnehager	2 315'	2 315'		
2022-106	Ass. Styrerressurs i Geilo barnehager	425'	425'	425'	425'
2022-107	Barne og ungdomsbibliotekar	400'	400'	400'	400'
2022-108	Leksefri skole Geilo	2 970'	2 970	2 970	2 970
2022-109	Miljøterapeuter for barn i grunnskole og barnehage	290'	290'	290'	290'

Plan for kostnadstilpasning 2022-2025 ref. formannskapetets sak 78/21:

I forhold til Kostra-gruppe 3, bør Kultur- og oppvekstetaten gjøre kostnadstilpasninger med hhv. 3,3 mill. kr i 2023, 4 mill. kr i 2024 og 4,6 mill. kr i 2025. Følgende tiltak kan gjøres for å tilpasse kostnadene:

Kostnadstilpasningstiltak	2023 (3,3 mill. kr)	2024 (4 mill. kr)	2025 (4,6 mill. kr)
Grunnskole	Færre avdelinger	Virkninger av færre avdelinger	Virkninger av færre avdelinger
Barnehage	Færre avdelinger	Virkninger av færre avdelinger	Virkninger av færre avdelinger
Kultur	Redusere tilbud på kultur, bl.a. tilskudd	Redusere tilbud i kultur	Redusere tilbud i kultur

Kostratallene gir imidlertid ikke en riktig sammenlikning. Kostnader pr.barn er høy fordi vi har flere avdelinger, men hvis man sammenlikner kostnader pr.barn på Geilo barne- og ungdomsskole med andre tilsvarende skoler, ligger man godt under.

Kultur- og oppvekstetaten har hatt en reduksjon på 10% andel av det totale kommunebudsjettet siden 2014. Innsparingene som er foreslått for 2023 er ikke realistiske med mindre man reduserer på antall avdelinger. Tallene for 2024 og 2025 er urealistiske, selv med færre avdelinger, når man ser på reduksjonen som allerede er gjort (ref. 10%) og fordi lønnsøkningene vil øke pga høyere krav til utdanning innenfor skolesektoren (masterutdanning). Omtrent 90 % av KO-etatsens budsjett går til lønnsutgifter.

En av måtene å redusere kostnader på i 2024 og 2025 for barnehage og skole er at man satser på forebyggingstiltak (økt grunnbemanning, spesialpedagoger i barnehage etc.- ref. oversikt over tiltak). Da må det avsettes ressurser til dette allerede i 2022 som en ekstraordinær satsing/pilot.

Når det gjelder å redusere tilbud på kultur, er ikke dette et godt tiltak fordi noen av tilbudene bidrar også til forebygging innenfor først og fremst skolesektoren.

Helse - og omsorgsetaten

Ansvar	Avdeling	Antall årsverk 2020	Antall årsverk 2021 og B-22
3001	Helse - og omsorg adm.	9 årsverk	10,8 årsverk
3010	Legetjenesten	9,1 årsverk inklusiv off. legearbeid og en LIS-lege	9,27 årsverk
3020	Psykisk helse	8,9 årsverk, inklusiv 1 årsverk med styrkingsmidler innen psykisk helse.	9,3 årsverk
3021	Saksbehandling og tildelingsteam	3,2 årsverk	3,8 årsverk
3030	Hjemmetjenesten	40 årsverk, inklusiv kommunalt ansatte innen BPA ordningen	38,5 årsverk
3035 (+3036 + 3037 i B22)	Høgehaug bo - og behandlingssenter	35,9 årsverk, inklusiv gruppe Hol	30,14 årsverk
3040 (3070-3077 i B22)	Miljøterapijenesten	37,8 årsverk	36,4 årsverk
3045 (+3046+3047 i B 22)	Geilotun bo- og behandlingssenter	42,3 årsverk	42 årsverk
3050	Fysioterapi	3 avtalehjemler fysioterapeut med totalt 200 % driftstilskudd 7 årsverk	6,7 årsverk
3060	Ledende helsesøster	7,6 årsverk, inklusiv 1,45 årsverk med prosjekt- og styrkningstillinger	7,7 årsverk
Sum	Helse – og omsorgsetaten	≈ 201 årsverk	≈ 194,5 årsverk

* Antall faste årsverk, inklusiv prosjektstillinger pr oktober. I tillegg er det avtale med tjenesteleverandører om leveranser innen BPA ordningen og institusjonstjeneste.

Tjenester

Helse – og omsorgsetaten er regulert i hovedsak av følgende lovverk:

- Lov om helse og omsorgstjenester
- lov om helsepersonell m.v.
- lov om pasient og brukerrettigheter
- Lov om vern mot smittsomme sykdommer
- forskrift om fastlegeordningen i kommunene

- Forskrift om krav til og organisering av kommunal legevaktordning ambulansetjeneste, medisinsk nødmeldetjeneste mv.
- forskrift for sykehjem og boformer for heldøgns omsorg og pleie,
- forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjon- og skolehelsetjeneste
- forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene for tjenesteyting
- Forskrift om en verdig eldreomsorg

Administrasjon

Til dette ansvaret ligger (3000, 3001, 3021)

- Overordnet administrativt ansvar for etaten.
- Kommuneoverlege (overlapp med overgang til regional kommuneoverlege i 2022)
- Kriseteam
- Koordinerende enhet
- Tilsynsfører fosterhjem
- Merkantile funksjoner for etaten
- Veileder for lærlinger
- Kompetanseutvikling og oppfølging av lærlinger
- Prosjekt 247: Trygg oppvekst BTI – tverretattlig og interkommunalt prosjekt
- Prosjekt innovasjon og velferdsteknologi
- Tjenestetildeling og samordningsteam
- Salgs – og skjenkekontroll
- Flyktningetjeneste og introduksjonsprogram
- TT- kort og ledsagerbevis
- Vederlagsberegning, systemansvar for bl.a Gerica,
- Følgende interkommunale samarbeidstiltak er budsjettmessig plassert her:
  - Hallingdal barnevernstjeneste – Ål er vertskommune
  - NAV Hallingdal – Gol er vertskommune
  - Krisesenteret i Hallingdal –Gol er vertskommune
  - Hallinghelse – Ål er vertskommune
  - Felles kommunepsykolog – Hemsedal er vertskommune
  - Intermediæravdeling og kommunale øyeblikkelige døgnplasser (KAD)- Ål er vertskommune
  - Ungdomslos i videregående skole – Gol er vertskommune
  - Miljøretta helsevern- Gol er vertskommune

Koordinerende enhet

Formål med tjenesten: skal bidra til at personer med behov for sammensatte og langvarige tjenester får sine tjenester på en koordinert og planlagt måte.

Tjenestens innhold:

- ha god oversikt over både kommunens og spesialisttjenestens tilbud til målgruppen.
- overordnet ansvar for individuell plan.
- utvikle og kvalitetssikre rutiner for utarbeidelse av individuelle planer.
- veiledning og opplæring til koordinator og til annet personale som involveres i arbeidet med individuell plan.
- Oppnevne koordinator dersom det er behov
- Forløpskoordinator – samarbeid mellom spesialisthelsetjeneste og kommune om behandlingsforløp

Tjenestebeskrivelse: <https://www.hol.kommune.no/helse-og-omsorg/koordinerende-enhet2/>

Legetjenesten

Formål med tjenesten

Formålet med fastlegeordningen er å sikre at alle får nødvendige allmennlegetjenester av god kvalitet til rett tid, og at personer bosatt i Norge får en fast allmennlege å forholde seg til. I tillegg kan kommunen tilplikte fastleger inntil 20 % som offentlig allmennlege (kommunelege). Kommunen må minimum ha lege knyttet til sykehjem, helsestasjon og skolehelsetjeneste.

Formålet med legevakt er å sikre befolkningens behov for øyeblikkelig hjelp, og kommunen må sørge for at minst en lege er tilgjengelig for legevakt hele døgnet. Legevaktordningen skal blant annet:

Tjenestens innhold:

- Fastlegeordningen
- Legevakt
  - Øyeblikkelig hjelp på dagtid
  - Legevaktsamarbeid med Ål – kveld og helg
  - Legevaktsamarbeid med Hallingdal – natt
  - Felles legevaktsentral (nødmeldesentral) i Hallingdal
- Offentlig legearbeid:
  - Sykehjemslege
  - Helsestasjons- og skolehelselege
  - Rådgivende lege psykisk helse
  - Fagkoordinator, stedfortreder kommuneoverlege- smittvern

Det er et legekantor i Hol og et legekantor på Geilo. Fastleger er privatpraktiserende leger med individuelle avtaler regulert av rammeavtale og kommunelegeavtale. Drift av legekantor og legevakt med hjelpepersonell mv er organisert av kommunen.

Det er etablert samarbeidsutvalg, allmennlegeutvalg i kommunen og regionalt allmennlegeutvalg.

Tjenestebeskrivelse: <https://www.hol.kommune.no/helse-og-omsorg/legetjenesten/>

Hjemmetjenesten

Tjenesten inneholder hjemmesykepleie, nødvendig praktisk hjelp i hjemmet til dagliglivets gjøremål, avlastnings- og dagsentertilbud slik at innbyggere kan klare seg i egen bolig.

Tjenestens innhold:

- Hjemmesykepleie, sårbehandling, tilsyn, medikamenthåndtering mv
- Hjemmehjelp / praktisk bistand / praktisk opplæring
- Brukerstyrt personlig assistanse
- Omsorgstønad
- Matombringing
- Trygghetsalarm og velferdsteknologiske løsninger
- Omsorgsbolig og omsorgsbolig med heldøgns omsorg
- Dagsenter for hjemmeboende med demens
- Oppsøkende team
- Demensteam
- Kreftkoordinator

Tjenestebeskrivelse: <https://www.hol.kommune.no/helse-og-omsorg/hjemmetjenesten/>

Miljøterapitjenesten

Miljøterapitjenesten i Hol kommune er en avdeling for mennesker med nedsatt funksjonsevne med behov for langvarige og sammensatte tjenester fra kommunen.

Avdelingen gir et individuelt tilpasset tilbud for den enkelte bruker slik at bruker får mulighet til å leve og bo selvstendig og til å ha en aktiv og meningsfylt fritid i fellesskap med andre.

Tjenestens innhold:

- Bofellesskapet Kringlemyr 8,
- Aktivitetstilbud og dagtilbud,
- avlastnings- og treningsleilighet.
- Avlastning for barn og unge
- Praktisk bistand, praktisk bistand opplæring til hjemmeboende innen målgruppen
- Brukerstyrt personlig assistanse
- Tilbud om heldøgnsomsorg til personer i egen bolig og omsorgsboliger

Tjenestebeskrivelse: <https://www.hol.kommune.no/helse-og-omsorg/miljoterapitjenester/>

Institusjonstjenester

Formålet med korttidsopphold er målrettet og tidsavgrenset opphold i institusjon for å opprettholde eller bedre dine muligheter til å bo hjemme. Lindrende behandling og pleie ved uhelbredelig sykdom.

Langtidsopphold er for personer som ikke får dekket sitt daglige behov for pleie og omsorg i hjemmet, i vanlig omsorgsbolig eller i omsorgsbolig med heldøgns omsorg.

Avlastningsopphold blir gitt til pårørende som har store omsorgsoppgaver.

Tjenestens innhold:

- Korttidsopphold
- Dag- og / nattopphold
- Avlastningstilbud
- Rehabiliteringsopphold
- Langtidsopphold
- Omsorgsboliger med heldøgns omsorg knyttet til Kringlemyr 10, Haugtun og Høgehaug bo og behandlingssenter
- Dagsentertilbud (AKT)

Geilotun bo og behandlingssenter har tilbud korttidsopphold, rehabiliteringsopphold, langtidsplasser og demensplasser. Det er totalt 25 sykehjemsplasser. Kringlemyr 10 med demensplasser og heldøgnsomsorg blir knyttet til Geilotun.

Høgehaug bo- og behandlingssenter har omsorgsbolig med heldøgnsomsorg, langtidsplasser og demensplasser. Det er totalt 16 sykehjemsplasser, 8 omsorgsboliger med heldøgnsomsorg og Haugtun med 4 omsorgsboliger.

Til begge institusjonene er det tilknyttet sykehjemslege og fysioterapeut.

Tjenestebeskrivelse: <https://www.hol.kommune.no/helse-og-omsorg/institusjonstjenester/>

Psykisk helse og rus

Avdeling for psykisk helse tilbyr støttesamtaler, terapi og individuell oppfølging for mennesker som har behov for det i lenger eller kortere perioder

Tjenestens innhold:

- Støttesamtaler- individuell oppfølging
- Kurs: (KID- kurs, KIB kurs, Tankevirus, Hverdagsglede)
- Hjemmetjenester til personer med psykiske helse og rus
- Dagsentertilbud – Huset
- Aktivitetstilbud – Fritid for alle /aktiv ung
- Samarbeid i Hallingdal og A-larm om SNU- gruppe

Det er inngått en samarbeidsavtale med Vestre Viken om opprettelse av FACT-team.

Det er også et styringsprosjekt innen kommunalt rusarbeid.

Tjenestebeskrivelse: <https://www.hol.kommune.no/helse-og-omsorg/psykiske-helsetjenester/>

Helsestasjonstjenester

Målet er å fremme folkehelse og trivsel, og forebygge sykdom. Samt opplysning om hva den enkelte selv kan gjøre for å fremme sin egen trivsel og sunnhet

Tjenestens innhold:

Er regulert i mellom annet i forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjon- og skolehelsetjeneste

Til tjenesten ligger:

- oppfølging av gravide og barselomsorg.
- Beredskap og følgetjeneste for gravide – samarbeidsavtale mellom Vestre Viken og kommuner i Hallingdal
- Helsestasjonstjeneste
- Skolehelsetjeneste
- Ungdomshelsetjeneste
- Helsetjeneste til flyktninger og asylsøkere
- Psykisk helse barn og unge
- Foreldre- og familiestøttende tilbud
- Influensa- og reisevaksinering
- Gruppetilbud ved behov, grupper for ungdom, foreldreveiledningsgrupper, grupper for barn av psykisk syke foreldre, gruppetilbud ved for eksempel sorg, skilsmisser og andre forhold etter behov

I tillegg skal helsestasjon og skolehelsetjeneste bidra til kommunens tverrsektorielle folkehelsearbeid. Flere tjenester er samlokalisert sammen med helsestasjon. Dette gjelder, PPT, Logoped og barnevernstjenesten i Hallingdal, og Hallingdal familievernkontor. Det er flere regionale og lokale prosjekt som tjenesten deltar, bl.a innen jordmortjeneste, helsestasjonstjeneste og foreldrestøttende tiltak.

Tjenestebeskrivelse: <https://www.hol.kommune.no/helse-og-omsorg/helsestasjonstjenester/>

Fysioterapi –, ergoterapitjenester og Friskliv

Fysioterapi: oppnå best mulig funksjon i forhold til muligheter etter sykdom, skade eller medfødte lidelser. Gi informasjon og veiledning om hvordan selv ta vare på fysiske helse. Det er 3 fysioterapeuter med driftstilskudd i tillegg til kommunalt ansatte fysioterapeuter. Det blir gitt både individuell behandling, gruppebehandling og ulike treningstilbud. Det er tilknyttet fysioterapi til institusjonstjeneste, helsestasjon og skolehelsetjeneste.

Ergoterapi skal hjelpe mennesker til å fungere best mulig i hverdagen når de har problemer med å utføre daglige gjøremål på grunn av sykdom, skade eller annen funksjonsnedsettelse

Friskliv er for personer med behov for endringer i levevaner / helseatferd, enten gjennom henvisning fra helsepersonell eller på eget initiativ. Du trenger ikke være syk eller ha en diagnose for å benytte deg av tilbudet. Prioriterte kompetanse- og satsningsområder:

- Fysisk aktivitet
- Kosthold
- Røykeslutt
- Aktivitetsveiledning
- Psykisk helse

Hverdagsrehabilitering er trening og tilrettelegging for at innbyggere med fall i funksjon skal klare sin hverdag i eget hjem og nærmiljø. Målet er at de skal klare dagliglivet, gjøremål og aktiviteter som er viktige for den enkelte.

Tjenestens innhold:

Tjenesten inngår som en del av kommunens helsetilbud og gis i forbindelse med forebyggende helsearbeid og ved behandling av sykdom eller skade til personer i alle aldre innenfor målgruppen for fysioterapi.

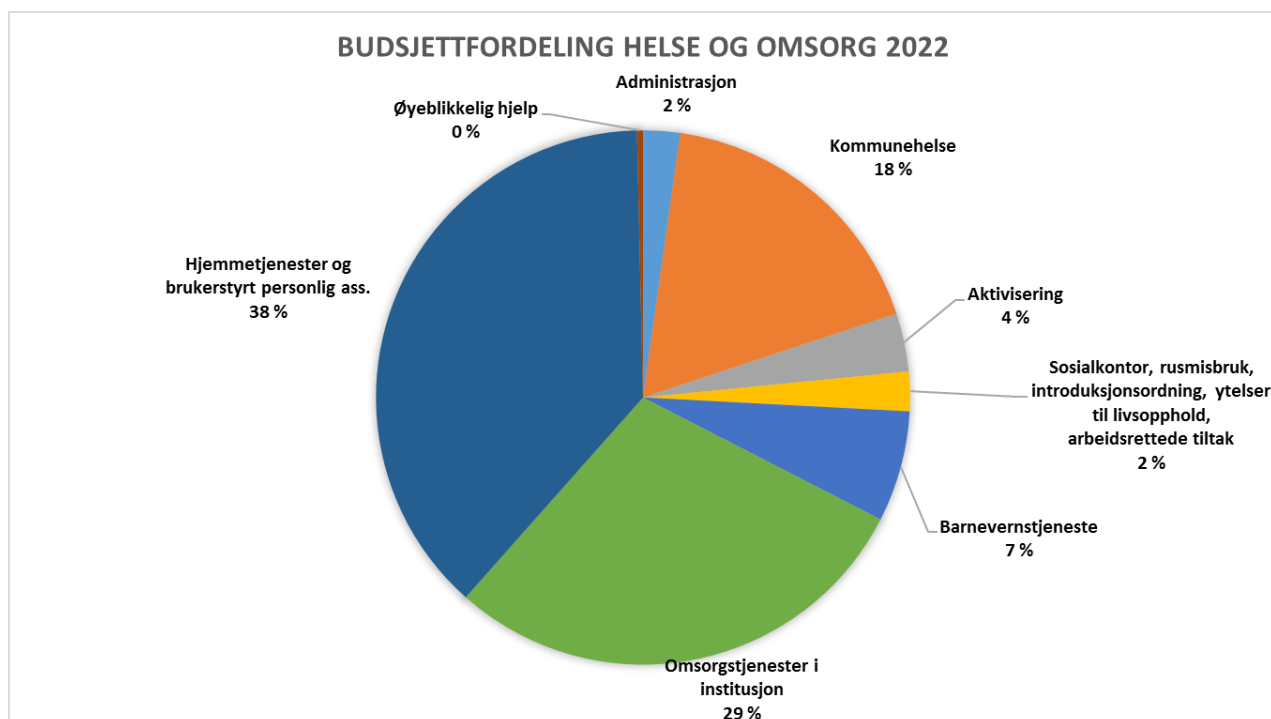
Tjenesten kan bidra med blant annet:

- Undersøkelser
  - Funksjonsutredninger / motorisk vurdering
  - Utforming og oppfølging av tiltak
  - Behandling og rehabilitering
  - Forebygging
  - Gruppetrening
  - Veiledning
  - trening av daglige gjøremål eller andre ferdigheter
  - tilpassing av aktiviteter, f.eks. arbeidsvaner
  - kompensering for tapt funksjon med tekniske hjelpemidler
  - tilrettelegging for aktiv fungering i hjem, barnehage og skole
  - veiledning, informasjon og undervisning
  - tilrettelegging og endring av bolig og eller boligplanlegging
  - Tverrfaglig samarbeid med andre fagpersoner i og utenfor kommunen
- Friskliv er et lavterskeltilbud og gir tilbud innen:
    - individuell rettledning og motivasjonssamtale
    - ulike tilbud innen fysisk aktivitet,
    - kostholdskurs og røykesluttkurs

Tjenestebeskrivelse: <https://www.hol.kommune.no/helse-og-omsorg/fysio--og-ergoterapitjenester/>

Helse og omsorgsetaten har en fordeling av budsjettmidler som følger:

Funksjon	Budsjettfordeling pr hovedgruppe	B 2022	Andel
120	Administrasjon	4 073 000	2,2 %
232,233,241	Kommunehelse	32 267 000	17,7 %
234	Aktivering	6 431 000	3,5 %
242,243,273,275	Sosialkontor, rusmisbruk, introduksjonsordning, ytelser		
276,281,850	til livsopphold, arbeidsrettede tiltak	4 367 000	2,4 %
244,251,252	Barnevernstjeneste	12 254 000	6,7 %
253	Omsorgstjenester i institusjon	52 938 735	29,0 %
254	Hjemmetjenester og brukerstyrt personlig ass.	69 489 000	38,1 %
256	Øyeblikkelig hjelp	665 000	0,4 %
	SUM	182 484 735	

Funksjon		Budsjett 2022	Budsjett 2021	Regnskap 2020	Endring i % 2022-2021
120	Administrasjon	4 073 000	3 461 200	3 387 069	18 %
231	Aktivitetstilbud til barn og unge	-	-	1 344	
232	Helsestasjons - og skolehelsetjeneste	4 655 000	4 516 300	3 791 199	3 %
233	Annet forebyggende helsearbeid	5 495 000	5 599 000	5 988 128	-2 %
234	Aktivisering	6 431 000	5 960 600	5 998 326	8 %
241	Diagnose, behandling, rehabilitering (lege)	22 117 000	21 983 000	22 506 488	1 %
242	Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	1 930 000	2 001 000	1 586 627	-4 %
243	Tilbud til personer med rusproblemer	420 000	431 000	443 701	-3 %
244	Barneverntjeneste	5 512 000	4 489 000	4 111 949	23 %
251	Barneverntiltak i familien	1 350 000	1 526 000	1 187 379	-12 %
252	Barneverntiltak utenfor familien	5 392 000	3 950 000	4 605 221	37 %
253	Helse og omsorgs- tjenester i institusjon	52 938 735	47 924 800	56 762 351	10 %
254	Hjemmetjenester	69 489 000	65 789 100	69 546 203	6 %
256	Øyeblikkelig hjelp	665 000	694 000	1 159 678	-4 %
261	Institusjonslokaler	-	-	163	
273	Arbeidsrettede tiltak	430 000	420 000	413 098	2 %
275	Introduksjonsordningen	1 467 000	1 561 400	371 171	-6 %
276	Kvalifiseringsordningen	300 000	300 000	-	0 %
281	Ytelse til livsophold	2 310 000	2 200 000	1 784 397	5 %
850	Statstilskudd	- 2 490 000	- 2 806 400	- 1 742 900	-11 %
Sum		182 484 735	170 000 000	181 901 592	7 %

I tabellen er statlige midler og bruk og av fond medberegnet, derfor er summen ulik netto driftsramme i skjema 1B.

Funksjon	Innhold i tjenesten	Kommentar til endring fra 2021 til 2022
120	Administrasjon	Økning pga en avdelingsleder mindre i institusjon som nå er plassert som rådgiver i stab.
232	Helsestasjonstjeneste	Pris – og lønnsvekst
233	Helseforebyggende tiltak	Reduksjon pga omdisponerte midler.
234	Aktivisering	Økning pga omdisponerte midler.
241	Diagnose, behandling, rehabilitering (lege, fysioterapi, ergoterapi)	Ingen endring
242	Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	Omdisponerte midler.
243	Behandling av rusmisbrukere	Omdisponerte midler.
244	Barnevernstjeneste	Økning grunnet barnevernsreformen.
251	Barneverntiltak i familien	Endret i samsvar med budsjett fra Hallingdal barnevern
252	Barneverntiltak utenfor familien	Endret i samsvar med budsjett fra Hallingdal barnevern
253	Helse og omsorgstjenester i institusjon	Økning fra budsjett 2021
254	Hjemmetjenester	Økning fra budsjett 2021 grunnet flere ressurskrevende brukere og i forhold til organisering.
256	Øyeblikkelig hjelp	Ingen vesentlig endring
273	Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi	jf budsjett fra Vinn
275	Introduksjonsordningen	Omdisponerte midler.
276	Kvalifiseringsordningen	Ingen endring.
281	Ytelse til livsopphold	Er økt jf budsjett NAV Hallingdal
850	Generelt statstilskudd	Reduksjon grunnet lavere tilskudd.

Mulige effektiviseringstiltak:

God individuell kartlegging, koordinering, tjenesteinnovasjon, velferdsteknologiske løsninger, forebygging, aktivitets- og lavterskeltilbud, som hverdagsrehabilitering og -mestring vil kunne hindre og utsette behov for helse og omsorgstjenester.

Bedre ressursutnyttelse på tvers, flere heltidsstillinger, fastevikarer / vikarpool kan redusere behovet for innleide vikarer.

For en del tjenester er lederspennet stort. Det må jobbes med å se hvordan helse og omsorgstjeneste bør være organisert for å møte behovet i årene fremover. Det er foreslått å se på følgende områder:

- Organisering og lokalisering av ressurser i avdelingene, herunder demensomsorgen
- Ressursteam; kartlegging, velferdsteknologi, hverdagsrehabilitering- og mestring

- Mer generell lavterskel aktivitetstilbud som er tilpasset en større brukergruppe og individuelle behov (forebygging).

Kostnadsdrivende elementer i år 2022 /Forklaring til budsjettet:

- Økt behov for tjenester, avlastningstilbud, omsorgsstønad
- Økt behov for økonomisk stønad
- Stramme rammer for refusjon for ressurskrevende brukere
- Flere brukere med behov for tjenester
- Forebyggende smittevernsarbeid, luftveisvakt og vaksinerings
- Mangel på ressurser er fordyrende gjennom bruk av vikarer

Det er flere som har behov for omfattende tjenester, og flere av dem er yngre personer. Pasienter blir skrevet ut fortere fra spesialisthelsetjeneste og mange har store behov når de kommer tilbake til kommunen. Behovet for både hjemmetjenester, miljøterapi, omsorgsboliger med heldøgnsomsorg og plass på sykehjemmene vil være økende med den demografiske utviklingen.

Det er flere kommunedelplaner som bør utarbeides / revideres i planperioden:

- Langsiktig helhetlig plan for utvikling og investering i bygg innen bo- og behandlingsformål innen helse og omsorgstjenestene.
- Rusmiddelpolitisk handlingsplan
- Revidere helse- og omsorgsplan
- Habilitering og rehabiliteringsplan
- Helhetlig plan – kvalitetsreform for eldre – «leve hele livet»

Tjenesteinnovasjon, rett kompetanse, kvalitetsforbedring, omstilling og nye måter å jobbe på vil være ressurskrevende i utviklingsfasen.

Bedre tverrfaglig samhandling og koordinering både på systemnivå og tjenestenivå både internt, tverretattlig, regionalt og sammen med spesialisthelsetjeneste er nødvendig for å gi tjenester på rett nivå til rett tid.

Det vil også i 2022 være et behov for beredskap og ressurser innen smittevernsarbeid og luftveisvakt. Kommunene vil fortsatt i 2022 selv være ansvarlig for å ha tilstrekkelig lager av smittevernutstyr (min. 6 mnd. forbruk). Et økende antall personer på gjennomreise og turister både sommer og vinter med rett til nødvendige helse og omsorgstjenester fører til at enkelte tjenester må være dimensjonert for dette.

Det er utfordringer med å rekruttere og beholde helsepersonell.

Barnevernsreformen trår i kraft fra år 2022. Mål med reformen:

- Kommunene skal styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging
- Hjelpen skal bli bedre tilpasset barn og familiers behov
- Rettsikkerheten til barn og familier skal bli godt ivaretatt
- Ressursbruken og oppgaveløsningen i barnevernet skal bli mer effektiv

Kommunene vil få økt faglig og økonomisk ansvar.

Følgende tiltak er ikke innarbeidet i helse – og omsorgsbudsjettet:

Tiltak nummer	Tittel	2022	2023	2024	2025
3000-902	Ungdomslos	120'	120'	120'	120'
3001-903	Velferdsteknologi – stilling	726'	726'	726'	726'
3050-904	Driftstilskudd fysioterapi	309'	311'	313'	315'
3060-905	Ekstra ressurser barnevernsreform	776'	776'	776'	776'
Sum		1 931'	1 933'	1 935'	1 937'

Plan for kostnadstilpasning 2022-2025 ref. formannskapetets sak 78/21:

Ifølge saken om kostnadstilpasning i forhold til Kostra-gruppe 3, bør Helse – og omsorgstjenestene gjøre kostnadstilpasninger med hhv. 7 mill. kr i 2023, 8,5 mill. kr i 2024 og 9,9 mill. kr i 2025.

Følgende tiltak kan gjøres for å tilpasse kostnadene:

Kostnads-tilpasningstiltak	2023 (7 mill. kr)	2024 (8,5 mill. kr)	2025 (9,9 mill. kr)
Omsorgstjenester (Hjemmetjenester og Institusjon)	Omorganisere/ effektivisere ifølge resultater fra "Sammen om endring". Herunder ev. legge ned avdelinger og redusere omfang av tjenester (kan – bør-må) Stram kostnadskontroll Ta i bruk velferdsteknologi	Videreføring av punkter i 2023.	Videreføring av punkter i 2023. Denne reduksjonen virker urealistisk i forhold til forventet økning i eldrebølgen. Innføre egenandel for fritidsboende? Reduksjoner i budsjett virker urealistisk i forhold til den økningen vi må forvente i tjenestebehov, økning i ressursbehov i barnevern og eldreomsorg.

Kommunehelsetjenester (Helsestasjon, lege og fysioterapi)	Økt deling med andre kommuner (Hallinghelse) Omorganisere.	Det er pr i dag ingen refusjoner for å behandle turister. Om mulig; vurdere større egenandel, eller redusere tjenestetilbudet for besøkende.	
--	---	--	--

Teknisk etat

Etaten er delt inn i følgende avdelinger med tilhørende ansvarsnummer i budsjett og regnskap:

Ansvar	Avdeling	Åv 2020	Åv 2021	Åv 2022
6000	Teknisk sjef	7,7	8,3	7,7
6010	Driftsavdeling	9,5	10,5	9,8
6015	Vann og renseanlegg	6,0	6,0	6,2
6020	Brannsjef (inkl. innleid brannsjef)	13,6	14,1	13,6
6060	Eiendomsavdelingen inkl. vaktmestere, renhold og snekkere	41,5	41,3	39,4
Sum	Teknisk etat	79,1	80,2	76,7

* Antall faste og midlertidig årsverk (ikke vikarer) pr. oktober i 2020 og 2021 og i Budsjett for 2022.

Tjenester

- Vann og avløp
  - Drikkevann
    - Leverer vann fra kommunens vannverk til tilknyttede abonnenter i henhold til lover og forskrifter gjeldende for drikkevann. (Drikkevannsforskriften).
  - Avløp
    - Ta imot avløpsvann fra tilknyttede abonnenter i henhold til lover og forskrifter gjeldende for avløpsvann. (Forurensningsloven).
- Vei
  - Vedlikehold vinter
    - Brøyting, snørydding og strøing. Vintervedlikeholdet skal på best mulig måte ivareta trafikksikkerhet og fremkommelighet for alle trafikanter Hovedveier og gang- og sykkelveier blir prioritert. (Vegloven).
  - Vedlikehold, sommer
    - Bidra til god fremkommelighet, trafikksikkerhet og miljøvennlige løsninger (Vegloven).
  - Skilting.
    - Formålet er å gjøre kjent fremgangsmåten når det skal settes opp skilt langs kommunale veger. Dette inkluderer også reklamepregede skilt. (Henvisning til bedrift)
  - Park og grøntarealer
    - Holde grønne arealer tiltrekkende for rekreasjon og avkobling og gi innbyggere og tilreisende gode opplevelser og bidra til god helse. Vedlikeholdet skal gjøre det trivelig for innbyggere og tilreisende å ferdes i de grønne arealene.
- Renovasjon
  - Driftes av Hallingdal Renovasjon: Jevnlig innsamling av avfall fra husholdningene. Sørge for en samfunnsøkonomisk god håndtering av husholdningsavfallet.

-
- Eiendom:
    - Kommunale idretts- og svømmehaller:
      - Hol kommune disponerer fem gymsaler, en idrettshall og fire svømmebasseng. Lokaler og anlegg er tilgjengelige gjennom faste åpningstider for publikum eller basert på leieavtaler med lag, foreninger og enkeltpersoner.
    - Radonkontroll
      - Hol kommune foretar målinger og evt. tiltak i alle formålsbygg samt boliger for utleie.
    - Utleie av kommunale boliger (p.t. 52 boenheter):
      - Kommunen skal til enhver tid ha disponible boliger for målgruppene:
        - Kommunalt nyansatte med boligbehov
        - Personer med særskilte behov for hjelp knyttet til utfordringer med å skaffe egen bolig.
        - Flyktninger. (Gjeldende politisk vedtak til og med 2019)

  - Brann og feiing.
    - Feiing og tilsyn
      - Begrense faren for at det oppstår brann i forbindelse med fyringsanlegg samt informere eiere av boliger/fyringsanlegg om brannforebyggende tiltak.

  - Andre tekniske tjenester.
    - Eierseksjonering
    - Oppmålingsforretning
-

Driftsbudsjett Teknisk etat 2022

Eiendom, veg, beredskap, kart og oppmåling, eierseksjonering og administrasjon:

Funksjon	Teknisk etat driftsbudsjett	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Endring i % 2022-2021
120	Administrasjon	1 317 000	3 599 000	-63 %
121	Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen	5 104 000	3 047 000	68 %
130	Administrasjonslokaler	2 793 000	2 372 000	18 %
221	Drift av barnehageanlegg	2 328 000	2 561 000	-9 %
222	Drift av skoleanlegg	6 118 000	8 073 000	-24 %
232	Helsestasjonstjenester	-	35 000	-100 %
234	Aktivisering	25 000	37 000	-32 %
241	Diagnose, behandling, rehabilitering (lege)	-	70 000	-100 %
242	Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	25 000	250 000	-90 %
254	Hjemmetjenester	30 000	4 000	650 %
261	Institusjonslokaler	3 370 000	5 504 000	-39 %
265	Kommunalt disponerte boliger	7 065 000	1 823 000	288 %
285	Tjenester utenfor ordinært kommunalt ansvarsområde	100 000	120 000	-17 %
302	Seksjoneringsaker	113 000	-	
303	Kart og oppmåling	1 001 000	1 112 000	-10 %
315	Boligbygging og fysiske bomiljøtiltak	-	-	
320	Kommunal næringsvirksomhet	960 000	1 532 000	-37 %
332	Kommunale veier	7 486 000	7 872 500	-5 %
335	Kommunale park - og grøntanlegg, off. toaletter	674 000	616 000	9 %
338	Brannforebyggende tjenester	952 000	1 434 000	-34 %
339	Brann og ulykkesberedskap	8 320 000	8 503 000	-2 %
370	Bibliotek	-	55 000	-100 %
375	Museer	15 000	34 000	-56 %
381	Kommunale idrettsbygg- og anlegg	1 122 000	1 099 000	2 %
386	Kommunale kulturbygg	3 464 000	3 253 000	6 %
	Sum	52 382 000	53 005 500	-1,2 %

Gebyrfinansierte tjenester for vann, avløp, slamtømming, renovasjon og feiing:

Funksjon	Selvkosttjeneste	Budsjett 2022	Budsjett 2021	Endring i % 2022-2021
338	Feiing	- 12 000	- 1 055 000	-99 %
340	Produksjon av vann	4 304 000	4 293 000	0 %
345	Distribusjon av vann	- 11 162 000	- 13 170 000	-15 %
350	Avløpsrensing	9 294 000	8 603 000	8 %
353	Avløpsnett og innsamling av avløpsvann	- 18 287 000	- 17 297 500	6 %
354	Tømming av slamavskillere, septiktanker o.l.	- 379 000	- 428 000	-11 %
355	Renovasjon	- 112 000	- 533 000	-79 %
	Sum	- 16 354 000	- 19 587 500	-17 %

Beskrivelse av tjenester og større endringer.

Funksjon	Innhold i tjenesten	Kommentar til endring fra 2021 til 2022
120	Administrasjon	Lønnsutgifter flyttet fra 120 til 121.
121	Forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltning	-
130	Administrasjonslokaler	Funksjoner 121-299 er i hovedsak under ansvar 6060 Eiendomsavdelingen og gjelder renhold og drift/FDV. FDV vil fordeles mellom tjenester etter behov i løpet av året. Det vil derfor være årlige variasjoner på budsjett og regnskap mellom disse postene avhengig av årlige drifts- og vedlikeholdsplaner og behov som kommer opp i løpet av året.
221	Drift av barnehageanlegg	
222	Drift av skoleanlegg	
242	Sosialkontortjeneste	
261		
265	Kommunalt disponerte boliger	
285	Tjenester utenfor kommunalt ansvarsområde	
302	Seksjoneringsaker	Overført stillingsandel fra oppmåling
303	Kart og oppmåling	Se over
320	Kommunal næringsvirksomhet (Kommunale jordbrukseiendommer og skoger og annen kommunal eiendom)	
325	Tilrettelegging og bistand for næringslivet	Kr 800 000 til medfinansiering av prosjektleder for Arena Geilo, finansiert fra disp.fond, ref. Kommunestyresak 93/2021 for årsbudsjett 2022.
332	Kommunale veier, miljø, trafikksikring og parkering	Tjeneste 332 ligger høyt i Hol kommune, jfr. Kostra. Dette skyldes både høye avskrivninger og generelt høye driftsutgifter. I budsjett 2022 er driftsutgiftene forsøkt redusert ved å redusere ÅV og veivedlikehold.
335	Rekreasjon i tettsted (Kommunale park – og grøntanlegg og offentlige toaletter)	Økte utgifter til renhold
338	Forebygging av branner og ulykker	Omfordeling av kostnader mellom forebygging og feiing.
339	Beredskap mot branner og ulykker	Redusert ramme lønnsutgifter
370	Bibliotek med filialer	Omfordeling av kostnader mellom 370 og 386.
375	Museum	
381	Kommunale idrettsbygg – og anlegg	
386	Kommunale kulturbygg, Samfunnshus	
	Selvkost:	
338	Forebygging av branner og ulykker: Feietjenester	Flere ansatte og utgifter til fondsavsetning reduserer netto resultat for 2022.
340	Produksjon av vann	Ingen endring

345	Distribusjon av vann	Redusert overføring fra fond i forhold til 2021 utgjør -1,8 mill. på driftsresultatet for 2022.
350	Avløpsrensing	Økte utgifter i kjøpte tjenester frå IKS.
353	Avløpsnett og innsamling av avløpsvann	Økte gebyrinntekter
354	Tømming av slamavskillere, septiktanker ol.	Redusert bruk av fond.
355	Renovasjon	Økt driftskostnad fra Hallingdal Renovasjon, ekstraordinær kostnad i 2022 pga. avviking av fond. Gir fremførbart underskudd i kommunen.

Innhold i budsjettet

- Brann:
  - Offentlige krav til bemanning, beredskap, opplæring, utstyr, HMS og disponibelt materiell, gjør at utgiftene til brann og redning legger beslag på en stadig større del av kostnadsrammen til Teknisk etat. Lønnsutgifter alene har steget med ca. 14% (1,4 mill.) fra 2018 til 2022, mens hele TE har hatt ca. 2,0% lønnsøkning i samme periode.
  - Geilo brannstasjon har i mange år fungert med dispensasjon fra Arbeidstilsynets krav om godkjente garderobeløsninger og ventilasjon. Det må gjøres tiltak for å utbedre de manglene som er påpekt av flere kontrollorgan, evt. bygges nytt. Planlegging og prosjektering av ny brannstasjon/beredskapscenter vil derfor være en prioritert oppgave også i 2022.
- Eiendom:
  - Hol kommune satte av ca. 4 mill. til årlig byggrehabilitering på slutten av 90-tallet og denne posten lå fast i mange år inntil den for noen år siden ble halvert for å balansere budsjettet. Dette medfører at flere tiltak innen rehabilitering presenteres som egne lånefinansierte investeringstiltak. Det forutsettes at disse tiltakene innfrir kravene til å defineres som investering, d.v.s. reell nivåheving av bygget.
  - Flere nye kommunale formålsbygg har medført økte krav til FDV uten at dette har blitt kompensert i driftsbudsjetter og stillingshjemler. Det medfører økt effektivitetskrav til organisasjonen. Det er vanskelig å foreta tilfredsstillende drift av alle bygg, og noen oppgaver som f.eks. vedlikehold av utearealer, må av og til velges bort.
- Drift veg, renovasjon, vann og avløp.
  - Innen VA er det også stadig strengere krav til kontroll og kompetanse, noe som medfører at arbeidere må bruke mer av sin arbeidstid til kompetanseheving og forvaltningsoppgaver i stedet for rene driftsoppgaver.
  - Flere private VA-anlegg er overført til kommunal drift. Det er krevende å følge opp og kontrollere nye tilkoblinger, noe som i neste omgang ofte fører til feil ved montering og innlekkasje i avløpsnettet. Dette har igjen medført at renseanleggene på Ustaoset og Geilo har sprengt kapasitet ved mye nedbør og/eller snøsmelting.
  - Utbygging på Holsåsen medfører at totalt PE i dette området vil overskride 2000, som er grenseverdi for §14-anlegg, der Fylkesmannen er kontrollmyndighet og kommunen pålegges ansvar for drift. Dette kan medføre store utgifter til oppgradering av Hols renseanlegg.

- Krav om sentralisering av returpunkt for oppsamling av avfall i standardiserte, nedgravde beholdere krever investeringer for å opparbeide disse punktene.
  - Vegnettet har forfalt i mange år og det har derfor vært påkrevd med en innsats for å reparere kommunale veger, gang- og sykkelveger og P-plasser. I Kostra-tallene ligger avskrivning, noe som er høyt på vegkapittelet. Etter utbygging av P143 vil disse utgiftene økes kraftig, uten at det avspeiler reelle kostnader til drift av vegnettet.
- Eiendomsutvikling
    - Fagetatene står overfor store utfordringer som ofte også medfører krav til nye funksjoner, arealer og bygg. Samtidig er det en del eldre bygninger som ikke lenger er funksjonelle til den aktuelle tjenesten. Det er behov for en gjennomgang av både boliger og formålsbygg for å tilpasse bygningsmassen til nåværende og framtidige behov.
    - Bygg som ikke lenger ivaretar kommunale tjenester representerer ofte en stor utgiftspost og bør avhendes. Dette gjelder også boliger som har en forfatning og/eller beliggenhet som gjør de lite brukervennlige.

Plan for kostnadstilpasning 2022-2025 ref. formannskapetets sak 78/21:

Ifølge saken om kostnadstilpasning i forhold til Kostra-gruppe 3, bør tekniske tjenester gjøre kostnadstilpasninger med hhv. 2 mill. kr i 2023, 2,4 mill. kr i 2024 og 2,9 mill. kr i 2025. Følgende tiltak kan gjøres for å tilpasse kostnadene:

Kostnads-tilpasningstiltak	2023 (2 mill. kr)	2024 (2,4 mill. kr)	2025 (2,9 mill. kr)
Eiendom	<ul style="list-style-type: none"> ● Reduserer bemanning ved pensjonsavgang. ● Redusere utgifter til byggvedlikehold. ● Redusere antall m2 kommunal eiendom. 		
Brann og redning	<ul style="list-style-type: none"> ● Omstrukturering innen beredskap og organisering av tjenesten. ● Redusere antall kjøretøy ● Generell effektivisering og samlokalisering av drift 		
Gater og veger/trafikk	<ul style="list-style-type: none"> ● Lavere driftsutgifter innen tjenesten. ● Reduksjon av antall ÅV som føres på tjenesten 		

Investeringer i økonomiplanen

De planlagte investeringstiltakene presenteres under med tilhørende kostnad. Det er flere prosjekter som er videreføringer av pågående prosjekter, blant annet prosjektnr. 143 og 150. Disse behøver ytterligere finansiering for å fullføres.

31,4 mill. kr er knyttet til selvkostfinansierte investeringer innen vann, avløp og renovasjon som dekkes inn gjennom gebyrer.

I formannskapetets innstilling ble det gjort følgende endringer i forhold til opprinnelig forslag:

Følgende innarbeidede investeringer tas ut:

- 6000-515: Ombygging til lokaler for BUA i sløydsal, Geilo skole: 100 000kr
SFO bygget på Geilo vurderes som lokaler for BUA.
- 6000-517: Ombygging av Bakkenveien 8 til barnehagelokaler: 5 000 000 kr
- 6000-513: Sanitærbygg Geilo badestrand: 1 000 000kr

Følgende passive investeringstiltak for sentraladministrasjonen innarbeides: (tilskudd til kirkelig fellesråds investeringer)

- 1010-150 Investering Hol kyrkjegard: 150 000kr i 2024, 1 000 000kr i 2025
- 1010-151 Investering minnelunder Hovet, Dagali og Skurdalen: 300 000kr i 2023, 400 000kr i 2024

Endring på størrelse av investeringsprosjekt

- 6000-515: Rehabilitering kommunale eiendommer (Tiltak 265-5): Øke fra 1 200 000kr til 2 500 000kr

Kommunens investeringsprosjekt vises i tabellene under pr. prosjekt, eks. mva.

Prosjektnr	Investeringsprosjekt	Budsjett eks. mva	Finansiering:		
			Lånemidler	Investerings fond	Sum
34	Rehabilitering kommunale eiendommer	8 000 000	-6 000 000	-2 000 000	-8 000 000
66	Kommunale ladepunkt EL-biler	500 000	-500 000		-500 000
143	Trafikksikkerhetstiltak Geilo skole/idrettsområde	5 000 000	-5 000 000		-5 000 000
150	Kommunale veier	1 000 000	-1 000 000		-1 000 000
000	Rehabilitering/ny barneskole, Geilo - Forprosjekt	1 200 000	-1 000 000	-200 000	-1 200 000
	Sum ordinære investeringer	15 700 000	-13 500 000	-2 200 000	-15 700 000

Prosjektnr.	Selvkostinvesteringer	Budsjett	Finansiering:		
			Lånemidler	Investerings fond	Sum
96	Vann- og avløpsledninger, 40 år avskr.	13 000 000	-13 000 000		-13 000 000
113	Maskiner: hjulgående graver	1 200 000	-1 200 000		-1 200 000
113	ATV feietjenesten	250 000	-250 000		-250 000
126	VA installasjoner, 20 år avskr.	4 000 000	-4 000 000		-4 000 000
000	Nytt høydebasseng Haugeplass	5 000 000	-5 000 000		-5 000 000
000	Digitalisering av distribusjonsnett for vann	2 000 000	-2 000 000		-2 000 000
000	Vannforsyning, Geilo - Forprosjekt	3 000 000	-3 000 000		-3 000 000
000	Reservevann Geilo - Forprosjekt	3 000 000	-3 000 000		-3 000 000
	Sum vann - og avløpsinvesteringer	31 450 000	-31 450 000		-31 450 000
	Sum alle investeringsprosjekt	47 150 000	-44 950 000	-2 200 000	-47 150 000

ØKONOMISKE OVERSIKTER

Driftsbudsjett 2022-2025

Økonomisk oversikt drift 2022-2025

Tabellen viser kommunens disponible inntekter i planperioden, driftsutgifter, rente- og avdragsutgifter, planlagt netto driftsresultat og avsetning eller bruk av fond.

Økonomisk oversikt drift	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Øk Plan 2023	Øk Plan 2024	Øk Plan 2025
Driftsinntekter						
Rammetilskudd	98 323 094	93 000 000	87 700 000	87 700 000	87 700 000	87 700 000
Inntekts- og formuesskatt	170 606 696	195 000 000	210 000 000	210 000 000	210 000 000	210 000 000
Eiendomsskatt	63 268 594	63 100 000	65 000 000	65 000 000	65 000 000	65 000 000
Andre skatteinntekter	43 331 736	18 000 000	18 000 000	18 000 000	18 000 000	18 000 000
Andre overføringer og tilskudd fra staten	3 802 133	4 306 400	3 620 000	2 307 000	2 010 000	1 850 000
Overføringer og tilskudd fra andre	74 789 216	63 583 750	64 420 634	63 377 634	62 694 634	62 692 634
Brukerbetalinger	13 419 087	14 142 000	14 576 000	14 576 000	14 576 000	14 576 000
Salgs- og leieinntekter	114 142 192	130 740 000	129 935 515	131 114 515	132 141 515	132 933 515
Sum driftsinntekter	581 682 748	581 872 150	593 252 149	592 075 149	592 122 149	592 752 149
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	296 203 363	292 548 600	295 714 128	294 522 128	292 941 128	292 759 128
Sosiale utgifter	60 948 206	77 399 600	76 249 555	76 068 555	75 906 555	75 849 555
Kjøp av varer og tjenester	161 927 769	147 170 450	166 301 291	162 757 830	163 335 830	163 959 830
Overføringer og tilskudd til andre	41 842 129	35 591 000	34 259 968	33 391 968	32 889 968	33 053 968
Avskrivninger	35 866 379	36 183 000	36 562 574	36 562 574	36 562 574	36 562 574
Sum driftsutgifter	596 787 846	588 892 650	609 087 516	603 303 055	601 636 055	602 185 055
Brutto driftsresultat	- 15 105 098	- 7 020 500	- 15 835 367	- 11 227 906	- 9 513 906	- 9 432 906
Finansinntekter						
Renteinntekter	3 468 106	4 220 000	3 614 424	3 614 424	3 614 424	3 614 424
Utbytter	8 796 432	6 203 000	6 203 000	6 203 000	6 203 000	6 203 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	76 682	0	0	0	0	0
Renteutgifter	7 124 104	5 120 000	7 058 955	7 258 955	9 258 955	9 258 955
Avdrag på lån	21 710 002	24 655 000	22 655 000	24 955 000	24 955 000	24 955 000
Netto finansutgifter	- 16 492 886	- 19 352 000	- 19 896 531	- 22 396 531	- 24 396 531	- 24 396 531
Motpost avskrivninger	35 866 379	36 183 000	36 562 574	36 562 574	36 562 574	36 562 574
Netto driftsresultat	4 268 395	9 810 500	830 676	2 938 137	2 652 137	2 733 137
Disp. eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering	- 2 761 655	- 1 500 000	- 1 400 000	- 1 400 000	- 1 400 000	- 1 400 000
Netto avsetninger til eller bruk av bundne drif	5 391 769	5 490 000	3 300 000	55 000	220 000	279 000
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjon	- 6 898 509	- 13 800 500	- 2 730 676	- 1 593 137	- 1 032 137	- 1 612 137
Bruk av tidligere års mindreforbruk	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto drift	- 4 268 395	- 9 810 500	- 830 676	- 2 938 137	- 2 652 137	- 2 733 137
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift

Kommunestyret skal selv vedta driftsbudsjettet, satt opp i henhold til budsjettskjema 1A. Budsjettvedtaket skal gi nettobevilgninger pr sektor i driftsbudsjettet, som det framgår av skjema 1B.

Bevilgningsoversikt - drift (budsjett)	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Øk Plan 2023	Øk Plan 2024	Øk Plan 2025
Rammetilskudd	98 323 094	93 000 000	87 700 000	87 700 000	87 700 000	87 700 000
Inntekts- og formueskatt	170 606 696	195 000 000	210 000 000	210 000 000	210 000 000	210 000 000
Eiendomsskatt	63 268 594	63 100 000	65 000 000	65 000 000	65 000 000	65 000 000
Andre generelle driftsinntekter	47 133 869	22 306 400	21 620 000	20 307 000	20 010 000	19 850 000
Sum generelle driftsinntekter	379 332 253	373 406 400	384 320 000	383 007 000	382 710 000	382 550 000
Sum bevilgninger drift, netto	358 570 972	344 243 900	363 592 793	357 672 332	355 661 332	355 420 332
Avskrivninger	35 866 379	36 183 000	36 562 574	36 562 574	36 562 574	36 562 574
Sum netto driftsutgifter	394 437 351	380 426 900	400 155 367	394 234 906	392 223 906	391 982 906
Brutto driftsresultat	- 15 105 098	- 7 020 500	- 15 835 367	- 11 227 906	- 9 513 906	- 9 432 906
Renteinntekter	3 468 106	4 220 000	3 614 424	3 614 424	3 614 424	3 614 424
Utbytter	8 796 432	6 203 000	6 203 000	6 203 000	6 203 000	6 203 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	76 682	0	0	0	0	0
Renteutgifter	7 124 104	5 120 000	7 058 955	7 258 955	9 258 955	9 258 955
Avdrag på lån	21 710 002	24 655 000	22 655 000	24 955 000	24 955 000	24 955 000
Netto finansutgifter	- 16 492 886	- 19 352 000	- 19 896 531	- 22 396 531	- 24 396 531	- 24 396 531
Motpost avskrivninger	35 866 379	36 183 000	36 562 574	36 562 574	36 562 574	36 562 574
Netto driftsresultat	4 268 395	9 810 500	830 676	2 938 137	2 652 137	2 733 137
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	- 2 761 655	- 1 500 000	- 1 400 000	- 1 400 000	- 1 400 000	- 1 400 000
Netto avs. til eller bruk av bundne driftsfond	5 391 769	5 490 000	3 300 000	55 000	220 000	279 000
Netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond	- 6 898 509	- 13 800 500	- 2 730 676	- 1 593 137	- 1 032 137	- 1 612 137
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto drift	- 4 268 395	- 9 810 500	- 830 676	- 2 938 137	- 2 652 137	- 2 733 137
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 1B – Driftsbudsjettet pr etat/sector

Økonomiramme pr. etat	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	ØkPlan 2023	ØkPlan 2024	ØkPlan 2025
Til fordeling drift	358 570 972	344 243 900	363 592 793	357 672 332	355 661 332	355 420 332
Sentraladm.						
Inntekter	- 16 651 087	- 12 199 000	- 12 011 700	- 11 774 700	- 11 771 700	- 11 769 700
Utgifter	70 733 868	70 590 500	76 482 600	76 466 600	75 443 600	75 987 600
Netto driftsramme	54 082 781	58 391 500	64 470 900	64 691 900	63 671 900	64 217 900
Inntekter energiomsetning	- 43 549 608	- 47 000 000	- 48 100 000	- 48 100 000	- 48 100 000	- 48 100 000
Utgifter energiomsetning	4 864 921	5 600 000	5 700 000	5 700 000	5 700 000	5 700 000
Netto energiinntekter	- 38 684 687	- 41 400 000	- 42 400 000	- 42 400 000	- 42 400 000	- 42 400 000
Kultur og oppvekst						
Sum inntekter	- 26 613 532	- 30 759 000	- 29 398 105	- 29 052 105	- 29 052 105	- 29 052 105
Sum utgifter	141 451 092	149 469 000	148 203 794	146 283 333	145 520 333	144 730 333
Netto driftsramme	114 837 560	118 710 000	118 805 689	117 231 228	116 468 228	115 678 228
Helse og omsorg						
Sum inntekter	- 38 058 638	- 35 770 000	- 36 372 000	- 35 912 000	- 35 232 000	- 35 232 000
Sum utgifter	220 448 229	208 576 400	221 346 735	220 529 735	219 939 735	219 996 735
Netto driftsramme	182 389 591	172 806 400	184 974 735	184 617 735	184 707 735	184 764 735
Teknisk etat						
Sum inntekter	- 66 865 513	- 72 059 000	- 72 401 500	- 73 580 500	- 74 607 500	- 75 399 500
Sum utgifter	114 070 008	108 557 000	110 829 500	107 798 500	108 507 500	109 245 500
Netto driftsramme	47 204 495	36 498 000	38 428 000	34 218 000	33 900 000	33 846 000
Felleskjøkkenet:						
Sum inntekter	- 8 618 241	- 9 214 000	- 9 136 000	- 9 136 000	- 9 136 000	- 9 136 000
Sum utgifter	8 402 572	9 217 000	9 139 000	9 139 000	9 139 000	9 139 000
Netto driftsramme	- 215 669	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Kleivi Næringspark:						
Sum inntekter	- 1 993 874	- 1 464 750	- 1 512 844	- 1 512 844	- 1 512 844	- 1 512 844
Sum utgifter	950 776	699 750	823 313	823 313	823 313	823 313
Netto driftsramme	- 1 043 098	- 765 000	- 689 531	- 689 531	- 689 531	- 689 531
Sum inntekter	- 202 350 493	- 208 465 750	- 208 932 149	- 209 068 149	- 209 412 149	- 210 202 149
Sum utgifter	560 921 466	552 709 650	572 524 942	566 740 481	565 073 481	565 622 481
Netto driftsramme	358 570 973	344 243 900	363 592 793	357 672 332	355 661 332	355 420 332

Skjema 1B viser inntekter og utgifter pr. etat (netto driftsramme), uten bruk av statlige tilskudd eller bruk/avsetning av fond.

Investeringsbudsjett 2022-2025

Bevilgningsoversikt – Investering

Bevilgningsoversikt - investering	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Øk Plan 2023	Øk Plan 2024	Øk Plan 2025
Investeringer i varige driftsmidler	67 872 286	126 943 245	51 569 000	18 289 000	253 000	-
Tilskudd til andres investeringer	448 005	4 000 000	3 800 000	2 300 000	550 000	1 000 000
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	3 902 318	1 500 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000
Utlån av egne midler	274 904	-	-	-	-	-
Avdrag på lån	1 200 000	-	-	-	-	-
Sum investeringsutgifter	73 697 512	132 443 245	56 769 000	21 989 000	2 203 000	2 400 000
Kompensasjon for merverdiavgift	7 507 504	17 131 778	4 025 000	-	-	-
Tilskudd fra andre	15 378 763	12 856 067	-	-	-	-
Salg av varige driftsmidler	25 825 963	5 725 000	-	-	-	-
Salg av finansielle anleggsmidler	9 628 330	1 326 000	-	-	-	-
Utdeling fra selskaper	-	-	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	48 005	-	-	-	-	-
Bruk av lån	37 861 949	88 410 552	48 750 000	20 300 000	550 000	1 000 000
Sum investeringsinntekter	96 250 514	125 449 397	52 775 000	20 300 000	550 000	1 000 000
Videreutlån	1 700 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Bruk av lån til videreutlån	1 700 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Avdrag på lån til videreutlån	1 626 663	1 750 000	1 750 000	1 750 000	1 750 000	1 750 000
Mottatte avdrag på videreutlån	5 037 357	1 750 000	1 750 000	1 750 000	1 750 000	1 750 000
Netto utgifter videreutlån	- 3 410 694	-	-	-	-	-
Overføring fra drift	2 761 655	1 500 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000
Netto avsetninger til eller bruk av bundne inve	- 6 283 524	8 544 061	-	-	-	-
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet inv	- 22 441 827	- 3 050 213	2 594 000	289 000	253 000	-
Dekning av tidligere års udekket beløp	-	-	-	-	-	-
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	- 25 963 695	6 993 848	3 994 000	1 689 000	1 653 000	1 400 000
Fremført til inndekning i senere år(udekket bel	-	-	-	-	-	-

Budsjettskjema 2B – Investeringsbudsjett pr. prosjekt 2022-2025

Prosjekt-nummer	Prosjektnavn	Budsjet		Budsjet 2022	ØkPlan 2023	ØkPlan 2024	ØkPlan 2025
		Regnskap 2020	inkl. endring 2021				
001	IKT utstyr			394 000	289 000	253 000	
004	Kjøp/salg av aksjer/andeler	283 799,00	0				
005	Tilskudd til rehabilitering Hol kyrkje	0,00	3 800 000	3 000 000	2 000 000		
006	Kjøp/salg fast eiendom	598 466,00	0				
007	VA-anlegg justeringsrett	1 388 970,10	0				
010	Reg.plan I3 Vøлло	28 409 460,14	1 859 239				
012	Tilskudd til Hol kirkelige fellesråd (orgel,minnelund)		200 000	800 000	300 000	550 000	1 000 000
013	Korona midler rehabilitering bygg	832 142,26	1 934 061				
015	Egenkapitalinnskudd KLP		1 500 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000
018	Hol barnehage uteområde	99 719,25	0				
019	Uteområde Kringlemyr 8 og 10	398 264,69	1 672 954				
023	Grønlie boligfelt, utvidelse	0,00	2 000 000				
026	VA-ledningsnett Tuftehuset-Reinebu	358 971,52	0				
027	VA-ledningsnett Hellemovegen	2 827 944,30	632 930				
030	VA-ledningsnett Lauvrudvegen	2 824 711,31	0				
034	Rehabilitering kommunale eiendommer	0,00	2 000 000	10 000 000			
035	Geilo samfunnshus amfi og ventilasjon	147 488,02	0				
037	Ombygging Hol kommunehus inkl. brannteknisk og ventilasjon	1 233 485,00	0				
039	Utbedring av branntekniske tiltak, Geilotun	393 170,80	363 095				
042	Geilotun rehabilitering av tak	31 939,00	0				
048	Omgjøring av kommunal bolig til heldøgns omsorgsbolig	0,00	1 318 150				
050	Skallsikring renseanlegg	264 792,90	735 207				
051	Rehabilitering tak Sudndalen renseanlegg	378 015,60	0				
052	Skallsikring/toppsystem kommunale formålsbygg	1 960 209,85	2 539 790				
054	Mulighetsstudie Geiljordet	0,00	625 000				
055	Ajourføring kart 2020	200 000,00	0				
057	Ombygging helsestasjon Geilotun	856 013,76	0				
058	Pasientvarslingsystem	355 696,75	0				
061	Ombygging Tverrvegen/gamle sjukestugu	2 308 464,89	816 535				
064	Geilo barnehage kjøkken og takoverbygg	62 304,65	937 695				
066	Kommunale ladepunkt El biler	40 960,00	1 209 040	625 000			
072	Øyovegen-Langehaugvegen, gang- og sykkelveg	275 391,88	674 609				
080	Nærmiljøanlegg Hallingskarvet skole	67 850,00	0				
090	Ombygging Geilo bibliotek	181 223,85	0				
092	Beredskapssenter - prosjektering/oppstart	572,00	11 045 908				
096	Sanering vann- og avløpsledninger	482 265,85	9 370 292	13 000 000			
100	Nytt høydebasseng Haugeplass			5 000 000	10 000 000		
102	Digitalisering av distribusjonsnett for vann			2 000 000	2 000 000		
104	Nytt/rehab. Dagali vannverk	0,00	1 500 000				
105	Skallsikring vannverk og høydebasseng	58 155,42	444 118				
106	Vannforsyning, Geilo - Forprosjekt			3 000 000	2 000 000		
107	Reservevann Geilo - Forprosjekt			3 000 000			
110	Gatebruksplan Geilo	0,00	744 787				
113	Bil- og maskinpark	259 000,00	570 000	1 550 000			
117	Amfi omlegging Vesleslåtvegen	364 972,62	0				
122	Gangbru Geilo stasjon	10 949 084,96	20 300 915				
126	Hovedplan v/a installasjoner	526 956,28	2 332 111	4 000 000			
131	Opparbeidelse returpunkter	52 297,17	3 749 738		4 000 000		
138	Rehabilitering/ny barneskole, Geilo - Forprosjekt			1 500 000			
140	Campus Geilo	0,00	300 000				
142	Vann og avløp P143	232 144,36	2 898 971				
143	Trafikksikkerhetstiltak Geilo skole/idrettsområde	1 850 064,85	44 392 023	6 250 000			
148	Vei- og gatelys	330 402,31	0				
150	Kommunale veier, ramme	3 690 413,64	1 934 586	1 250 000			
194	Kommunerevisjonen IKS	400 000,00	0				
197	Hovedledning vann/kloakk Geilo	2 344 505,40	8 041 491				
	Sum investeringer	68 320 290,38	130 943 245	56 769 000	21 989 000	2 203 000	2 400 000

VEDLEGG

Kommunale gebyrer og betalingssetser

Se kommunens hjemmeside for Kommunale avgifter.

Gebyrer og betalingssetser er regulert i henhold til selvkostprinsippet og indeksregulering.

Barn og unge

Betalingssetser barn og unge fra 1/1-2022	2022		2021		Endring 2021-2022	
	Sats	Kostpenger	Sats	Kostpenger	Sats	Kostpenger
Skolefritidsordningen (SFO)						
Full plass	kr 1 960		kr 1 900		3 %	
10-timers plass pr. mnd	kr 1 340		kr 1 300		3 %	
Høst- og vinterferie pr. uke	kr 610		kr 590		3 %	
Enkeltdager	kr 195		kr 190		3 %	
Gebyr ved for sen henting	kr 500		kr 500		0 %	
Kulturskole						
Individuell undervisning	kr 3 600		kr 3 500		3 %	
Gruppeundervisning	kr 2 160		kr 2 100		3 %	
Materiell kunstscole	kr 1 030		kr 1 000		3 %	
Tilbud til voksne	kr 3 600		kr 3 500		3 %	
Barnehagesatser og kostpenger						
5 dager (1.1.22-31.7.22)	kr 3 315	kr 170	kr 3 230	kr 165	kr 85	3 %
4 dager (1.1.22-31.7.22)	kr 3 140	kr 138	kr 3 050	kr 134	kr 90	3 %
3 dager (1.1.22-31.7.22)	kr 2 580	kr 117	kr 2 500	kr 114	kr 80	3 %
Kjøp av dag	kr 535		kr 520			3 %
Gebyr ved for sen henting	kr 500		kr 500		0 %	
Søskenmoderasjon *)			30% *)			
*) Barn nr. to 30 %, barn nr. tre 50 %						

Ny regjerings forslag (gjelder fra 1.august 2022):

Barnehagesatser	
5 dager (1.8.22-31.12.22)	kr 3 050
4 dager (1.8.22-31.12.22)	kr 2 900

Barnehagesats følger Stortingets vedtatte maksimalpris.

Helse og omsorg

Betalingssatser for hjemmehjelp / praktisk bistand gjeldende fra 1/1-2022	Pr time		Endring	Maks pr mnd		Endring
	2022	2021	2021-2022	2022	2021	2021-2022
Husstandens inntekt pr år						
Mindre enn 2 G ¹⁾ *		kr 210		kr 210	kr 210	kr -
2 - 3 G	kr 230	kr 225	kr 5	kr 1 125	kr 1 100	kr 25
3 - 4 G	kr 305	kr 300	kr 5	kr 1 735	kr 1 700	kr 35
4 - 5 G	kr 385	kr 375	kr 10	kr 2 805	kr 2 750	kr 55
Over 5 G	kr 410	kr 400	kr 10	kr 3 475	kr 3 400	kr 75

*Betalingstak pr. mnd. justeres i tråd med forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester §10.

Trygghetsskapende teknologiske løsninger Priser gjeldende fra 1/1-2022	2022	2021	Endring 2021-2022
Egenandeler: som trygghetsalarm, røykvarsler, sporings- og lokaliseringsteknologi	kr 285	kr 280	kr 5

Satser som blir regulert fra sentralt hold.	2022	2021
Tjeneste		
Beboere på korttidsplass betaler pr. døgn etter gjeldende sats	1)	kr 175
Dag- eller nattopphold pr dag	1)	kr 95

¹⁾ Disse vil bli justert i tråd med statlige føringer.

Bruk av behandlingsbasseng og treningsrom på fysikalsk avdeling Geilo	2022	2021	Endring 2021-2022
Pr. gang	kr 77	kr 75	kr 2
Frisklvsresept	kr 345	kr 335	kr 10
Leie av bassenget utenom fysioterapi pr gang	kr 460	kr 450	kr 10

Andre betalingstjenester (omsorgsboliger med heldøgns omsorg) Priser fra 1/1-2022	2022	2021	Endring 2021-2022
Alle måltider (middag og tørrmat)	kr 3 400	kr 3 350	kr 50
Kun middag	kr 2 375	kr 2 350	kr 25
Frokost, lunsj, kveldsmat	kr 1 875	kr 1 850	kr 25
Vaskeritjenester innkl. leie av sengetøy og håndklær	kr 375	kr 350	kr 25
Vask av privat tøy	kr 375	kr 350	kr 25
Diverse renholdsartikler (toalettpapir, renholdsartikler)	kr 175	kr 165	kr 10

Tilkjørt middag. Priser gjeldende fra 1/1-2022	2022	2021	Endring
			2021-2022
Hel porsjon, inklusiv suppe /dessert	kr 95	kr 90	kr 5

Opphold på dagsenter pr. dag. Priser fra 1/1-2021	2022	2021	Endring
			2021-2022
Dagsenter for demente	kr 125	kr 115	kr 10

Kjøp av enkeltmåltider	2022	2021	Endring
			2021-2022
Kaffi, te , kake	kr 25	kr 20	kr 5
Frokost, lunsj eller kveldsmat	kr 40	kr 35	kr 5
Middag	kr 95	kr 90	kr 5

Frisør og fotterapi. Priser fra 1/1-2022.	2022	2021	Endring
			2021- 2022
Tjeneste			
Vask og legg langtidsplass		kr -	kr -
Vask, legg og klipp langtidsplass	kr 425	kr 400	kr 25
Vask og legg korttidsplass, omsorgsbolig	kr 225	kr 200	kr 25
Vask, legg og klipp korttidsplass, omsorgsbolig	kr 550	kr 530	kr 20
Permanent, alle	kr 1 385	kr 1 350	kr 35
Herreklipp, korttidsplass og omsorgsbolig	kr 390	kr 380	kr 10
Fotpleie ¹⁾			

Fotpleie har egen prislister

Bolig, eiendom og tekniske tjenester

Byggesaker. Gebyr med virkning fra 1/1-2022	2022	2021	Endring 2021-2022
	Ett-trinns og rammesøknad	Ett-trinns og rammesøknad	
Søknad med krav om ansvarlige foretak, pbl. § 20-1, 20-3			
a) nybygg (en boenhet) tilbygg, påbygg, underbygging			
Tiltaksklasse 1	17 400	16 900	3 %
Tiltaksklasse 2	27 800	27 000	3 %
Tiltaksklasse 3	41 700	40 500	3 %
a) nybygg ene og to-mannsbolig	13 900	13 500	3 %
a) tilbygg over 50m2, påbygg, underbygging og anneks til ene og to-mannsbolig.	8 000	7 800	3 %
a) tilbygg over 50m2, påbygg, underbygging og anneks til fritidsbygg med en boenhet..	11 500	11 200	3 %
b) Vesentlige endring av a)	7 000	6 800	3 %
c) Fasadeendringer	7 000	6 800	3 %
Midlertidig bruksendring fra fritidsbolig til bolig	5 100	5 000	3 %
d) Bruksendring nevnt under a)	13 900	13 500	3 %
e) Riving av tiltak nevnt under a)	5 100	5 000	3 %
f) Bygningstekniske installasjon	-		
Tiltaksklasse 1	5 100	5 000	3 %
Tiltaksklasse 2	7 000	6 800	3 %
Tiltaksklasse 3	10 400	10 100	3 %
f) Rehabilitering av pipe	800	800	3 %
g) Oppdeling og sammenføring av bruksenheter	-		
Tiltaksklasse 1	7 000	6 800	3 %
Tiltaksklasse 2	13 800	13 400	3 %
Tiltaksklasse 3	20 900	20 300	3 %
h) Innhegning mot veg	2 700	2 700	3 %
i) Plassering av skilt/reklame	2 700	2 700	3 %
j) Midlertidige bygging, konstruksjoner/anlegg	5 100	5 000	3 %
k) Vesentlige terrenginngrep	7 000	6 800	3 %
l) Veg<1 km, p.plass< 10 biler og landingsplass	7 000	6 800	3 %
Andre	13 900	13 500	3 %

Gebyrene som nevnt i punkt a reduseres med 20% når søknaden er komplett ved innsending av søknaden.

Byggesaksbehandling. Priser gjeldende fra 1/1-2022	2022	2021	Endring
Timepris	1 030	1 000	3,0 %

Byggesaker. Priser gjeldende fra 1/1-2022	2022	2021	Endring
Tiltak som krever søknad og tillatelse og som kan forestås av tiltakshaver § 20-4, a,b,c, d og e			
a) mindre tiltak på bebygd eiendomme ene og to-mannsbolig	3 500	3 400	3,0 %
a) mindre tiltak på bebygd eiendom	5 100	5 000	3,0 %
b) alminnelig driftsbygning i landbruket	5 100	5 000	3,0 %
c) plassering av midlertidige bygninger, konstruksjoner og anlegg, inntil 2 år	5 100	5 000	3,0 %
d) opprettelse av grunneiendom mv. som nevnt i § 20-1 første ledd bokstav m	5 100	5 000	3,0 %
e) andre mindre tiltak som etter kommunens skjønn kan forestås av tiltakshaver	5 100	5 000	3,0 %
Deling etter § 20-3			
m) Deling av eiendom eller bortfeste for mer enn 10 år når søknaden er i samsvar med grenser fastsatt i godkjent regulerings- eller detaljplan	4 000	3 900	3,0 %
Deling av eiendom i uregulerte områder eller der grenser ikke er fastsatt i godkjent regulerings- eller detaljplan	9 900	9 600	3,0 %
Andre tiltak			
Andre tiltak unntatt fra kap. 20	5 100	5 000	3,0 %
Dispensasjoner etter pbl §§ 19-2 og 19-3			
Fra kommuneplan, reguleringsplan, eller forskrifter i plan- og bygningsloven der saken må sendes til ekstern høring eller behandles politisk	17 400	16 900	3,0 %
I saker som ikke skal på ekstern høring NB. pr dispensasjonsforhold.	5 100	5 000	3,0 %
Enkle dispensasjoner knyttet i mot boligformål	4 000	3 900	3,0 %
Sakkyndig bistand			
Fakstiske kostnader for bistand pluss et gebyr på	4 000	3 900	3,0 %
Kommunal godkjenning av foretak/person for arbeid jf. SAK10 § 11-4, SAK10 § 6-8			
For hver godkjenning der foretaket/person ikke har sentral godkjenning	1 900	1 800	6,0 %

Planbehandling. Gebyr med virkning fra 1/1-2022	2022	2021	Endring
Forhåndsmøte/oppstartsmøte og avklaringsmøte	5500		
Detaljregulering pbl § 12-3			
Fremleggelse for politisk rådgivning iht pbl § 12-8	22 660	22 000	3,0 %
Behandling frem til 1. gangs behandling	50% *	50% *	0,0 %
Behandling til og med 1. gangs behandling, på sakskartet.	75% *	75% *	0,0 %
Planareal inntil 10 dekar	60 700	59 000	3,0 %
Planareal 10 – 15 dekar	80 300	78 000	3,0 %
Planareal 15 - 20 dekar	100 900	98 000	3,0 %
Planareal over 20 dekar, tillegg pr. påbegynt dekar	2 060	2 000	3,0 %
	-		
Det fastsettes et tilleggsgebyr for bebyggelse	-		
For eksisterende bebyggelse er gebyret pr 100 m2 BRA, i hht TEK 17	1 000	1 000	0,0 %
For planlagt bebyggelse er gebyret pr 100 m2 BRA, i hht TEK 17.	1 300	1 300	0,0 %
	-		
Tilleggsgebyr for bebyggelse på nærings- og industriområder (ikke hotell og turisme)	-		
Planlagt bebyggelse er gebyret pr. 1000 m2 BYA	600	600	
Endring av reguleringsplan pbl § 12-14 første ledd	-		
Mindre endring av reguleringsplan (justert test)	17 400	16 900	3,0 %
Andre endringer av vedtatt detaljregulering som ikke gjøres etter pbl §12-14 1.ledd	-		
Endring av reguleringsplan (endring av enkeltelementer i kart og enkelte bestemmelser) uten nye tomter	45 000	45 000	
Endring av tekstdel (kun endring av tekstdel som er mer omfattende enn mindre endring)	22 500	22 500	
Tillegg for areal i reguleringsplan som er avsatt til utbygging men som ikke på reguleringsstidspunktet kan defineres som tomt. (Næring, kombinertformål, konsentrert bebyggelse osv.)	kr. 500 pr da	kr. 500 pr da	
Konsekvensutredning pbl § 12-3 tredje ledd og § 4-2 andre ledd			
Behandling av konsekvensutredning til reguleringsplan	33 500	32 500	3,0 %
* 50 og 75% av full sats for planbehandling			

Mindre avløpsanlegg. Gebyr med virkning fra 1/1-2022	2022	2021	Endring
Søknad om utslippstillatelse			
Anlegg der utslippet er kalkulert til < 15 pe	8 650 kr	8 400 kr	
Anlegg der utslippet er kalkulert til mellom 15-49 pe	14400 kr	14000 kr	3,0 %
Anlegg der utslippet er kalkulert til mellom 50 – 99 pe	21 300	20 700	3,0 %
Anlegg der utslippet er kalkulert til mellom 100 – 999 pe	54 600	53 000	3,0 %
Anlegg der utslippet er kalkulert til mellom 1000-2000 pe	67 300	65 300	3,0 %
	-		
Søknad om endring av utslippstillatelse	-		
Anlegg der utslippet er kalkulert til < 15 pe	4 300	4 200	3,0 %
Anlegg der utslippet er kalkulert til mellom 15 – 99 pe	10 900	10 600	3,0 %
<i>Anlegg der utslippet er kalkulert til mellom 100 – 999 pe</i>	28 100	27 300	3,0 %
Anlegg der utslippet er kalkulert til mellom 1000-2000 pe	34 600	33 600	3,0 %
Ved søknad om endring av utslippstillatelse innvilget etter 01.01.2007 skal det betales et gebyr per anlegg etter følgende satser:» «For endring av eldre utslippstillatelser betales gebyr i henhold til punkt 4.1.»			
Ulovlige utslipp			
Behandling for merarbeid	1 030	1 000	3,0 %
Timesats	17 400	16 900	3,0 %
Minstegebyr	13 400	13 000	3,0 %
Kostnadsdekning ved sakkyndig bistand i tillegg til gebyr på	3 700	3 500	5,7 %

Eiendomsoppgaver. Gebyr med virkning fra 1/1-2022	2022	2021	Endring
Salgsoppgave til eiendomsmeglere, pr oppgave	2575	2500	3,0 %

Gebyrene for planbehandling reduseres med 20% for planer som gjelder boligformål.

Vann- og avløpsgebyr gjeldende fra 1/1-2022	2022		2021		Endring
	Eks mva	Inkl. mva	Eks mva	Inkl. mva	
Fastledd Vannforsyning					
Pris for bolig	1383	1 729	897	1 121	608
Pris for fritidsbolig	2213	2 766	1525	1 906	860
Næringseiendommer under 499 m ³	1383	1 729	897	1 121	608
Næringseiendommer fra 500 til 1999 m ³	2766	3 458	1794	2 243	1 215
Næringseiendommer fra 2000 til 9999 m ³	4149	5 186	2691	3 364	1 823
Næringseiendommer over 10 000 m ³	6915	8 644	4485	5 606	3 038
		-			-
Fastledd Avløp					
Pris for bolig	1700	2 125	1398	1 748	378
Pris for fritidsbolig	2720	3 400	2377	2 971	429
Næringseiendommer under 499 m ³	1700	2 125	1398	1 748	378
Næringseiendommer fra 500 til 1999 m ³	3400	4 250	2796	3 495	755
Næringseiendommer fra 2000 til 9999 m ³	5100	6 375	4194	5 243	1 133
Næringseiendommer over 10 000 m ³	8500	10 625	6990	8 738	1 888
		-			-
Forbruksgebyr etter målt forbruk					
Pris pr m ³ vann	14,03	18	13,67	17	0,46
Pris pr m ³ kloakk	19,42	24	21,24	27	-2,28
		-			-
		-			-
		-			-
Tilkoblingsgebyr (samme gebyr på vann som for kloakk)					
		-			-
		-			-
<i>Gruppe 1: Eiendommer som ikke omfattes av gruppe 2</i>					
Bolig/Hytte	17 500	21 875	17 500	21 875	-
Leilighet/fritidsleilighet	7 500	9 375	7 500	9 375	-
		-			-
<i>Gruppe 2: Eiendommer i kommunalt og privat boligfelt som har betalt refusjon eller annen form for opparbeidelseskostnad for vann- og eller avløpsanlegg, eller har stikkledning over 125m.</i>					
		-			-
Bolig/Hytte	8 750	10 938	8 750	10 938	-
Leilighet/fritidsleilighet	3 750	4 688	3 750	4 688	-
		-			-
<i>Gruppe 3: Næringseiendommer.</i>					
Overnatting/Varme senger pr. kvm	125	156	125	156	-
Forretningsareal pr. kvm	95	119	95	119	-
Industri og annen virksomhet pr.kvm	65	81	65	81	-
Makssum 150 000,- eks.mva		-			-
		-			-
Vannmålerleie, sats for gebyrreduksjon, tilleggsgebyr m.m.					
		-			-
Sats for leie av vannmålere iht. § 4,3	225	281	225	281	-
Sats for gebyrreduksjon iht. § 3,10	350	438	350	438	-
Tilleggsgebyr ved manglende avlesing av vannmåler (§ 4.4, 2 ledd)	400	500	400	500	-

Slangebyr gjeldende fra 1/1-2022	2022		2021		Endring 2021-2022
	Eks mva	Inkl. mva	Eks mva	Inkl. mva	
Tømming av tette tanker/slamavskillere for helårsbebyggelse					
Årlig fastgebyr for alle anlegg	182	228	159	199	29
Pr m3 for slamavskiller/tette tanker/store anlegg	234	292	203	254	39
Fastgebyr minirensanlegg		-	-	-	-
Pr. m3 for minirensanlegg	234	293	203	254	39
Fastgebyr for store anlegg	182	228	-	-	228
Traktor/spesialbiltømming/liten bil pr tømming	585	731	483	604	128
		-			-
Ekstra- og Nødtømminger		-			-
Oppmøte ved ekstratømming	1 140	1 425	1 106	1 383	43
Oppmøte ved nødtømming	3 011	3 764	2 990	3 738	26
Pr. m3 ved ekstra/nødtømming	765	956	743	929	28
Ikke utført ekstra/nødtømming	982	1 228	953	1 191	36
					-
Behandlingskostnader (ved direkte levering til behandlingsanlegget)					-
Rensegebyr ved tette tanker/ekstra- og nødtømming - pris pr. m3	150	188	150	188	-

Renovasjon gjeldende fra 1/1-2022	2022		2021		Endring
	Eks mva	Inkl. mva	Eks mva	Inkl. mva	
Dunk - Henteordning					
Renovasjon dunk	3 172	3 965	2 758	3 448	518
Renovasjon dunk stor	4 758	5 948	4 137	5 171	776
Utvidet henteavstand	365	456	317	396	60
Renovasjon dunk kompost	2 379	2 974	2 069	2 586	388
		-			-
Container - Bringeordning		-			-
Fastboende (pr husholdning) hovedleilighet	2 453	3 066	2 133	2 666	400
Kompost	1 785	2 231	1 552	1 940	291
Hytter og stølsbuer (pr år)	1 586	1 983	1 379	1 724	259

Feieavgift gjeldende fra 1/1-2022	2022		2021		Endring
	Eks mva	Inkl. mva	Eks mva	Inkl. mva	
Feiing					
Tilsyn 2. hvert år bolig	300	375	300	375	-
Tilsyn 4. hvert år bolig	150	188	150	188	-
Tilsyn 6. hvert år bolig	75	94	75	94	-
Tilsyn 8. hvert år bolig	38	48	38	48	-
Feiing 8. hvert år bolig	74	93	74	93	-
Feiing 6. hvert år bolig	96	120	96	120	-
Feiing 4. hvert år bolig	139	174	139	174	-
Feiing 2. hvert år bolig	298	373	298	373	-
Feiing årlig bolig	596	745	596	745	-
					-
Tilsyn 2. hvert år fritidsbolig	582	728	582	728	-
Tilsyn 4. hvert år fritidsbolig	291	364	291	364	-
Tilsyn 6. hvert år fritidsbolig	146	183	146	183	-
Tilsyn 8. hvert år fritidsbolig	72	90	72	90	-
Feiing 8. hvert år fritidsbolig	140	175	140	175	-
Feiing 6. hvert år fritidsbolig	186	233	186	233	-
Feiing 4. hver år fritidsbolig	291	364	291	364	-
Feiing 2. hvert år fritidsbolig	582	728	582	728	-
Feiing hvert år fritidsbolig	1 162	1 453	1 162	1 453	-

Gebysats for utrykning av brannvesen	Eksl. mva	Inkl. mva.
Brenning av bygning (øvelse)	40.000,-	50.000,-
Unødvendig utrykning/automatisk brannalarm (internt/eksternt)	2 rettsgebyr	
Arbeidsoppdrag	KS-satser	
Helseoppdrag: akutt fare for liv og helse	0 kr	
Helseoppdrag: annen bistand, bære og løfte (internt/eksternt)	KS-satser	
Saksbehandling søknader fyrverkeri	2 500,-	

Gebyr for forvaltningsoppgaver etter matrikkeloven	2022	2021	Endring
Oppretting av matrikkelenhet (Gjelder også uten fullført oppmålingsforretning)			
<i>Oppretting av grunneiendom</i>			
Areal fra 0 – 250 m ²	6 800	6 670	130
Areal fra 251 – 500 m ²	10 880	10 660	220
Areal fra 501 – 2000 m ²	16 320	16 000	320
Areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da	950	930	20
Fradeling av 5 eller flere parseller i samme forretning betales pr parsell	10 880	10 660	220
Punkt feste uavhengig av oppmåling i marka	6 800	6 670	130
<i>Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn</i>			
Areal fra 0 – 250 m ²	6 800	6 670	130
Areal fra 251 – 500 m ²	10 880	10 660	220
Areal fra 501 – 2000 m ²	16 320	16 000	320
Areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da	950	930	20
<i>Oppmåling av uteareal på eielseksjon (pr. sak)</i>			
Samlet areal fra 0 – 250 m ²	6 800	6 670	130
Samlet areal fra 251 – 500 m ²	10 880	10 660	220
Samlet areal fra 501 – 2000 m ²	16 320	16 000	320
Samlet areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da	950	930	20
<i>Oppretting av anleggseiendom</i>			
Volum fra 0 – 2000 m ³	6 800	6 670	130
Volum fra 2001 m ³ – økning pr. påbegynt 1000m ³	1 360	1 330	30
<i>Registrering av jordsameie</i>			
Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid. Minstegebyr	1 360	1 330	30
Grensejustering			
<i>Grunneiendom, festegrunn og jordsameie</i>			
Areal fra 0 – 250 m ²	4080	4000	80
Areal fra 251 – 500 m ²	6800	6670	130
<i>Anleggseiendom</i>			
Volum fra 0 – 250 m ³	4080	4000	80
Volum fra 250 – 1000 m ³	6800	6670	130
Arealoverføring			
<i>Grunneiendom, festegrunn og jordsameie</i>			
Areal fra 0 – 250 m ²	13600	13330	270
Areal fra 251 – 500 m ²	16320	16000	320
Arealoverføring pr. nytt påbegynt 500 m ² medfører en økning av gebyret på	4080	4000	80
<i>Anleggseiendom</i>			
Volum fra 0 – 250 m ³	13600	13330	270
Volum fra 251 – 500 m ³	16320	16000	320
Volumoverføring pr. nytt påbegynt 500 m ³ medfører en økning av gebyret på.	4080	4000	80
Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning			
For inntil 2 punkter	2040	2000	40
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	680	670	10
fortsatt neste side.....			

Gebyr for forvaltningsoppgaver etter matrikkelloven	2022	2021	Endring
.....fortsatt fra foregående side			
Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter			
For inntil 2 punkter	4080	4000	80
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	1360	1330	30
Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid			
Privat grenseavtale			
Gebyr fastsettes etter medgått tid, og minstesats	1360	1330	30
Timepris for medgått tid			
Feltarbeid	1360	1330	30
Kontorarbeid	1090	1070	20
Utstedelse av matrikkelbrev			
Matrikkelbrev inntil 10 sider	175	175	-
Matrikkelbrev over 10 sider	350	350	-

Eierseksjonering. Gebyr med virkning fra 1/1-2022	2022	2021	Endring
Eierseksjonering og reseksjonering			
2-4 seksjoner	8600	8430	170
5-10 seksjoner	10750	10540	210
Fra seksjon 11 blir det tillegg pr seksjon	270	260	10
Oppheving av seksjonering	5370	5270	100

Husleiesatser:

Husleiesatser omsorgsboliger	Antall	Pr mnd		Endring, kr. pr. mnd.	2022	2021
		2022	2021	21-22 3,00 %		
Type bolig						
Stor leilighet	12 stk	4 887	4 745	142	58 648	56 940
Liten leilighet	12 stk	3 982	3 866	116	47 784	46 392
Haugtun	4 stk	5 973	5 799	174	71 676	69 588
Leiligheter Geilo og Hol, stor	5 stk	7 128	6 920	208	85 531	83 040
Leiligheter Geilo og Hol, liten	15 stk	6 290	6 107	183	75 483	73 284
Leiligheter i tilknytning til Geilotun (Usteheimen)	8 stk	4 243	4 119	124	50 911	49 428
Underetasje legekantoret i Hol, liten	1 stk	3 982	3 866	116	47 784	46 392
Underetasje legekantoret i Hol, stor	1 stk	5 487	5 327	160	65 842	63 924
Boliger for barn og unge, K8:						
Stor leilighet (71 m2)	3 stk	8 280	8 039	241	99 362	96 468
Liten leilighet (59,2 m2)	3 stk	7 320	7 107	213	87 843	85 284
Treningsleilighet (47 m2)	1 stk	5 813	5 644	169	69 760	67 728
Omsorgsboliger, K10:						
Leilighet (34,7 m2)	4 stk	4 299	4 174	125	51 591	50 088
Leilighet (43,2 m2)	1 stk	5 340	5 184	156	64 074	62 208
Leilighet (58,4 m2)	2 stk	7 228	7 017	211	86 730	84 204
Stor leilighet Høgehaug	4 stk	5 565	5 184	156	66 780	62 208
Liten leilighet Høgehaug	4 stk	4 955	4 174	125	59 460	50 088

Husleiesatser utleieboliger	Antall		Utleiesats/m2		Sum husleie/mnd		Endring i %
	boliger	m2	2022	2021	2022	2021	2021-2022
Hol/ Hovet	11	831	74	72	61 627	59 832	3,0 %
Dagali/Skurdalen	2	163	75	73	12 256	11 899	3,0 %
Geilo, Kategori I	7	367	77	75	28 351	27 525	3,0 %
Geilo, Kategori II	26	1997	87	84	172 780	167 748	3,0 %

Tidspunkt for justering av husleiesatsene følger Husleielovens bestemmelser.